

Apoi dete imediat o lovitură dreaptă caporalului.

O sabie este bine înțeles mai lungă de cât o baionetă, și ușoră ca o cravașă la mână.

Era deci logic ca Franc să primească lovitură drept în piept.

Dar diavolul acesta de om, care era agil ca și o mămuță și musculos ca un atlet, apărură de odată ca cel mai tare în scrimă. Și unul și altul făceau o gimnastică de clovn!

El vede că vârful îi e aproape de corp, face o retragere, sare înapoi, întinde brațul și strigă câte-va cuvinte.

Fără să se emoționeze și păzit bine de garda sa, fantoma înaintă cu doi pași.

Tovarășii săi fac o mișcare ca pentru a se arunca asupra zuavului. Dar el îi opri cu un cuvânt și cu o singură mișcare:

— Lăsați!.. omul acesta imi aparține mie!.. Va muri de mâna mea.

Franc dădu cu piciorul o lovitură viguroasă într'un lemn care-l împiedeca calea, lovitură care răsună ca un foc de revolver, și răspunse:

— Vom vedea.

Cele șase fantome se opriră cu supunere, mărginindu-se numai la ridicarea felinarelor cât puteau mai sus pentru a lumina acel duel extraordinar.

Șeful încercă o degajare repede.

A încerca să pareze o asemenea lovitură cu sabie-baionetă, părea o nebunie.

Grea, lată, prost echilibrată, prea scurtă, arma aceia nu era bună aproape de nimic.

Și cu toate astea zuavul ridică arma cu o eleganță și viteză neauzită!

Lamele scârțâiau, săreau scântei din ele și sabia amenințătoare fu îndepărtată de baionetă!

Fantomele nu se mai apropiară și rămaseră indobitocite în glugile lor.

Șeful scoase o injură germană.

Franc își păstrase un sânge rece uimitor.

De sigur, nu se putea zice că se amuza.

Dar, cu toată oroarea unei situațiuni fără scăpare, cu tot pericolul mortal care plana, inevitabil în fața lui, viteazul soldat avea una din acele aluri eroice cari păreau a impresiona pe cei necunoscuți fără îndoială buni judecători în materie de curaj. Dânsul răspunse injurăturii germanului cu un râs limpede care răsună straniu ca într'un mormânt.

— Ah! continuă Franc, dacă aș putea să ți văd fața. Îți înțeleg eu gândurile, stimate domnule. Voești să-mi dai o lovitură în burtă.

Și cu o mișcare bruscă, caporalul pară lovitură savantă a șefului conspiratorilor.

Lovitura aceasta fu așa de violentă, în cât sabia conspiratorului fu ruptă în două.

— Acuma voi avea pielea ta! strigă Franc, triumfător.

Și repede ca fulgerul îi implântă baioneta în piept. În urma acestei lovituri grozave, fantoma ar fi trebuit să cadă la pământ, străpunsă în două.

Dar care nu fu mirarea lui Franc, când văzu că omul rămase în picioare, ca și cum nici n'ar fi fost lovit.

— La pumnale, domnilor! strigă furios șeful conspiratorilor.

— Merge rău! murmură Franc, dar tot voi trânti pe câți-va din aceștia la pământ, cu lovituri de pumn.

„Ah! dacă cel puțin aș putea să-mi ridic baioneta!

Dar arma era la o distanță de cinci sau șase pași, și mai înainte ca Franc să fi putut face vre-o mișcare, fu înconjurat de un cerc amenințător. Fantomele erau înarmate cu pumnal ale cărora lame ascuțite aruncau lumină sinistre.

Și cercul acesta devenea din ce în ce mai strâns. Franc se simți pierdut; îi veni gândul să se arunce asupra celui mai apropiat dintre dușmanii, dar văzu că în aceeași clipă pumnalele aveau să se abată asupra-i.

Cu toate acestea, atitudinea mândră a acestui soldat puternic și întreprinzător impuse un moment respect misterioșilor conspiratori.

De-o dată se auzi o detunătură care părea că pornește din adâncul pământului. Apoi încă o detunătură și mai multe altele.

Cu vocea sacadată, turburătoare de emoție, șeful pronunță câte-va cuvinte într-o limbă străină.

Fantomele stinseră repede luminile.

Ori-ce sgomot încetă; și Franc, uimit, rob, crezându-se jucăria unui vis, rămase dintr-o dată într'un întineric de mormânt, neștiind dacă trebuia să creadă în vre-o salvare miraculoasă, ori dacă peste un moment avea să primească lovitura fatală.

## CAP. V

### În campamentul zuavilor

După apel, căpitanul companiei a II-a, bolnav pe friguri, fu înlocuit printr'un locotenent.

Tânăr, de două-zeci și șase de ani sau două-zeci și șapte cel mult, bine făcut, cu ochii albaștri, locotenentul acesta avea o înfățișare de adevărat militar.

Pe pieptul său scântea Legiunea de onoare alături de medalia Crimeei și alte câte-va; soldații erau cu drept cuvânt mândri de ofițerul lor.

Locotenentul se prumba acum prin mijlocul campamentului, vizibil îngrijorat.

Era tocmai ora când soldații își luau cafeaua,

Locotenentul se opri în fața unui mic grup de patru oameni, cari se ridicară repede în picioare și salutară militară.

— Aci, Tringlot! strigă ofițerul.

— Domnule locotenent!

— Așa dar, este adevărat că Franc a dispărut?

— Da, domnule caporal, a lipsit și la apelul al doilea; nici eu nu știu ce să mai cred.

— Dar eu l'am văzut ieri seară; i-am vorbit.

— Fără îndoială; știu și eu că era aici; s'a culcat între mine și Peron.

În timpul nopții am auzit așa ca trei lovituri de tun; m'am deșteptat, și când m'am cătat lângă mine, caporalul nu mai era acolo.

Tocmai în momentul acela sosi și sergentul-tompet.

— Sosești tocmai la timp, îi zise locotenentul; știu că Franc a dispărut, și sunt foarte neliniștit din pricina asta. Era unul dintre cei mai buni soldați.

— Și eu sunt foarte necăjit, domnule locotenent.

„Știi că dânsul mi-a salvat viața, și aș face ori-ce ca să-l pot regăsi.

„Domnule locotenent, dacă ați voi să-mi dați voie, am putea să-l căutăm.

— În fața dușmanului? Socoți că e cu puțină una ca asta, mai ales acum când se poate să plecăm dintr'un moment în altul?

— Ei! am făcut noi altele și mai boacâne în Crimeea, pe vremea când tu erai simplu zuav «Sparge tot!»

Locotenentul acesta nu era de cât faimosul Bourgueil.

Era fostul zuav de la Malakoff! Era cel care fusese decorat de către Saint-Amand, făcut caporal de Canrobert, numit sublocotenent de Pellissier, după ce implântase drapelul francez pe vulcanul Mellakoff.

Era zuavul legendar, eroul unui roman de amor și de luptă, acela care se căsătorise cu o principesă și avusese ca martori la căsătoria sa mareșali de Franța!

Foarte simplu, soldat până în măduva oaselor, tot așa de popular în regimentul său ca și împăratul în întreaga armată, era adorat de zuavi, cari erau mândri de el, și-i povesteau îngâmfându-se, insprăvile.

— La Sevastopol era alt-ceva, răspunse locotenentul; acolo n'aveam a ne teme că pleacă regimentul.

— Atunci, ce e de făcut?

În momentul acela un ofițer îmbrăcat în uniformă albastră, se apropie în galopul unui cal splendid, pur sânge.

Ofițerul se apropie repede de colonelul său. Fără să descalice — acesta îi spuse câte-va cuvinte și plecă înainte.

Un moment după aceea se auziră trompetele sunând.

— Plec repede la postul meu! strigă sergentul.

— Vezi bine că nu putem lipsi nici un moment, răspunse locotenentul.

Apoi, adresându-se lui Peron, adăugă:

— Tu, copoi bătrân, du repede armele lui Franc la trăsura.

Peron avea aproape patru-zeci de ani.



Cuvintele locotenentului îl făcuseră să se înroșească de plăcere.

Și pe când se pregăteau să execute ordinul locotenentului, căpitanul adjutant se apropiă în galopul calului.

— Bourgueil, zise căpitanul, apropiindu-se de inferiorul său, d-ta vei pleca spre San-Petro. Austriacii au fost văzuți pe acolo, și trebuie să «eclerezi» cu cea mai mare băgare de seamă.

— Bine, d-le căpitan.

— Armata noastră își reia drumul în flanc spre dreapta dușmanului; ne așteptăm la o ciocnire între Mortara și Vigerano. Tocmai de aceea recunoașterea d-tale are o importanță foarte mare.

— Așa dar, drumul armatei noastre este spre nord-est, spre Novara și Tesin.

— Probabil.

— A! dar ce cauți aici vânătorii africani?

— Da, un pluton a fost pus sub comanda d-tale pentru a-ți ușura mișcările.

«Fii prudent, dacă întâlnești forțe numeroase, retrage-te în tăcere.

— Ne-am înțeles, nu-i așa?

— Da, d-le căpitan.

— La revedere, și noroc bun.

— Mulțumesc căpitane, sper că în curând veți avea știri de la mine.

Regimentul plecă voios. În curând ajunseră la Bida, unde regele Piemontului își avea stabilit cartierul său general.

În timpul acesta regele Emanuel tocmai își bea cafeaua. Dar când auzi afară sunetele trompetelor și strigătele voioase de «Trăiască Emanuel!... Vivat regele-caporal!... nu se mai putu stăpâni, și lăsându-și cafeaua eși afară pentru a saluta armata franceză.

Ofițerii, soldații, paznici, ordonante, — toată lumea părăsise casa, pentru a aclama pe soldații regelui. Dar, lucru bizar!... Iată că doi zuavi, eșii nu se știe de unde, pătrunseră fără zgomot în sala de mâncare a regelui Piemontului, care rămăsese solitară.

Erau oare niște infometați, niște «tărăbrău», sau niște simpli curioși?

Nu, nimic din toate acestea. În alte momente, oamenii aceștia ar fi fost suspecti orî cui.

Fără îndoială, uniforma lor nu lăsa nimic de dorit. Dar oare aveau dâșii acea ținută în același timp epică și familiară, acea libertate de gesturi care caracterizează pe adevăratul zuav?

Ne poate fi îngăduit să ne îndoim; gesturile acestor oameni erau, ce e dreptul, gesturi militare, dar nu erau gesturile zuavilor.

Dar cine avea timpul să se gândească la toate acestea, în mijlocul aclamărilor și a freneziei generale?

De alt-fel, cei doi soldați nu-și pierdea timpul. Unul dintre ei veghia, cu carabina înarmată îndreptată spre ușa principală.

Cel-alt își pusese arma pe umăr, fără

## Orchestra ambulantă din Paris



### Orchestra într-o grădină din Montmartre, cântă la un bal câmpenesc.

Noul venit la Paris, abătându-se într-o zi senină de toamnă prin cartierul Montmartre, va întâlni cu siguranță, pe strămilele ulițelor ale acestui cartier, o bandă de muzicanți saltimbanci, cu niște instrumente foarte originale. Această orchestră ambulantă umblă cât-va timp, cântând pe străzi și la danțuri populare

spaniole, până când se apropie iarna; atunci muzicanții aceștia pribegi se reintorc în călduroasa lor patrie de la Sud, în Spania.

Ei, în timpul cât stau la Paris, fac o impresie de originalitate și sînt interesanți — de și mai mult pentru văz, de cât pentru auz...

îndoială pentru că voia să aibă mâinile libere. Acesta se apropie repede de masă, scoase din buzunar un flacon de sticlă din conținutul căruia turnă câte-va picături în cafeaua regelui.

În același timp, un miros puternic de migdale amare se răspândește în sala de mâncare. Era mirosul kirșului, dar un miros mai puternic, mai pătrunzător, și în același timp mai volatil.

Regele întorcându-se să-și bea cafeaua, n-avea să mai poată deosebi aceste două mirosuri identice, dintre care, unul caracteriza o substanță cu totul nevătămătoare, pe când cel-alt caracteriza una dintre cele mai violente otrăvuri cunoscute: acidul prusic.

Cei doi oameni schimbă o privire sinistă. Apoi, fără să pronunțe vre-un cuvânt, părăsiră sala, și avură norocul să nu fie văzuți de nimeni.

Odată ajunși afară erau salvați, pentru că uniforma lor era garanția cea mai bună că nimeni nu-i va supăra.

Porniră amândoi la drum, în pas gimnastic, ștergându-și fruntea de sudoare ca niște oameni cari erau în întârziere.

În curând dispărură.

Și în timp ce regimentul defila în fața regelui piemontez, compania locotenentului Bourgueil o luă repede spre dreapta.

La o mică depărtare de campament se înălța o fermă.

De o dată, un glonte porni de acolo, și trecu șuerând pe la urechea ofițerului.

— Toată lumea la pământ! comandă Bourgueil.

La minut, soldații executară comanda ascunzându-se pe după stușisuri.

Alte detunături răsunară.

— Oare ce înseamnă asta? se întreba locotenentul.

«Sunt nebuni oamenii aceștia de și strică praful pe vrăbiu! Căci, nu cred să aibă pretenția de a opri în loc o companie întreagă, și mai puțin încă un regiment.

«Trebuie să știu ce se întâmplă pe aici.

Un sergent chemat printr-o șuerătură ușoară, se apropie de șeful său.

— Prezent, d-le locotenent!

— Ia opt oameni și vezi ce se petrece acolo... Nicî un strigăt, nicî o detunătură; dacă se poate, caută de fă un prizonier.

— Am înțeles, domnule locotenent.



## CAP. VI

Și în timp ce gloanțele porneau mereu din fermă, sergentul se îndepărta ca o șopărlă, ascunzându-se pe după stufiguri.

Tremură câte-ve momente. Zuavii așteptau nerăbdători.

În timpul acesta, sergentul cu cea mai mare băgare de seamă se urcase într'un opac mai înalt și privea în curtea fermei.

Era acolo cel mult vre-o șapte sau pt soldați austriaci.

— Ce naiba vor fi vrând oamenii aceștia? se întreba bravul sergent.

De-o dată însă, și tocmai când își punea această întrebare, apăru în mijlocul lor un ofițer austriac. Acesta le dădu câte-va ordine, și apoi, dispăru într'un fel de pivniță sau de puț, — nu se putea observa bine de la distanță.

Ah! exclamă sergentul privind din ce în ce cu mai multă atenție.

Apoi văzu cum toți soldații austriaci dispăru prin aceeași deschidere misterioasă.

Atunci din instinct ochii săi se îndreptară spre canalul care lega San-Petro de Confienza.

— Locotenentului îi trebuie un prizonier! murmură dânsul.

Pe canal, aproape de zidul fermei, era o barcă.

Peste măsură de uimit, sergentul putu vedea în curând soldații austriaci apărând în canal.

Atunci, fără să mai stea pe gânduri, sări din copac, și dădu ordin oamenilor săi, să-l urmeze la o mică distanță.

Ori cât de repede merse francezul, când ajunse la marginea canalului, nu mai era în vedere de cât ofițerul tirolian, cel care dăduse ordine în curtea fermei. O luntre mai mică îl aștepta.

După cum se vede ferma comunica cu canalul printr-o deschizătură misterioasă care trebuia să se închidă într'un mod ermetic.

Fără să mai stea la gânduri sergentul se aruncă în apă. Înțelegea acum foarte bine tot ce se petrecuse; un singur lucru, numai unul înțelesese: strigătul de desperare al unui zuav, pe care-l auzise pornind din subterană.

Ofițerul austriac era un om robust. Timp de un moment, lupta dintre el și sub ofițerul francez fu de o violență rară.

Dar austriacul scoase pe neașteptate un pumnal și-l implantă în pieptul zuavului.

În clipa următoare tirolianul dispăruse. Zuavii regăsiră corpul bietului lor sergent, cu pumnalul în piept.

Văzură îndată că nu era opera unui soldat, ci a unui asasin de rând.

Pe când dânsii își dădeau drum slobod indignărei, o explozie violentă le acoperi strigătele. Ferma fusese aruncată în aer. În momentul următor nu mai era acolo de cât o grămadă de dărâmaturi.

Peron, Raymond și Tringlot, însărcinați de către locotenentul lor să vadă ce se făcuse cu caporalul Franc, răătăceau la întâmplare, căutând să prindă vre un indiciu.

Pe când erau mai infomețați și mai insetați, ajunseră tocmai la cartierul general al regelui Piemontului.

Peron avu ideea să facă o mică inspecție pe la bucătărie, doar vor găsi ceva de mâncare. De-o dată însă, doi zuavi eșiră alergând de acolo.

— Drace! exclamă Peron, iată unii cari au avut aceeași idee ca și noi; sper însă că tot vor mai fi lăsat ceva de mâncare!...

Și zuavii noștri, înfierbântați puțin de niște rachiu pe care îl băuseră mai înainte, fără să mai stea la îndoială, pătrunseră în locuința regelui. Nemeriră tocmai în sufrageria, în care i-au văzut și pe cei doi zuavi misterioși.

Căutară repede să vadă ce era mai bun de mâncat și de băut.

Peron zări ceașca de argint cu cafea de Moca, pe care o lăsase regelui Piemontului nebăută, în momentul trecerii zuavilor.

Lacom cum era, o deșertă repede pe jumătate. Dar în clipa următoare ochii i se lărgiră, și un lung suspin îi eși din piept.

Toată afacerea nu dură de cât cinci minute; Peron, unul dintre cei mai robuști oameni din regiment, nu mai era acum de cât un cadavru.

Cei doi rămaseră înlemniți, cu gurile căscate.

Intorcându-se să-și bea cafeaua, regele Piemontului rămase și dânsul înlemnit în fața spectacolului ce i se prezintă.

(Va urma).

## DANȚUL INDIANEI

În anul 18... eram în India în fruntea unei companii de soldați, stabilită în fortul Ber-Amneh. Acest fort este unul dintre cele mai primejdioase, de oare ce este situat numai la câteva zeci de mile de satele indienilor. Toată ziua mă distram, vânaș pasări într-o pădurice din apropiere. Ca tovarăș aveam pe un bătrân căpitan.

După vre o lună însă mă cam plictisii cu vânatul. Într-o seară, pe când muream de urât, căpitanul îmi făcu o propunere:

— Vrei să mergi cu mine într'un sat indian din apropiere?

— Cum, zisei, eu, nu ne vor face oare nimic indienii?

— Am eu un mijloc care ne pune la adăpost de ori ce pericol.

— Mă invoesc, zisei eu, plin de nerăbdare și de curiozitate.

Imediat căpitanul, cu o chee pe care o avea la el, deschise un dulap secret, instalat în zid. De acolo scoase 2 costume de indienii, arme și toate cele trebuincioase. Fără nici o vorbă, el îmi dete un rând de haine, făcându-mi semn să mă îmbrac. Mă supusei. După ce furăm îmbrăcați el scoase câte-va borcănase și într'un sfert de ceas amândoi păream cei mai veritabili indienii.

Apoi chemă pe ordonanța sa, care nu păru de loc mirată de această transformare, și îi porunci să scoată din grajd două «caii indienii».

Peste un sfert de oră eram călare, în drum spre un sat indian. Pe drum, tovarășul meu îmi spuse să mă prefac mut, iar el, fiind că știa limba indienilor, va vorbi și pentru mine. Mărturisesc că aveam o oare care teamă amestecată cu emoțiune. Într'adevăr, noi eram în pericol de a fi descoperiți și omorâți fără milă.

Prietenul meu, se vede că ghicise acest lucru căci îmi zise:

— Văd că te cam temi, dar n'ai de ce. Eu voi spune indienilor că suntem războinici călători cari dorim moartea albilor, ast-fel că ne vor primi foarte bine; ba vor da poate chiar o serbare în onoarea noastră. De recunoscut nu pot să ne recunoască, de oare ce toți indienii își vopsesc fața și noi nu vom fi deci întru nimic deosebiți de ei.

Aceste cuvinte mă liniștiră cu totul.

După un drum de 2 ceasuri zărirăm primele colibe indiene. Căpitanul bătu la o colibă și întrebă unde este coliba șefului. Indianul care eși, ne întovărăși până acolo. Șeful, un bărbat voinic și nu prea urât, ne întâmpină. Căpitanul începu să vorbească și după câte-va minute șeful ne pofti în coliba sa. Șeful a povestit familiei sale, compusă din soție și 2 fete, cele ce i-a spus căpitanul. Fetele priviră cu milă și compătimire la mine, (căci căpitanul le spusese că sunt mut).

Șeful voi să ne ospăteze, dar Căpitanul zise că mai bine ar voi să vadă un danț de ale tribului.

Cea mai mică dintre fete sări de la locul ei, și începu un danț, — cel mai ciudat danț pe care l'am văzut vre o dată. Luminat de flăcările focului, trupul svelt al indianeii părea că este făcut din arcuți. Picioarele i-se învârtău într'un ritm sălbătec, părul îi fâlăia în toate părțile iar în mâini avea niște instrumente mici cari făceau un zgomot ca de clopoței. Își apleca trupul, la pământ și în aceeași clipă se ridica și sta nemișcată ca o statuie de bronz. După o secundă începea să facă niște săltături în cari nu se vedea nici capul, nici mâinile, nici picioarele. Avea înlădieri de șarpe și de o dată vedea că se lasă la pământ ca trăznită. În tot acest timp ea cânta un cântec cu o melodie care



imita toate animalele indiene. Te îngrozea răgetul șacalului și te cutremurai când răspundea papagalul, imitând sunetele glasului omenească.

De o dată începu să fluere ca șerpii. În același timp, dintr-o ladă pe care se deam eu, se auziră alte fluierături răspunzând. Îngrozit sării în sus. Șeful răsese și ca să mă liniștească zise că în ladă sunt prietenii fetei, — câți-va șerpi, pu de crocodili și alții, pe cari îi îmblânzise ea.

După cât-va timp, fata scoase din ladă câți-va șerpi, pe cari îi incolăci împre-

jurul trupului său, fără cea mai mică frică. Șerpii se arătau foarte blânzi și fata îi mângâia și le dădea de mâncare. Și de o dată începu același danț sălbatec, aruncând șerpii în toate părțile. Când isprăvi danțul începu să fac diferite semne ca să mă priceapă însăși că i-am admirat danțul.

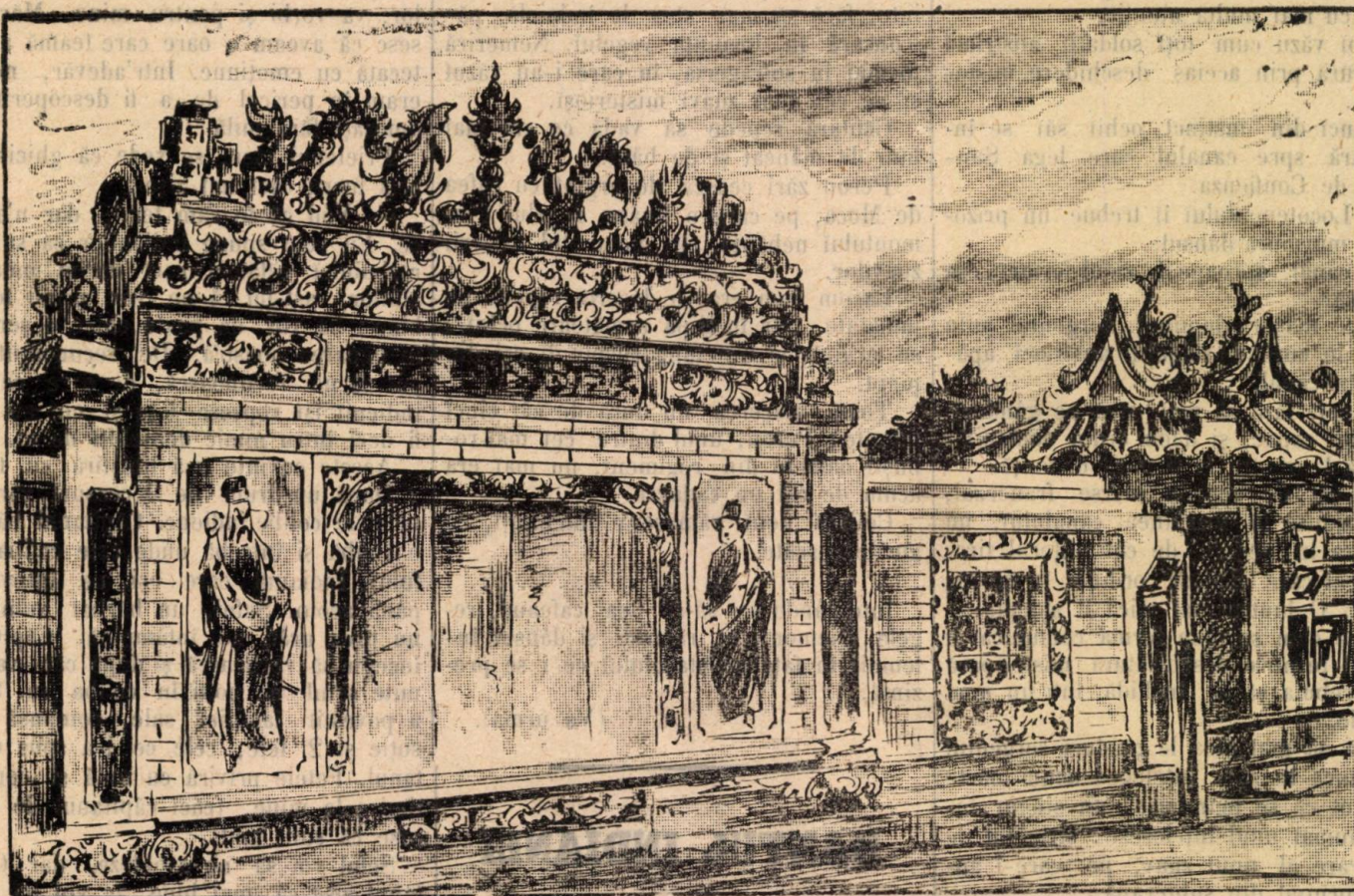
Căpitanul spuse apoi că trebuie să plecăm. Când furăm afară, văd o umbră strecurându-se. Era fata șefului care măgulea de atențiunea mea imi dete ca amintire o mică seacă frumos făcută. Ca răspuns, o îmbrățișai cu căldură și-i făcu

apoi semne de adio. Ea era cu ochii plini de lacrimi. Plecarăm. Pe drum nu vorbirăm nimic și după 3 ceasuri ajunserăm la fert.

Uitasem de întâmplarea asta. Peste vre o 6 luni imi veni ordinul de reîntoarcere în Anglia. Când imi făceam bagajele, găsi și seacă dăruită de fata șefului. Ași fi voit să mă văd încă o dată pe fata aceasta. Dar a doua zi plecăm în Anglia. De și au trecut 18 ani, păstrez de atunci încă, cu dragoste, mica seacă indiană.

Trad. de A. M. Groeg.

## O fațadă a palatului de vară din Peking



Una din splendidele fațade laterale a palatului de vară din Peking.

Palatul de vară al împărătesei Chinei din capitala imperiului ceresc e un labirint de frumuseți bizare și absurde; e o îngrămădire de bogății estetice, incalculabile, în mijlocul căreia mintea cea mai echilibrată și puterea de observație cea mai perfectă se copleșesc, se obosesc, devin neputincioase; nu poate avea nimeni îndrăzneala de a începe să privească și să-și fixeze în memorie nu-

mărul tablourilor pe lângă cari trece și pe cari zile întregi, abia le poți admira pe toate.

De aceea ne mărginim deocamdată să reproducem aci una din fantasticele fațade ale palatului de vară, în care stă patru luni curtea imperială chineză. Decorurile acestei fațade sunt de o perfecțiune — în stilul lor — neîntrecută; ornamentațiile 's de aur, argint și alte metale prețioase și de-

licat făcute. Picturi simbolice, inscripții mitice; dedalurile abacabrante ale pilaștrilor sunt de asemenea extraordinar de artistice și inimitabile chiar.

Nu mai vorbim de celelalte nenumărate amănunte de stil, de lumină și de nuanțe, căci n'am mai isprăvi.



# Un Balon la Polul Nord

— Urmare —

Cristiana își ațintea privirile spre orizontul infinit unde îi ducea destinul. De odată scoase un strigăt.

— George, zise ea, ce se zărește acolo?

Tânărul ofițer se uită în direcția arătată și la rândul-i scoase o exclamare care făcu să se întoarcă atât americanul cât și femeia sa.

— Dar e pământ! zise el cu o voce pe care emoțiunea o făcea să tremure... e pământ!..

— Pământ!.. repetă ea un eco mistresses Elliot; și într-un elan de bucurie strânse în brațele sale slabe pe tânără fată.

— D-ta l-ai văzut întâiu miss! strigă Americanul, transportat. Când spuneam că ești zeita bună a expediției!

— E o coastă care se întinde la dreapta și la stânga cât vezi cu ochii.

— Siberia fără îndoială... James, în adevăr că Providența ne conduce de mână.

— La ce distanță credeți să fie! întrebă Cristiana.

— E foarte departe încă. Și cu toate acestea... pare să fie mult mai distinct ca adineauri. Mergem, de sigur, cu mare înțeleală!

Era de ajuns, de alt-fel, să vadă cine-va pe nenorocitul de Bob spre a-și face o idee.

Era un supliciu pe care imaginația cea mai rafinată nu l-ar fi putut concepe, și Americanul sta la îndoială dacă nu ar fi fost mai bine să taie sfoara care îl ținea legat de aerostat, fără să spue nimic, spre a pune capăt unei suferințe atât de groaznice.

Nenorocitul nu mai avea puterea nici să strige și mișcările sale inconștiente încetaseră. Nu mai era de cât o grămadă târâtă prin valuri.

Mistress Elliot se întoarse spre el cu brațele întinse.

— Uite pământul, Bob!.. Curaj!

— E un adevărat lanț de munți care mărginește această coastă, comandante... zise Americanul.

Această observație se adevăra cu cât se apropiau. Era, în adevăr, un șir de munți care se înălțau în depărtare și din toate pericolele prin care trecuseră până acum pasagerii «Patriei», acesta era cel mai de temut.

Cu înțeleala cu care mergea balonul, se putea sdrobi de această înălțime din minut în minut.

Georges Durtal, ipnotizat acum la vederea acestei coaste gigantice care se înălța văzând cu ochii, luase mâna Cristiane pe care o strângea nervos ca și cum ar fi așteptat de la dânsa un răspuns la inexorabila întrebare:

«Ce facem?»

Nu mai rămânea de cât o speranță: să găsească la poalele acestei înălțimi, o plajă pe care să se poată coborî înainte de a se ciocni de granit.

Americanul urmărise pe figura tânărului ofițer urmele grijelor sale.

— Comandante, zise el, nu e de cât un mijloc ca să nu ne sdrobim de aceste stânci: să trecem pe deasupra lor.

— Fără îndoială, sir James... dar...

— Și nu e de cât un mijloc să trecem pe deasupra, acela de a ușura balonul de o greutate considerabilă, și aceasta numai de cât... Or, greutatea lui Bob nu ar fi de ajuns... Peste un moment-o să atingem apa!

Și aplecându-se pe deasupra bordajului, miliardarul se debarasă de greaua sa șubă pe care o aruncă în mare.

— Deci iată: vreau să vă ușurez cu persoana mea... Sunt un înotător excelent... pot merge două sau trei mile fără să obosesc... și o să găsesc unde-va un loc unde să mă adăpostesc, sau mai bine zis să abordez... Ne vom găsi mâine!..

Îi confiez pe mistress Elliot, zise ofițerului mai încet.

Scotând o centură grea plină cu aur pe care o purta mereu la el, o întinse femeii sale.

— Tine, Cornelio, zise el, dacă vei fi silită să arunci aceasta... încearcă cel puțin să păstrezi carnetul cu cercuri... e în buzunarul din dreapta.

Mistress Elliot ascultase fără să înțeleagă la început, dar când bărbatul său făcu un gest care lăsa să se înțeleagă hotărârea sa, ea dădu un strigăt ascuțit.

— James!.. o nu, nu tu!..

Și încercă să se agate de gâtul său spre a i paraliza mișcările.

Dar Americanul scăpă din strânsoare și cu o voce care nu admitea nici un răspuns zise:

— Așteaptă-mă, Cornelio: știu norocul meu obișnuit... el nu mă va părăsi nici de data asta, cred.

Vezi bine că trebuie, alt-fel ne-am strivi cu toții de aceste stânci!

— James, te rog!.. domnule Durtal, te conjur!.. găsește un mijloc...

— Sir James, interveni ofițerul, nu te las să alergi înaintea pericolului. Sunt cu două-zeci de ani mai tânăr: sunt de asemenea un bun înotător și...

— Imi dai voce, nu e vorba de eitate, zise miliardarul, e chestiunea de greutate. Cât cântărești?

— 68 kilograme.

— Și eu 96: nici nu mai există

comparație, greutatea d-tale n'ar fi de ajuns.

Și Americanul începu să-și deschese greoaiele sale ghete.

Cristiana nu părăsise de loc mâna logodnicului său, și în privirea cu care îl învăluia în timpul acestei discuțiuni tragice, ea își concentrase tot amorul.

Dar nu zise nici un cuvânt, nu făcu nici un gest spre a reține pe George Durtal.

Tânărul om se mărea încă în ochii săi, și dorea ca și dânsa să rămână demnă de el, evitând rugămintele cu care mistress Elliot asalta pe bărbatul său.

— Sir James, reluă ofițerul cu autoritate, sunt singurul stăpân pe bord și pot...

— Nu mai ești, zise Americanul, de oare ce acum plutim... După convențiunile noastre, eu comand aici...

În adevăr, nacela atinsese valurile. Această probă de prezență de spirit a Anglo-Saxonului într-un asemenea moment avu ca efect să deștepte amorul propriu al ofițerului.

Sub privirea Cristiane, care îl încuraja, el nu lăsă acestui străin prestigiul unui act eroic.

— Nu, sir James, afirmă cu energie tânărul om, stăpânul «Patriei» sunt eu, și voi fi până în ultimul moment.

Și la rândul său, Georges Durtal aruncă în mare o centură destul de grea pe care o purta pe sub tricoul său de lână.

— Așteaptă, zise Americanul dând din cap. Sacrificiul nostru e inutil, balonul e prea desumflat și mai ales e prea sus! uită-te!

În adevăr, în fața aerostatului se înălța un șir de munți cari aveau înălțimea de cel puțin 1.000 metri.

Nimic din ceea ce știa Americanul de natura coastelor siberiene nu se mănă cu acest masiv muntos care se întindea spre Est și Vest la infinit.

Așa dar nu era continentul asiatic. Dar nu era acum timpul de examinat harta. Balonul se afla la trei sau patru mile depărtare de temutul obstacol.

— Și nacela? strigă de o dată Cristiana... nu ar fi posibil să o părăsim?

În acest moment tragic, ea luptă contra friei spre a fi la rândul ei demnă de omul curajos care o iubea.

— Nacela! zise Georges Durtal ca un eco. Și asta fu pentru el ca o lumină.

— D-nișoara de Soignes are dreptate, sir James... nu mai avem de cât acest mijloc, zise tânărul om. Nacela și motorul atârnă 1.200 kilograme. De sigur, dacă am ușura «Pa-



tria» de această greutate o să ne treacă pe deasupra masivului.

— Dar unde să ne ducă!.. gemu dureros Americana. Nu mă părăsi James!.. Un val care isbi nacela tăe restul frazei. Georges Durtal dădu ordine urgente:

— La scară! strigă el...

Pot sta trei persoane pe ea: mistress Elliot și d-ra de Soignes și d-ta Doctore! Nu vă preocupați de mine, zise el cu o voce obosită, lugubră.

Și doctorul Petersen pe care peri-pețiile acestea dramatice nu-l sco-sese din preocupările sale, însemnă pe un carnet ce ținea în mână, o ultimă țifă...

— Iată, zise el, iată adevărul! Or, știința, e înainte de toate adevărurile!

Nu era de loc momentul de a întreba pe savant și de a ști ce voia să zică cu aceste cuvinte. Era de alt-fel așa de distrat, că Americanul trebui cu zorul să-l imbrâncească spre scara pe care se urcase mistress Elliot și Cristiana.

— D-ta, sir James, urcă-te pe acest trapez de suspensiune, eu voi lua pe cel-l'alt.

— Ia seama! strigă Americanul... Nu mai sta în nacelă, urmează-ne repede!..

— George! strigă la rândul său Cristiana; un cablu s'a rupt... urcă-te repede: cele-l'alte vor ceda în curând...

În adevăr, nacela nu se mai ținea de aerostat de cât prin patru frânghii și una din ele se rupsesse.

Dar Georges Durtal voia ca înainte de a se scăpa să repare nedreptatea de care și el beneficiase.

Și începu să tragă sfoara de care era legat nenorocitul de Bob.

Starea negrului nu era așa de disperată ca să nu mai fie în stare să facă vre-o mișcare, și nenorocitul avu forța să se agațe de bordaj.

Ce se va întâmpla cu el? Ofițerul nu avea vreme să cugete.

«Satisfăcut că i-a dat un mijloc de scăpare și sigur că va fi recomper-sat cu o privire a Cristiane se as-vârli spre trapez.

— Georges! Georges! Repede!

Ultimul cablu se rupse. *Patria* făcu o săritură gigantică!

— Georges!

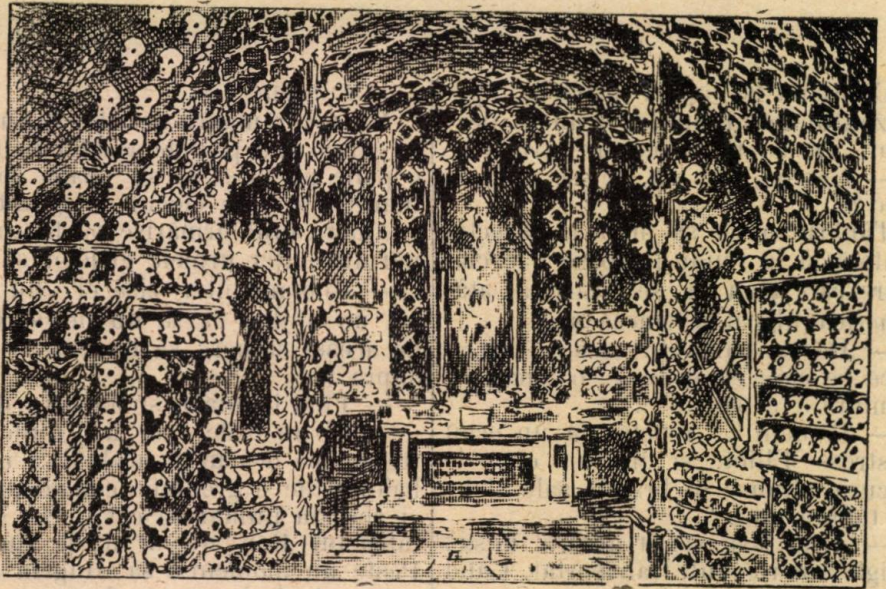
Și strigătul disperat al tinerei fete se perdu în vânt.

— Cristiano!... sunt aci, ține-te bine!

Cu ochii fixați în vid, Petersen privea prăpastia ce se deschidea sub picioarele lor; buzele lui se mișcau fără să scoată vre-un sunet.

Ridicând capul, Georges Durtal văzu pe Cristiana coborând câte-va trepte și, ajungând în dreptul d-nei Elliot, o strânse la piept.

## O Capelă Macabră



Altarul atât de bizar ornamentat e foarte puțin vizitat noaptea exclusiv

În insula Malta, în catedrala St. Jean, există o boltniță macabră, o adevărată capelă, decorată numai cu oase omenești. Șiruri simetrice de crani «sfinte»: câte-va schelete;

oase puse cruce, «dinți sacri» și alte multe membre omenești, sunt așezate cu mult simț, bizar de artistic. După cum se poate vedea, e o adevărată comoară de... oase.

*Patria* se înălța oblic cu o repezi-ciune de meteor, și cu toate acestea orî cât de mare era viteza, aceea a vântului era mai mare încă și imen-sul zid se înălță de-o dată în față, înainte de a fi ajuns pe vârf.

Ciocnitura era de neînălțurat și o spaimă grozavă coprinsese pe Georges Durtal.

De cât-va timp îi era teamă ca scara pe care se așezau să nu se rupă sub greutatea atâtor persoane.

Or, dacă s'ar produce ciocnirea era imposibil ca scara să nu se rupă. Aruncă din nou femeilor frasa așa de des repetată de la plecare „Ține-ți-vă bine!” și nu avu vreme să o repete din nou, căci ciocnitura se produse.

Din fericire, la înălțimea de 600 metri la care ajunsese balonul, masivul nu era vertical, ci mergea în pantă, ast-fel că lovitura brutală de care se temea ofițerul nu fu de cât o mică sguduitură.

Dar *Patria* întâlnise mai multe stânci ale căror vârfuluri ascuțite măriseră găurile prin care hidrogenul se evaporă mereu, căci puterea sa de accesiune se încetini și Georges Durtal, ridicând capul observă cu groază că nu vor putea ajunge vârful masivului.

Era o situațiune disperată, căci nimic nu mai era de sperat.

Când vor înceta să se mai înalțe, aerostatul se va cobori cu o viteză accelerată.

Atunci Georges Durtal nu avu de cât un gând: să fie lângă Cristiana când va începe coborârea, și să moară împreună dacă nu mai putea face nimic.

Dintr'o săritură fu lângă Cristiana, trecând peste Petersen. Acesta, cu dinții strânși, cu privirea stranie, îl întreabă:

— Nu o să putem ajunge sus?

— Nu, zise ofițerul cu vocea su-grumată.

Petersen strânse mâna ofițerului și se apropie mai mult de el.

— Comandante, zise el cu o voce sacadată, cu ochii înfrigurați, ascultă-mă.

Și punându-i în mână carnetul, pe care nu-l părăsise de când plecase:

— Acesta este testamentul meu, zise el. Îl veți găsi în ultima pagină.

Se întrerupse spre a-și degaja picioarele și se ridică în sus.

— Doctore, ce faci? Ia seama!

— Viața mea nu înseamnă mare lucru, zise Petersen. E mult mai bine să v'o dau!

— Doctore, oh, doctore!..

Dar Petersen își dase drumul și alunecând din stâncă în stâncă, dispăru în valurile spumoase care băteau stâncile.

Un ultim cuvânt se mai distinse:

— Dreptate!

Și ușurat deodată, balonul, care părea agățat de o stâncă și care era gata să se scufunde în abis, începu



să se ridice din nou și după câteva momente trecu vârful masivului și își urmă cursa de-asupra unui platou pietros.

«Patria», sau mai bine zis ceea ce rămăsese din ea, se târi încă vre-o douăzeci de metri și se opri, zdrențuit și gol, acoperind pe naufragiați.

Unul după altul eșiră din el. Mistress Elliot era lipsită de forță; numai energica intervenire a Cristiane și când văzu pe bărbatul ei aplecat asupra ei privind-o cu grije, primele sale cuvinte fură expresia unei călduroase gratitudinii pentru atenția tinereii fete.

Dar Georges și Cristiana se aflau unul în brațele celuilalt.

Și nu fu nimic pe lume pentru ei ca fericirea de a se regăsi împreună la eșirea din acest mormânt întredeschis!

### EPILOG

«Patria» căzută în Alaska.—Pasagerii sunt scăpați grație lui Petersen, al cărui testament e citit de Georges Durtal din carnetul ce i se încredințase.

#### Acesta e testamentul meu

«Cultul Dreptății, căreia i-am consacrat viața, mă obligă să recunosc solemn că am comis o greșală gravă în cursul observațiilor efectuate cu instrumentul meu, în timpul translațiilor din ceață, de-asupra banchizei polare.

«Am confundat Pollux din constelația Gemenilor cu altă stea din aceeași constelație, pentru că aceasta din urmă care este «periodică» se afla în perioada de intensitate crescândă.

«Pe această greșală mi-am bazat toate calculele făcute după descoperirea insulei Petersen.

«Ele erau deci false.

«Le-am reînceput: se vor găsi rectificate în paginile ce urmează.

«Rezultă din aceasta că:

«Nu am atins polul Nord, după cum am afirmat.

«Am făcut un ocol egal la distanța care ne separa la plecare, dar nu l'am atins.

«Ne-am depărtat la 78 mile, fie la 145 kilometri și a trebuit să staționăm la 11 Septembrie la 62°9' longitudine vestică.

«Jurnalul lui Andrée va confirma, sper, cifra mea nouă.

«Dar am spus că la 11 Septembrie, la orele șase seara, am ajuns la 89° 47' și că am atins axa terestră două ore mai târziu.

«Lumea întreagă crede astăzi că Polul este atins.

Însă nu este.

«Nu voi mai putea trăi în urma umilirei ce mă așteaptă la reîntoar-

cere și care se va revărsa și asupra Norvegiei, ssumpe mea patrie, pe care o iubesc mai mult de cât pe mine însumi.

«Acesta e deci testamentul meu.

«Căci o să cant prima ocazie să dispar, dorind numai ca moartea să fie mai folositoare de cât a fost viața mea.

«Las biblioteca mea Universității din Cristiania, planul instrumentului meu lui sir Elliot, care va bine voi să-l reconstruiască din nou și să-l așeze în muzeul din Washington.

«Mulțumesc de asemenea domnului și doamnei Elliot că m'au asociat la expediția și la cercetările lor științifice și le adresez salutările mele de prieten și de creștin.

«Rog pe locotenentul francez Durtal să păstreze acest carnet, fructul ultimelor mele lucrări, ca amintire a înaltei stime ce mi-a inspirat caracterul său și acela al curagioasei sale tovarășe.

«Sfârșind de bună voe cu existența petrecută cu știința și lucrul, rog pe A tot Puternicul să mă primească în pace și să dea odihnă sufletului meu.

Făcut pe bordul «Patriei», la latitudin și longitudin necunoscute, a patra zi după plecarea de la Capul Nord.

«Semnat: dr. Julius Petersen».

Tânărului ofițer i-se schimbăse cu totul vocea când termină această lectură, și o tăcere grea urmă emoțiunii:

— Sărmanul dector! murmură tânăra fată.

— Așa că n'am fost la Pol! zise Americanul.

Și o cută adâncă îi brăzdă fruntea, urmare a unei adânci decepțiuni.

— Va să zică, repetă el, acela n'a fost Polul!..

Sir Elliot tăcu, doborât de descurajare și ridicând de o dată capul:

— Dar atunci, zise el, nici Andrée nu l'a atins!..

— James, se auzi vocea ascutită a doamnei Elliot, nici nu ai câștigat pariul, căci erorile n'au început de cât după întâlnirea insulei Petersen, care e dincolo de 87° 6'.

— E adevărat Cornelio, zise miliardarul, al cărui aer gânditor trăda o emoțiune adâncă.

«Dar ce voi putea să spun după telegramele afirmative, triumfale, cari au parcurs lumea întreagă? În adevăr, îl înțeleg pe sărmanul Petersen. În urma unei greșeli atât de mari, n'ar mai fi putut să apară în America.

(Va urma).

### POȘTA REDACȚIEI

Em. Ri.—Adică d-ta nu știi că nu? «Pentru... patrie», da.

Valter R.—Mai îngrijii-vă stilul.

«Turist».—Preferăm «Note de drum» cu descrierea localităților pitorești și cu amănunte de călătorie, cari să prezinte un interes mai general. Puteți trimite traduceri din autori străini cunoscuți, cu subiecte cât mai puțin comune.

V. E.—Am primit; dacă va îndeplini condițiile de publicare, veți vedea-o într-unul din numerele viitoare.

### „CHANTECLER” și „FLORA”

Mândrul și aprinsul soare  
Nu răsare sus pe cer,  
Până ce nu cântă 'n curte,  
Făcnic „Chantecler”!

Soarele din al meu suflet  
Nu se poate nflăcări,  
Până ce nu m'îl aprinde  
Făzănița mea!

Ca să m'îl aprindă 'ntr'una  
Trebuiește s'o ascult,  
Să'i tot cumpăr pudra „Flora”  
Care-i place atât de mult.

Carol Scrob

**Tusea** cea mai rebelă,  
bronșitele acute  
și cronice, tusea  
măgărească vindecă sigur

**PECTOSIN ITEANU**

Sticla lei 3. Drogueri și farmacii

**Anemia** clorosa, neurastenia, histeria,  
slăbiciunea generală combată.

**HEMOFER ITEANU**

— Sticla lei 4 —

### DURERI Reumatice



Nevralgii, migrenă, dureri de cap și de dinți,  
vindecă sigur **Nevralgine Jurist**. Un flacon 2,50 și o doză 50 bani la drogueri și farmacii.

con 2,50 și o doză 50 bani la drogueri și farmacii.

### BONBOANE ORIENTALE



Parfumează admirabil gura și distrug ori-ce miros urât al gurei. Cutia 50 bani la drogueri și farmacii. A se observa marca: «Semiluna cu stea».



# La 21 Maiu are loc tragerea marilor premii pe cari ziarul „UNIVERSUL“

Le oferă gratuit abonaților săi. Aceste premii, în valoare de peste 60,000 lei sunt:

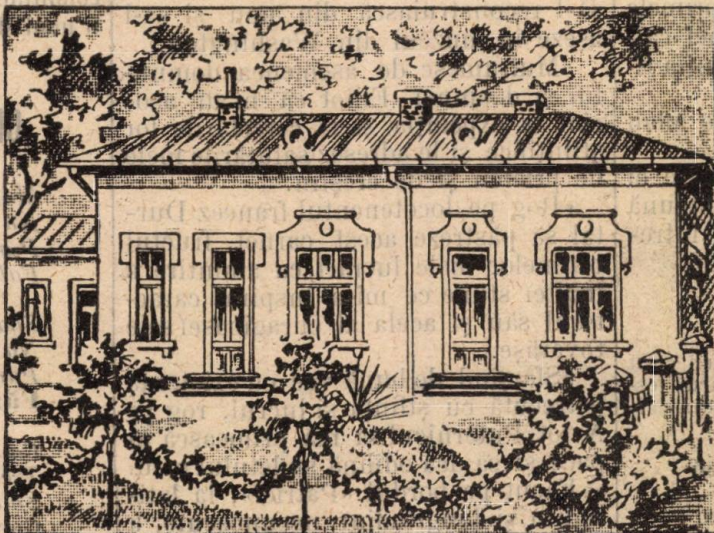
## O CASA în BUCUREȘTI, strada 10 Maiu, No. 36

Fostă proprietate a d-lui T. Teodorescu, liberă de orî-ce sarcină, construcție nouă, 5 încăperi.

TRAGEREA

LA

21 Maiu



Premii

În valoare de peste

60,000

LEI

### UN DORMITOR DE BRONZ

Cumpărat de la cel mai bine asortat magazin în această branșă, „Industria metalică Marcu“, Bd. Elisabeta, 8

Un Salonaș stil Ludovic al XV-lea Foarte elegant, aurit, formând o podoaă în casă.

O mare și elegantă oglindă venețiană

O garnitură de mobilă p. grădină Compusă din: o canapea, două fotolii, o masă și patru scaune.

Una mașină de cusut Toate acestea cumpărate de la primul magazin de mobile „La Centrala“ Marco Dattelkremer, str. Carol 62

## O pendulă modernă de biuro

care se întoarce la 400 zile, cumpărată dela cunoscutul magazin de ceasornicărie și bijuterie Smith et Stratulat, Calea Victoriei, No. 53

### Un bogat serviciu de bucătărie

„Kosmos“ în valoare de 500 lei, cumpărat de la cel mai bine asortat magazin de fierărie și articole pentru menaj A. Arionovici et I. Paloșanu, calea Victoriei 144. Sucursala strada Colței No. 4.

Un bogat pedestal de marmoră pentru flori, foarte elegant și de mare preț.

Un gramofon perfecționat

Una vioară sistem Stradivarius, cumpărată de la cunoscutul magazin de muzică Jean Feder.

Un flaut ornat cu fildeş, cumpărat dela magazinul „Harpa“, strada Colței No. 5.

Două stoffe de mătase pentru roche, cumpărate din Paris, anume pentru premii în valoare de una mie lei.

Un ceasornic de aur pentru bărbat

Un ceasornic de aur pentru damă cu o mare piatră de brillant.

Cu toate că acordă aceste mari premii, „Universul“ menține aceleași prețuri de abonament, adică: Lei 18 p. un an; lei 9.15 p. 6 luni; lei 4.65 p. 3 luni.

Abonații primesc gratuit „Universul literar“, iar cei cari se abonează cu începere de azi, mai primesc și

### Un volum din Memoriile Regelui Carol I

Spre a participa la premii, abonații pe un an, primesc 30 de bonuri; pe 6 luni 14 bonuri, iar pe 3 luni 5 bonuri.



# ZIARUL CĂLĂTORIILOR

## ȘI AL ÎNTÂMLĂRIILOR DE PE MARE ȘI USCAT

COSTUL ABONAMENTULUI

Lei 5.—Pe un an în toată țara  
2.60 « 1/2 « « «

Redacția și Administrația

No. 11, Strada Brezoianu, No. 11.

ZIARUL CĂLĂTORIILOR

Apare odată pe săptămână

— MARȚEA —



Elefanții cad greoi în bazin.—(Vezi pag. 4248).



**ABONAMENT**

LA

**„ZIARUL CĂLĂTORILOR”**

Pentru 1 an 5 lei; jum. an 2.60

**Tobogan și baie pentru elefanți**

Sunt câți-va ani de când a fost o mare și interesantă expoziție colonială în orașul Vincennes din Franța. În această expoziție erau îngrămădite sistematic toate produsele naturale și artificiale din coloniile franceze de pe toată suprafața pământului. Animalele și păsările sălbatice și domestice, fructele, semințele, toate vegetalele și celelalte, nimic nu lipsea în această expoziție; toate coloniile, de la cea mai mare până la cea mai neînsemnată, își trimiseseră ceea ce trebuia să se etaleze aci, — toate erau prezente, prin numărul produselor lor caracteristice.

Pe lângă atâtea altele demne de remarcat, rămâne în primul rând toboganul elefanților cu baia lor. Cei șase pachidermi aduși din Africa au găsit de sigur cel puțin în timpul cât au stat în expoziție, — foarte plăcută captivitatea lor și n'au oftat prea mult, gândindu-se la câmpiile largi din cari au fost furati, câmpii vaste, lipsite de vegetație une ori, în cari au răbdat dese ori foame și sete.

Toboganul elefanților din această expoziție a fost construit pentru a le servi de aparat de gimnastică. Aduși din întinsul câmpiilor, închiși cu strâșnicie în cuști cari abia le permiteau să se miște, ținuti încontinuu — pe timpul expoziției, — de asemenea în cuști, foarte puțin confortabile pentru ei, ca măsură preventivă contra vreunei boli, s'a dispus afacerea acestui fel de gimnastică de către elefanți, câte-o oră, în fie-care dimineață. Toboganul nu e de cât în liniile lui primitive asemănător cu cel avut de noi la expoziția din 1906, adică îi lipsesc «nodurile», cavitățile și proeminențele rotunde.

La răsăritul soarelui paznicilor, din cari doi sunt africani, îi scot din cuștile lor așezate la dreapta toboganului și cu multe precauțiuni îi silesc să se sue pe puntea care se înalță vre-o 15 metri de la pământ, de unde sunt împinși apoi pe povârnișul de scânduri bine date la rindea. Cu teamă și supărare, sprijinit în labele-i dinainte și în tromba, pachidermul alunecă și une-ori se ros-

togolește în bazinul plin cu apă, în care fac o baie strâșnică, curățindu-și ast-fel corpul care se murdărește zilnic foarte mult, și capătă un miros fad, după câte-va zile de nespălare.

E interesantă însă repetarea aproape imediată a acestui exercițiu grețu pentru ei; păzitorii negri îi silesc să iasă prin partea bazinului, unde sunt așezate patru mese pe cari trebuie să se urce spre a sări în urmă la jumătatea punții. Apoi se scoboară din nou pe tobogan în apă, unde stă o jumătate de oră.

Bazinul are un diametru de vre-o

120 metri și o adâncime de 2 - 3 metri; apa din el e premenită în toate zilele, căci e de-ajuns să facă o baie de un ceas acești pachidermi spre a o înzestra cu niște miasme insuportabile.

Toboganul acesta — ori-ce s'ar zice, — cu bazin, jos pentru elefanți, e o invenție cu totul ingenioasă, și constituie o priveristă de neuitat atunci când elefanții fricoși pornesc să alunece spre bazin.

Ilustrația e cât se poate de plastică.

N. F.

**O vizită la Azilul Invalizilor din Paris**

Franța este, poate, țara care-și cinstește mai mult pe oamenii săi mari. Când pomenim despre oamenii mari ai Franței, gândul ni se duce la atâtea și atâtea personaje celebre cari au lăsat urme neșterse în istoria civilizației omenitești. Șirul acestora e nespus de lung. Nu voim să vorbim aci despre nici unul din ei, ci numai despre cel mai mare din acești oameni mari.

Napoleon Bonaparte a fost figura cea mai însemnată a secolului trecut. Să amintim marile fapte ale acestui om, curajul său neasemănat care împreună cu prodigioasa-i putere de muncă l-a ajutat să se ridice în niște vremuri nespuse de turburi, socotim că-i de prisos.

Acest mare spirit războinic care a dus drapeul francez biruitor până la piramidele africane și care pentru atingerea țelului său a trecut peste zeci de mii de cadavre, a fost și va mai fi mult timp idolul poporului francez, zeul său protector.

Bulevardele Parisului sunt fără seamăn pe lume. E totdeauna, pe ele, un furnicar de oameni diferiți, într-o veșnică mișcare și un șir de localuri strălucitoare, cu oglinzi și cu flori, în fața cărora, consumatorii stau afară chiar în timpul iernei, sub corturi de pânză, alături de o sobă în care se arde mangan. Iernile sunt mai dulci acolo, și pe bulevarde e totdeauna lume, vara ca și iarna.

Dar, sunt și bulevarde liniștite în Paris. Unul din ele e boulevard Pasteur, care se încrucișează cu rue de Sèvres, tocmai în punctul unde, ca continuare a lui, începe avenue de Suffren.

Avenue de Suffren e unul din colțurile Parisului unde ochiul se odihnește privind împrejur. O bucată de stradă largă deasupra căreia lumina cade bogată, din toate părțile. Sunt clădiri albe și impunătoare pe ambele laturi, un frumos parc în mijloc, și în fund, lângă Sena, un edificiu mareț pe a cărui cupolă aurită strălucește în soare două in-

geri și o cruce înfiptă deasupra. Pe trotuarul de asfalt treci încet prin umbra locuințelor liniștite și numai după câteva minute de mers ai ajuns la „Azilul Invalizilor” unde se păstrează corpul lui Napoleon.

Palatul, o clădire măreață ce seamănă cu o biserică, sub enorma sa cupolă, e așezat în mijlocul unei curți mari, presărată cu nisip și cu două potecute pe margini.

La poartă, o femeie vinde statuete, medalioane, cărți postale, toate reprezentând pe împărat sau momente din glorioasa-i viață.

Suți treptele de piatră de la intrare și citești la ușă, de-o parte și de alta: „*On est prié de se découvrir*”. (Ești rugat să te descoperi). Și chiar acolo, lângă ușă, vezi pe un militar, cu părul albit, al cărui serviciu e să-ți arate ce e scris sus, să-ți aducă aminte să te descoperi când intri.

Când ai trecut pragul ai o strângere de inimă. În interiorul sălii largi de o solemnitate ce parcă te-apasă, e o liniște și o răceală de mormânt.

De sus, printr'un întreg aparat de geamuri, cade o lumină dulce, albăstrie, plină de mister, deasupra unei adânci scobituri în cimentul ce alcătuiește podeaua.

Acest mausoleu ciudat, rotund, de un diametru, poate, de 5—6 metri, cu o bordură puternică de marmură, are o adâncime ca de 5 metri și are în fundul lui un sarcofag de marmură roșatică în care e păstrat corpul marelui împărat.

Cimentul pe care e așezat sarcofagul e alcătuit în forma unui soare împrejurul căruia sunt scrise numele tuturor localităților unde armata franceză, condusă de Napoleon, a reputat victorii, iar împrejurul sarcofagului sunt, poate, 12 statui, reprezentând, în mărime naturală, tot atâtea femei, cari într-o atitudine de solemnă liniște parcă veghează, respectând liniștea celui ce-și doarme somnul veșnic în mijlocul lor. Lângă ele stau



grupuri de drapele, zdrențuite de vreme și de furtuni, ciuruite de gloanțele lup-telor în cari au fost martore izbânzilor franceze.

Sunt așa de prăpădite aceste drapele, în cât crezi că dacă mâna le-ar atinge cât de ușor, sau dac'ar adia un vânt pe lângă ele, pânza le-ar cădea în pulbere.

Privești de sus acest liniștit colț în care marele cuceritor se odihnește și când îți ridici ochii, pe lângă tine trece unul din «invalidi», un soldat încărunit, dar drept ca o lumânare, care pe cimen-tul sălii largi își târăște cu zgomot pi-ciorul de lemn.

Acesta salută pe un tovarăș care-i trece pe aproape, gârbovit, și care-și duce la chipiul mâna stângă, căci dreapta cine știe unde și-a lăsat-o.

Invalidii, cari au în grija lor Azilul, sunt toți îmbrăcați în vechia uniformă, cu mantale negre, și cu chipiuri. Văd pe unii care-și târăsc cu greu corpul încovoiat, sprijinindu-se într'un toiag, dar nu e nici unul căruia să nu-i văd răsărind vârful săbiei sub poalele man-talei.

Citește din nou jos, împrejurul sarco-fagului, nume glorioase: *Austerlitz*, *Solferino*, când o doamnă însoțită de două fete blonde, mă întreabă într-o franțuzească stricată:

— Cine este acolo? Și îi răspund repede, mirat, ca și cum eu aș fi știut de când m'am născut: — E Împăratul!

Doamna, o engleză, și cele două fete ale ei se uită lung, clătănând capul.

În dreapta și în stânga acestui ciudat cavou, deasupra căruia, cum am spus mai sus, se cerne o dulce lumină albăstrie, sunt sarcofagiile a două generali de seamă ai lui Napoleon: Vauban și Tu-renne. Ele au amândouă lângă ele chi-purile apoteozate ale celor două răposăți. Mai în fund la dreapta e statua lui Jo-seph Napoleon.

În spatele cavoului în care e așezat Napoleon se înalță un măreț paraclis cu un Crist în mărime naturală răstignit pe cruce și deasupra căruia se cerne de sus o lumină galbenă roșiatică obținută ca și cea albăstrie printr'un dispozitiv spe-cial al unor geamuri de sus.

În spate e un cavou în care sunt de-puse rămășițele guvernatorilor Franței, cavou împodobit cu drapele și arme franceze din toate timpurile iar în fața lui e ușa care duce în rotonda ce alcătuiește mausoleul în care e așezat corpul lui Napoleon. Deasupra acestei uși sunt să-pate în litere de aur cuvintele marelui cuceritor: «*Doresc să fiu înmormân-tat pe malul Senei, în mijlocul ace-stui popor francez, pe care l-am iu-bit atât*».

Am fost de câte-va ori la Palatul In-valizilor; de câte ori m'am dus, și am citit aceste cuvinte,—testamentul lui Na-poleon—bătrânul soldat care stă de pază la ușa mausoleului n'a lipsit nici odată de a-mi arăta broasca acestei uși, broască

în formă de N, care are tocmai forma decorațiunei franceze «Legiunea de o-noare».

M.

C. L. BROWNELL

## TEATRUL JAPONEZ

Teatrul e singurul loc unde se mai poate încă studia viața vechiului Japon. El păstrează încă multe din tradițiile primitive și înfățișează cu o mare exac-titate unele obiceiuri vechi, cari alt-fel ar fi căzut de mult în golul uitărei.

Graiul său e cel arhaic și tonul ac-torilor e aproape îngrozitor. Dacă un ar-tist de al nostru ar încerca să-i imite câte-va minute, s'ar alege cu o bronsită gravă. Gâtteleul artiștilor niponi se con-tractează, vinele li se umflă și pare că sângele are să țâșnească prin fie-care por al lor. Ochii apoi li se mișcă, in-dependenți, unul în sus, altul în jos, unul la răsărit altul la apus, ca într'un circuit, altul se întoarce, și 'și arată al-bul până ce irisul dispare cu totul. Asta o fac actorii mai ales când vor să se a-rate răi, de neînduplecat. De-i privești, îți apar tocmai astfel: răi.

Ținuta regilor, a reginelor, e de un comic care amintește descrierile mis-terelor lui Medio Evo. Majestatea sa merge ca ori-care alt nenorocit muritor, lueru care se întâmplă și cu celelalte personaje. Ar trebui să meargă cu pa-sul unui recrutar german, în mers forțat. Dar să vezi pe un împărat chinez în mo-mentul când scoboară în mijlocul cur-tenilor săi cari îi fac loc! E un lucru pe care nu-l uiți nici odată. La fie-care pas ridică piciorul sus de tot, rotind în juru-i niște ochi de un diametru de două degete.

Toate acestea par niște lucruri atât de copilărești, în cât îți vine a crede că tocmai prin asta actorul vrea să pară neîntrecut în arta sa.

Mai cu seamă scenele cari reprezintă bătălii ating culmea exagerațiunei. Co-micii japonezi au viața legată de scenă. O scenă care înfățișază o luptă te umple de groază. Actorii se elatină, împing de tun cu ochii închiși, trupul le e plin de să-geți, făcute ca niște ace de porc spinos. Scena e scaldată în sânge artificial și semănată cu mădulare false, ciuntite, (un spectator mai slab de fire ar închide ochii în fața acestei priveliști) în timp ce răniții, cu brațele și picioarele aco-perite de răni, se târăsc pe jos, făcând niște strămbături cari te umple de groază. Și publicul petrece la vederea acestui spectacol crud, și actorii trebuie să-și amâne moartea pe un timp de necrezut.

În locul luminei de magneziu răsrântă prin cristale colorate, e o candelă cu sevă, care scapără și trosnește în vârful unei prăjine de bambus, cu care o ve-denie cu o tichie neagră pe cap, lumi-

nează drumul artistului principal, miș-cându-se cu iuteală înainte. Acel drăcu-șor negru ca smoala, face pe un străin să rădă, și-l distrează; din cauza aceste-a ochiul îl urmărește pe el și toată aten-ția se îndreaptă numai asupra lui.

O altă distracție e muzica, — un chin adevărat pentru urechile europenilor. Mu-zicanții stau pe scenă, după un paravan, care ascunde fețele lor slute, dar care nu adaugă nimic la armonia sunetelor. Orchestra și cântecul din gură continuă adesea până la ridicarea cortinei. Cântecul din gură e ceva de nedescris; nu numai atât: e o tonalitate între grohăitu-rile de porc și vaetile unui suflet din iad. Totuși, după atari audiții, sfârșite cu recunoașterea că se potrivește de mi-nune spectacolului, format din scene fantastice și diabolice, — căci în ansam-blul bătăliilor acelor crude, ce acom-paniament mai potrivit s'ar putea găsi decât muzica aceea oribilă?

Scena japoneză seamănă cu aceea a teatrelor noastre; se poate schimba; culisele sunt montate în acelaș fel. Dacă un personaj moare pe scenă, drăcușorii cei cu tichii negre răsar ca din pământ, îl ia și-l pun într'un lințoliu; apoi îl duc de acolo.

Publicul nu aplaudă bătând din palme, ci strigă numele artistului. Spectacolul începe seara. Când sala e goală, parterul prezintă aspectul unei mese de șah; nu se deosibește mult de ale noastre; în-tregul spațiu al săleii e împărțit într'o mulțime de cămăruțe cu pereți înalți de un picior; dedesubt are o rogojină. În fie-care cămăruță, să-ți zicem loje, încap douăsprezece persoane. În galerie sunt bănci. De obicei spectatorii își aduc de acasă dejunul și samovarul de ceai; asta mai ales în teatrele de la țară. Mulți își ia cu ei câte o ploscă bună de *sake* — o băutură spirtoasă, de ovăz, favorită japonezilor, care ține loc de vin, de bere și de ori-ce alte lichioruri.

În antracte e un schimb de vizite în-sufletește și de cupe cu lichior favorit. Une-ori coboară în mijlocul publicului și comicii, cărora li se oferă daruri ca și *gheische*-lor, cari sunt tot niște artiști—copii grațioși, instruiți în case speciale de danș și muzică. Ei înveselesc oșpețele și banchetele cu arta și jocurile lor. O mulțime de negustori ambulanți cu de-ale mâncărei și cu băuturi, foesc printre loji arătându-și mărfurile.

În timpul reprezentației toți bărbații fumează, și nu arare-ori și-e dat să vezi pe câte unul sforăind în cea mai deplină liniște până la terminarea actului.

Poți să vii îmbrăcat cum vrei.

Lăsarea cortinei e vestită prin mișca-rea unei toace, făcută din două bucăți de lemn tare, cari se lovesc una de alta, producând un sgomot cât se poate de supărător. Cum se lasă cortina, toți copiii sar de prin loji și se grămădesc pe scenă unde fac o larmă ne mai po-menită, apoi, es rând pe rând de sub



cortină, în brânci, să vadă ce se petrece în sală. Nimeni nu le zice nimic; în timpul antracului scena e a lor.

În oricare caz, teatrul japonez e mult înaintea celui chinez. Acest din urmă e însă mai cunoscut lumei, pentru că se poate vedea pretutindeni unde este vre-o colonie de supuși de-ai imperiului Ceresc, mai ales la San-Francisco și la New-York; japonezul însă nu a ieșit din casa sa, cu toate că Kawakami și Yakko au venit în Europa, după o mulțime de aventuri îndurate prin Statele Unite; au avut conflicte prin Londra și mai ales prin Paris, la expoziție, ei aveau o bună companie dramatică japoneză, ajutați de o clară traducere întărită cu note ușor de înțeles, care i-au făcut să obțină un fericit succes și în Italia.

Străinii fac puțină deosebire între China și Japonia, lucru care displace mult supușilor lui Mikado. Ei, japonezii, n'au nimic comun cu poporul pe care l-au învins nu de multă vreme; nici sângele nu se aseamănă, nici limba.

Teatrul japonezilor e cu mult mai plăcut străinilor decât acel al chinezilor. O dramă chineză e fără sfârșit; odată începută continuă până când actorii mor de bătrânețe, afară numai dacă teatrul nu ia foc. Dramele japoneze, dimpotrivă, sunt în cea mai mare parte de aceeași structură și durată ca și ale noastre. Când reprezentația durează o zi întreagă, se împarte piesa în două părți, și între una și alta se joacă o scurtă comedie, ca intermediar; un fel de „lever de rideau“.

Morții de pe scena japoneză sunt ridicați de copii, nu se trezesc singuri s'o ia la picior, în comicul fel chinezesc. Orchestra nu stă în mijlocul actorilor și nici nu constă numai în vecinicul tam-tam. La chinezi se execută bucățile dintr'un instrument care aduce cu o chitară, cu trei strune, din care se cântă cu o așchie de fildeș sau de lemn, numit „samisen“, cu multă virtuozitate și cu o expresiune plină de viață. La japonezi, culisele sunt aproape desăvârșite și scena se poate schimba, lucru care e necunoscut însă la chinezi și care procură de sigur o mare economie de timp.

Un alt progres în teatrul japonez e că, în ultimul timp, au fost îngăduite companiile dramatice compuse din bărbați și femei. O parte din public a rămas însă tot atât de nemulțumit, căci prin această simplă schimbare nu s'au desrădăcinat vechile idei.

De altminteri operele teatrale sunt de un realism extrem.—Nu s'ar putea îngădui să joace împreună două persoane de sex diferit. Prozența femeii pe scenă pricinuește plecarea unei bune părți dintre spectatori.

În urma războiului, teatrul a ajuns la o mare dosvoltare; prețurile au sporit. Cu toate acestea nu se poate spune că e mult zece lei, cât plătești pentru ca

să ocupi un loc minunat de parter pentru douăsprezece ceasuri și să vezi un întreg spectacol, care, dacă are multe

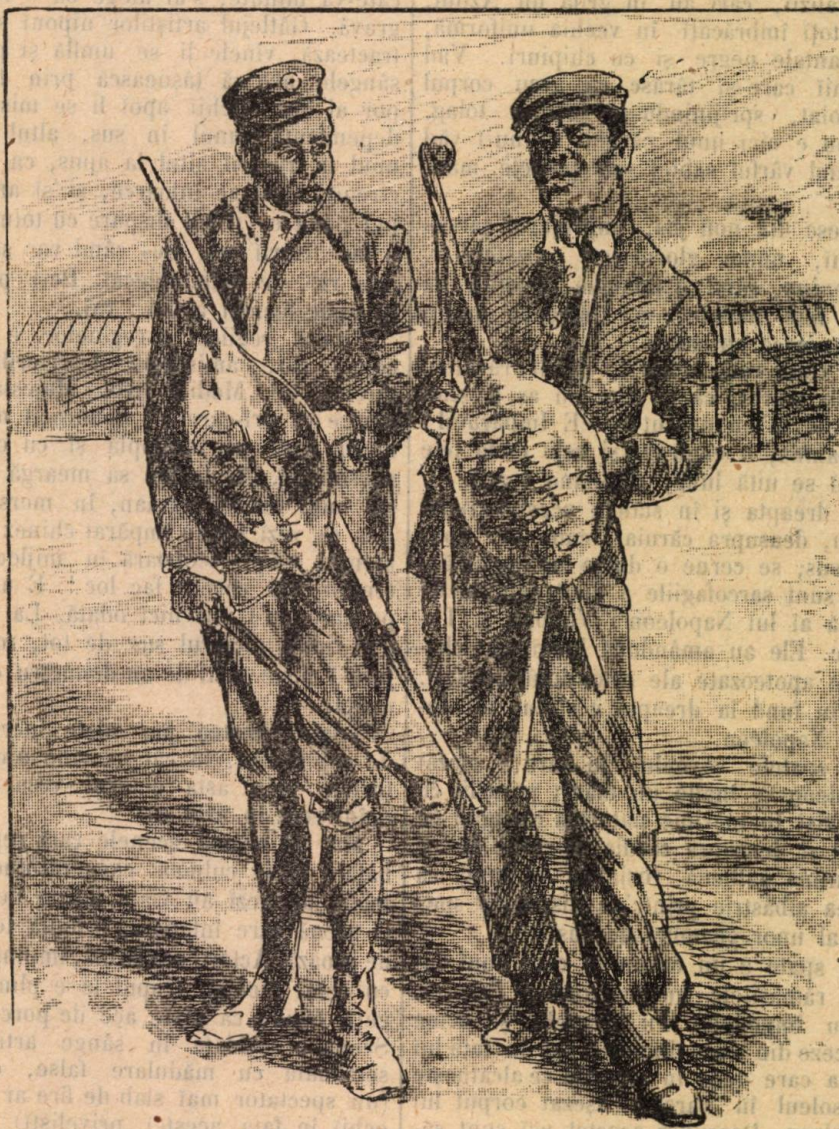
părți ridicule, are și mai multe instructive și vrednice de admirațiune.

Trad. de Virgil Mastacian.

## POLIȚIȘTI CAFRI

În cea mai mare parte a Africii de sud, englezii au constituit forța publică aproape numai din cafrii, zuluși, etc. Aceștia—deși mai stângaci și mai puțin isteți decât europenii, au totuși superioritate asupra celor din urmă prin faptul numai că sunt mai familiarizați cu indigenii, pentru cari mai ales e foarte necesară poliția. Un alt considerent pentru recru-

toate celelalte variază aproape de la unul la altul, și prin aceasta le dă un aspect grotesc, mărit încă prin purtarea armelor primitive obicnuite indigenilor. Bastonul lung, cu o măciugă la un capăt, care e și însemnul lor de distincție, are o fabricație grosolană și rezistentă; ei îl manevrează cu deosebită pricepere, astfel că, în mâna lor e ca o armă temută, mai cu seamă că l'aruncă la distanță cu o adresă exactă.



Reprezentanți ai forței publice din Pretoria

tarea polițiștilor dintre indigeni e și faptul că aceștia se pot plimba mult mai desbrăcați decât oricare european—chiar în câmpie, unde razele soarelui ard.

Ei primesc o uniformă cu totul incompletă, compusă numai din o placă de alamă cu titlul lor gravat pe ea, pe care și-o fixează cu ajutorul unei curele, pe brațul stâng. Hainele și

Indigenii, în contact direct cu un popor civilizat, împrumută cu mai multă ușurință viciile decât calitățile educatorilor lor.

Agenții de poliție cafrii și zuluși au contaminat de la englezi, viciul celei mai desgustătoare beții. Pentru a-și satisface această nouă pasiune, ei sunt nevoiți a-și procura mijloace mult mai mari decât acelea cari le



pot fi date prin mica lor soldă. Astfel ei sunt de regulă exploatați fără milă de evrei mai cu seamă.

Polițiștii indigeni însă aduc reale servicii englezilor, căci sunt conștiincioși în îndeplinirea atribuțiilor lor

și rămân, incontestabil, — acolo unde sunt, cei mai desăvârșiți polițiști.

Ilustrația aci alăturată, reprezintă tipurile a două sergenți de stradă din Pretoria.

— I. —

## In Ghiarele Monstrului

— Mare Roman de Aventuri —

— U r m a r e —

Dânsul își zicea că fără îndoială descoperise un colț al enigmei, că prezența majordomului în locul acela arăta că se găsea pe urme bune, ori-care ar fi fost scopul pe care l-ar fi atins urmându-le. Însă dacă intendentul mersese în direcțiunea asta, avea un motiv, mai ales că luându-te după urme, ele duceau mereu înainte, de sigur că duceau la stâncile din Djohar-Ghâts, și în partea munților acelora puteau să se găsească cavernele despre cari vorbise Elisa.

D. Hedley se depărta în galop. Noaptea era adâncă; când răsări luna, d. Hedley intrase într-o parte din pădure unde nu mai fusese nici odată.

Era în mijlocul pădurei, în patria sălbaticilor. Calul înainta cu mare prudență, cu urechile așintite la cea mai ușoară mișcare a frunzelor, la cele mai slabe murmure de ramuri, la cel mai îndepărtat miros adus de vânt.

Tăcerea era mare, și întunericul profund sub umbra deasă care ascundea lumina lunii.

De și noaptea era rece, acolo era o căldură umedă, grea, înăbușitoare.

Cavalerul mergea mereu înainte. În curând ajunse pe marginea unui deal înalt.

Dar, de-abia intrase în mijlocul ierburilor înalte în cari calul său se înfundase până la piept când de-o dată acesta care până atunci se lăsase condus după voie, bătut din picioare, făcu o săritură și începu să tremure din tot corpul.

D. Hedley era un călăreț excelent. Cu o lovitură viguroasă pe pîntenii o porni din nou; dar de-abia mai făcu trei pași și se opri iarăși și, de astă dată refuză definitiv să mai înainteze. Cavalerul își păstrase sângele rece; sărind de pe cal îl legă solid. Apoi luându-și carabina pe care o încărcă, înaintă singur.

În mijlocul acestui teren se prelungea un promontoriu de stânci. Primul lucru pe care îl văzu d. Hedley apropiindu-se de locul acesta, fu o gaură enormă prin care putea să treacă; dânsul pătrunse pe acolo și ajunse la un luminiș: era pustiu... De-o dată cum ezita, serutând cu privirea în jurul lui, văzu lucind ceva în mijlocul ramurilor dese... Se apropie cu prudență. Lucrul acesta care strălucea

era o imensă colivie de fier. D. Hedley rămase cât-va timp nemișcat, apoi cum nimic nu sufla, cum era o liniște completă, (se auzea numai nechezatul și izbiturile calului), dânsul înaintă.

Era o colivie patrată, așezată pe niște roate scunde, însă foarte puternice și destul de mare, destul de înaltă și de solidă în cât să poată ținea un animal ori-cât de gigantic.

Această colivie era goală. Ușa era deschisă, și ca să o deschidă un om trebuia să uzeze de o violență foarte mare, căci broasca enormă străbătută de cuie de fier, era ruptă.

Prin prejur pământul era străbătut de urmele unei lupte înspăimântătoare. Ai fi crezut că se luptase uriași, căci pământul era desfumat, ramurile rupte, pietrele smulse. Lupta a fost atât de înversunată, pământul atât de amestecat în cât era peste puțină să poată stabili vre-o urmă.

Ici și colo, de jur împrejur unde pământul era umed și roșu se puteau recunoaște urme de sânge.

D. Hedley ridică dintr'un colț un fel de furcoi lat, care se asemena foarte mult cu unul din instrumentele acelea de cari se servesc îmblânzitorii în menagerii și cu cari se apără în caz de atacuri neprevăzute, contra animalelor sălbatice; însă aceia era mai groasă și mai lungă de cât acelea cari se întrebuințează în asemenea împrejurări.

Foarte mirat, bătrânul își continuă cercetările. Examină îndelung cele mai mici amănunte de pe teren, cele mai ușoare indicii capabile, de a-l lămurii într'un fel. Însă nimic nou nu-i păru vrednic de remarcat.

Pe când căuta, era pregătit de luptă cu carabina încărcată, așteptându-se dintr'un moment într'altul la atac... Însă nu se simțea nimic... Numai colo ceva mai departe calul legat își continua mereu zgomotul său nechezând așa de disperat în cât semăna cu strigătele omenesci.

Bătrânul se depărtase puțin de câmpul acesta de luptă și ajunsesse la un alt teren unde fără îndoială se aventuraseră luptătorii și unde urmele se distingeau foarte bine.

Imediat, d. Hedley recunoscu urma unui picior omenesc, după care putu re-

cunoaște cu multă ușurință că încălțăminte aparținea unei fabrici europene. Omul trebuie să fi alergat, căci pașii erau îndepărtați. Urmele duceau la colivie.

Dar bătrânul nu stăruie mult cu acest examen, căci acolo în fața lui o altă urmă era întipărit în pământul moale, urma monstrului!

Era urma bestiei, cu cele patru ghiare, acel aspect îngrozitor, monstruos, și era proaspătă și fugărea pe om — ori omul urmărea bestia?

În ori-ce caz era urma bestiei, urma monstrului supranatural, a bestiei infernale, care, erî, azi dimineață sau poate chiar adineaori urla în această colivie și din care de sigur a scăpat!

Cu ce grozăvie luptă?... Unde s'a dus? Și fără să se gândească către ce pericol îngrozitor putea să alerge, bătrânul cerceta înfrigurat cele mai mici zgârieturi de pe teren, scormonea prin ierburile înalte, căuta prin tufișuri. În fața cărui cadavru zdrobit se va mai găsi. Dar nimic deocamdată; nici un corp omenesc nu era întins acolo.

Urmele omului, ale bestiei, duceau către pădure, se pierdeau în stânci, unde era peste puțină să le mai recunoști.

D. Hadley se înapoe la colivie, mai căută odată: ori-ce s'ar fi întâmplat trebuia să aștepte.

De-o dată îi fu atrasă atenția de un obiect negru aruncat pe un stufiș. Se plecă și ridică un fel de sac mic în patru colțuri legat cu o curea. Pe acest sac era o placă pe care era gravat un nume; bătrânul citi.

Era al lui Harold Graham. Așa dar, acei cari îl acuză, au dreptate. D-zeule mare!... Dânsul era acela, omul misterios și teribil, care era înzestrat cu o putere supranaturală de a îmblânzi monștri. Și la ce grozăvii să-i întrebuințeze? Ah! moartea amenințătoare de ar fi stat de-asupra lui și tot trebuia să aștepte!

D. Hedley deschise sacul. Înăuntru era un aparat fotografic. Era o providență miraculoasă!... Dacă plăcile fuseseră întrebuințate, ele vor descoperi terribilul adevăr!... Dar aceasta se va ști mai târziu. Acolo era imposibil să cerceteze misterul.

Bătrânul își trecu cureaua gâtului peste umăr, apoi amețit de o ardoare pasionată, alergă la cal, voind să străbată pădurea... Când ajunse acolo calul scăldat în sudoare pe jumătate înăbușit de strînsoarea căpăstrului în care se încurcase zbătându-se, fixa năucit, cu ochii injectați în singe un punct... În graba sa d. Hedley, nu remarcă nimic.

...Dânsul îl dezlegă, sări pe șea și voi să împingă animalul înainte...

...Dar oare călărețul era capabil să conducă un cal nebun, care fuge din fața unei spaime nevăzute, neexplicate, fără nume?...



## CAPITOLUL XI

## Ultima dovadă

Prin ce minune a ajuns călărețul viu la bungalow, nici dănsul nu știe. Toate eforturile făcute pentru a-și stăpâni calul nu-i servise de cât a-l înnebui și mai rău... Străbătuse pădurea fără să mai fie seamă de obstacole și, când a văzut că orice luptă contra animalului nebun era zadarnică, d. Hedley numai avea grijă de cât să se mențină bine pe șea și culcat pe coama sa, să evite izbiturile ramurile plecate și a tufșurilor spinoase care îl zgăria în trecăt.

Și calul nu se opri de cât la poarta grădinei, de care se izbi gata să o zdrobească... Dar servitorii alergară deja, și în sfârșit bătrânul putuse să descălce fără să fi întâmpinat alt pericol de cât că își pierduse pălăria și un revolver.

Prima lui grijă fu, să se asigure dacă aparatul fotografic era tot în geantă. Din nenorocire, în goana aceia furioasă cutia care conținea plăcile căzuse... Astfel, această dovadă prețioasă o perduse tocmai în momentul suprem! D. Hedley fu extrem de descurajat... Dar examinând bine, observă că mai rămăsese una, chiar aceea din aparat, și care dacă ar fi fost întrebuințată, ar dedea fără îndoială un document de toată importanța conținând ultima fotografie.

Aceasta era o problemă pe care trebuia să o rezolve fără întârziere. Numai voind să se ocupe de servitorii care așteptau la rând în curte, cu armele în mâini, bătrânul intra grăbit în casă; dar când să treacă pragul, Nihal Singh ieși din rând și se așeză în fața lui.

— Ce mai este? întrebă d. Hedley cu voce iritată.

— E aici un om care vrea să-ți vorbească.

— Cine e omul acesta?

— Unul din servitorii noștri.

— Ce vrea de la mine?

— Nu știu.

— Spune-i să aștepte. N'am vreme acum.

— A stăruit să-ți vorbească imediat ce te întorci.

— Cum îl chiamă?

— Abdul-Daoud.

D. Hedley care urcase scările verandei zise coborîndu-se în grabă:

— Abdul-Daoud? Tătorul care fugise în pădure?

— Chiar el, stăpâne.

— Când a venit aici?

— Chiar acum.

— Spune-i să vie imediat...

Nihal Singh se depărtă. D. Hedley începu să se plimbe prin curte, cu agitație. După un minut Abdul-Daoud era în fața lui. Acesta era un hinduș înalt, robust și musculos, ars de soare și de toate intemperțiile pădurei.

El avea aerul sălbatic, însă privirea sa era hotărâtă și dreaptă. Purta o ca-

rabină la umăr și se sprijinea pe un baston.

Se opri la câțiva pași de d. Hedley și așteptă respectuos.

— Ce vrei? îi zise în sfârșit bătrânul.

— Să-ți spun, îi răspunse omul cu mare liniște, că azi dimineață am întâlnit în pădure pe majordomul tău, și l'am omorât.

Ori cât de obișnuit era d. Hedley cu moravurile hindușilor, nu-și putu stăpâni o violentă mișcare de emoție.

— Ce spui, mizerabile? strigă dănsul: tu ești asasinul?

— Stăpâne, răspunse tătorul de lemne cu același singe rece, omul care se răzbună nu este un asasin.

— Ce, mai îndrăznești să mă sfrun-tezi?

«De ce te-ai răzbunat? De o pedeapsă meritată, negreșit! Și pentru o pedeapsă ușoară pe care ți-ai atras-o prin greșala ta, nu te-ai temut să faci să dispară un om care mi-era cu totul devotat?! Și această crimă odioasă tu o numești răzbunare?»

— Stăpâne, asta e o poveste lungă... Însă nu e acum momentul ca să ți-o spun. Răbdare.

«Când vei fi cu mintea întreagă și vei avea răbdare să judeci, vei ști atunci cine are dreptate și cine nu.

«Pînă atunci am ținut să te previu de ceea ce am făcut, pentru ca să nu acuzi pe altcineva și pentru că n'am de ce să mă ascund!»

D. Hedley rămase mut și începu să se gândească adânc.

În mijlocul întinericului în care se zbătea, această întâmplare adăoga o umbră nouă. După toate aparențele, între servitorii se urzise de mult un complot contra majordomului și pentru un moment cauzele acestui complot erau imposibile de cunoscut.

Era o muncă mare de interogatorii, de confruntări, de anchete și contra anchete și acum nu era vreme pentru lucrurile acestea.

D. Hedley, forțat de a trăi în singurătate și în tovărășia sălbaticilor, nu mai avea aceleași păreri despre justiție, păreri pe care le-ar fi păstrat trăind în mijlocul unei societăți civilizate. Și-apoi omul acesta, care venise de bune voie să se acuze de crimă, era în puterea lui. Avea dar tot timpul să-i zmulgă adevărul și să-l pedepsească dacă merita.

Totuși erau câteva fapte pe care trebuia să le cunoască imediat și se hotări să pună din nou câteva întrebări.

Dănsul chemă servitorul:

— Abdul-Daoud! zise el.

— Ce este, stăpâne?

— E multă vreme, nu-i așa, de când te gândești la acest atentat.

— Da, stăpâne. Din ziua când am părăsit lucrul și m'am dus singur în pădure.

— Și ai mai tras odată asupra majordomului, tot cu intenția de a-l omori?

— Ce vrei să spui stăpâne?

— Lasă că înțelegi tu! Sunt trei zile de când ai mai tras odată asupra majordomului, pe când se afla în pădurea de pe marginea riului Sahival; n'ai putut să-l atingi și ai fugit...

— Eu?

— De sigur că tu; nimeni altul!

— Stăpâne, fac cel mai sacru jurământ că din ziua când am promis că-l voi omori, nici odată nu l'am întâlnit—l'am căutat mereu ca pe o pradă—decât azi dimineață în pădure... Și un singur glonț a fost de ajuns.

D. Hedley se uită la servitorul său. Vede bine că spunea adevărul.

— Atunci, reluă bătrânul cu vocea calmă, nici pe asta n'ai făcut-o:

«Tot în ziua aceea, un călăreț, un om de-al poliției, pe când se întorcea acasă la mine, cineva a tras un foc asupra lui și i-a lovit calul care a și murit; nu ești tu acela care, favorizat de întunericul nopții, te-ai dus și ai scos glonte din rană?»

— Nu pot să răspund decât un singur lucru, stăpâne: că nici nu știu măcar despre ce e vorba.

Bătrânul tăcu iarăși.

Așa dar chiar chestiunea aceasta secundară, care părea că se luminează pentru un moment, rămânea din nou nedeslușită.

Cu toate acestea în mintea bătrânului erau unele lucruri pe care le afirma cu toată convingerea... Că Nihal Singh și Ali au ajutat, într'un fel sau într'altul, la răpirea ficei sale; și-ar fi tăiat o mână că așa era. Că acest Abdul-Daoud spusese adevărul când jurase că numai o singură dată atacase pe majordom, era sigur. De altfel, odată ce mărturisise omorul și premeditarea, de ce ar fi tăgăduit tentativa? Dar faptul de care bătrânul era mai puțin sigur, era că oamenii aceștia, construind edificiul lor complicat de răzbunare, nu favorizaseră fără să vrea pe adevăratul criminal la îndeplinirea crimei sale fără nume?

Cine știe dacă tătorul de lemne, omorând brusc pe nenorocitul majordom trimis în urmărire monstrului, nu-l opriese tocmai în momentul când era gata să-l ajungă? De fapt, cadavrul fusese găsit aproape de înspăimântătoarea colivie de fier...

Poate că Cobbs îi regăsise urma?... Poate știa?... Ah, mizerabile Abdul-Daoud, dacă ai făcut asta!..

Cel puțin poate că omul acesta care rătăcise în pădure singur, ascunzându-se în cele mai întunecoase colțuri, știa ceva din înspăimântătoarea dramă, văzuse, poate... În ori-ce caz nu era greu să-l întrebe.

D. Hedley, se apropie de servitor.

— Când ai părăsit bungalowul, în care parte te-ai dus? îl întreabă dănsul.

— Am fost prin toate părțile câte nițel, la întâmplare, răspunse omul. În primele zile nu m'am depărtat mult de casă...



— De ce?

— Pentru că speram că-l voi întâlni mai degrabă pe acela pe care-l am întâlnit mai departe.

...Apoi când am văzut atâta mișcare împrejurul casei, m'am depărtat puțin câte puțin... Știam bine că va veni o zi, astăzi, mâine, mai târziu, când ne vom găsi față în față, el și eu! Și ziua aceea a venit!

— Răspunde-mi. Pe când te ascundeai astfel prin pădure, n'ai văzut nimic, n'ai observat nimic?

— Cum?

— Da, afară de majordom pe care îl căutam n'ai mai întâlnit pe nimeni.

— Am văzut de mai multe ori niște servitori, niște vânători, pe tovarășii mei. Inșă m'am ascuns de ei.

— De ce?

— Nu mai cunoșteam pe nimeni atunci, nu mai voiam să știu de nimic în afară de ura mea.

— Și... n'ai mai remarcat pe nimeni, afară de servitorii mei?

— Nu... Da... adică... mi-aduc aminte că aproape de mlaștina neagră, unde sunt multe animale sălbatice, am văzut pe omul acela care fusese în gazdă la d-ta...

— Harold Graham?

— Da, pe dânsul... Își alesese loc de popas pe promontoriul stâncilor cari înaintază spre mijlocul mlaștinilor...

— Și omul acela... era singur?

— Nu. Avea un tovarăș.

— Un om?

— Da, pe Ksoso, micul sălbatic pe care l'ai adus din pădure acum vre-o câțiva ani.

— Zici că era Ksoro, ești sigur?..

— Foarte sigur.

— Și ce făceau?

— Nimic, vegheau împrejurul unei colivii mari de fier...

— Împrejurul... oh!... Și ce era în colivia aceea?

— Nu era nimic; în timpul acela era goală.

— Ah! e mult de atunci?

— Sunt vre-o câteva zile.

— Și de atunci n'ai mai fost pe acolo?

— Nu.

— Oamenii aceia, vorbeau ceva între dânsii?

— Da, însă eu n'am înțeles limba lor.

— Și ți-au vorbit dânsii ceva?

— Nu. Nu m'ai văzut... Eu mă ascundeam. Și apoi am plecat imediat căci imi era frică.

— De cine ți-era frică?

— N'ași putea să spun. Pe când mă gândeam numai la răzbunarea mea, uitasem totul!

— Încă ceva. N'ai întâlnit nici odată pe alt cine-va în pădure.

— Pe nimeni.

— Ești sigur? N'ai văzut. N'ai auzit o femeie? o fată tânără?

— Ce vrei să spui?

— Ar fi putut să fie... copila mea!..

— Copila ta, stăpâne? copila ta zici. Copila ta era în pădure?

— Cum?... tu nu știi nimic? Nu ți-au spus servitorii nimic?

— N'am vorbit cu nimeni.

— Eram închis în răzbunarea mea satisfăcută, ca un mort fericit în mormântul său. Nu știu nimic. Ce spuneai despre fica ta?

— Mi-au răpit-o!

— Răpită? De cine?

— Nu știu, vai! Dar... mi-e frică să nu se fi făcut o crimă grozavă!

— Ce te face să-ți fie teamă?...

— Totul! Și cu toate acestea inima mea tot mai speră!..

— Nu pot să-ți spun nimic în pri-

vința aceasta, stăpâne, răspunse hindușul cu o voce gravă... nimic!..

— Nimic!.. mereu nimic!.. strigă cu durere bătrânul. Nici odată nu voi aha nimic, vai!

Urmă o tăcere lungă. Apoi Abdul-Daoud, văzând că stăpânul său nu mai avea să-i spue nimic, se retrase. D. Hedley rămase singur.

Rămâne multă vreme în tăcere, dus pe gânduri. Dar de odată, făcând o mișcare bruscă, mâna i se lovi de aparatul fotografic, care îi rămăsese tot atârnat de cingătoare. Privi obiectul cu rătașire. Apoi atingându-l cu degetul:

— Poate că secretul e aici, zise dînsul. (Va urma).

## Săptămâna sfântă la Ierusalim



### Rugăciuni la mormânt

Se fac numeroase pelerinajuri la Stântul Mormânt al Domnului nostru Isus Cristos, dar cele mai impunătoare și mai regulate sunt făcute în săptămâna Patimilor. Catolicii în special vin cu zecile de mii de prin cele mai depărtate colțuri ale pământului, de asemenea pravoslavnicii ruși, români de pretutindeni, cea mai mare

parte, fețe bisericești, etc. În acest timp Ierusalimul e archiplin de pelerini și împrejurimile lui chiar sunt împestrificate cu corturi ce adăpostesc pe cei cari n'au putut găsi loc în oraș.

Ilustrația noastră reprezintă scena unei slujbe religioase, oficiată în fața Mormântului sfânt.



# PE VIATĂ ȘI PE MOARTE!

## ISPRĂVILE UNOR EROI

— Roman de aventuri războinice de L. BOUSSENARD —

— Urmare —

În toată ciudătenia evenimentelor, Victor Emanuel înțelese îndată, din explicațiile pe care i le dăde Raymond, că zuavul nu spunea de cât simplul adevăr.

Și cu toate că era un om curajos, nu și putu stăpâni o puternică înfricoșare.

— Așa dar vor cu ori-ce preț să mă asasineze, murmură dânsul.

«Le recunosc și aici mâna!..»

«Dar nici otrava lor, nici pumnalele lor înveninate, nici cursele lor de trădători, nu vor putea opri elanul unui popor care voește să zdrobească lanțurile robiei.»

Apoi, întorcându-se către zuavă, le zise:

— Voi, brații mei, să vă reîntoarceți la regiment.

«Imi veți da cuvântul vostru de onoare, că nu veți povesti nimănui această întâmplare. Voi explica eu șefilor moartea camaradului vostru. Va fi înmormântat cu onoruri, și eu nu voi uita nici odată că vă dătoresc viața.»

### CAP. VII

Ați auzit un strigăt în subterană fermei de lângă campamentul italian?

Era Franc, care fusese dus acolo de către persecutorii săi. Acolo se află dânsul în momentul exploziei, în momentul aruncării fermei în aer. Se vede că în cartea destinului său era scris că trebuie să mai trăiască; pentru că explozia aceea îl lăsă neatins.

De-odată se trezi imediat; apa canalului pătrunsese în subterană.

De și foarte bun înotător, Franc era slăbit de suferință și de foame, și nu putea învinge curentul, pentru a eși la lumină.

Apa mocirloasă îl izbea mereu de pietre. Odată, pornind o lovitură mai violentă, simți că și perde cunoștința, și murmură:

— De acum s'a sfârșit cu mine!

Dar în clipa următoare, Franc simți pe obraz atingerea unor raze calde.

Când deschise ochi se văzu iluminat în întregime de soare.

Respiră zdravăn, clipi de câteva ori din ochi și, pipăindu-și obrații, murmură:

— Mi se pare că trăiesc! Și dacă nu mă înșel, acesta e sărutul soarelui. Ah, mai speram eu să revăd vre-odată soarele?

«Par'că mă înțepă. E prea cald.

«Numai de n'aș visa un vis urât!

Cum era întins pe spate, încercă să

se întoarcă, dar slăbiciunea îi era așa de mare, încât nu putu nici să se miște.

— Ah, sunt greu ca o bucată de plumb!

În același timp un zgomot de lopeți izbite de valuri îi sună în urechi și dînsul adăugă cu vocea slabă ca o respirație:

— Poftim!.. Sunt în luntre.

O voce armonioasă și dulce îl mișcă până în fundul sufletului când îi răspunse ca o muzică duioasă:

— Ah, d-le soldat, cât mă simt de fericită că te văd în viață!

Dînsul făcu o nouă efortare mai violentă, reuși să ridice capul și scoase un strigăt în care răsună mulțumirea, bucuria, admirația.

În fața lui văzu așezată pe bancă și ținând bine în mâini lopețile o fată tânără, răpitoare.

Îmbrăcată foarte simplu, dînsa se arăta zuavului în splendoarea frumuseții sale italiene, pe care o contemplă minunat.

Oh, părul acela bogat și negru care se revărsa de sub pălăria de pae! Și ochii aceia mari, albaștri... Dar gura, care părea o rodie coaptă!..

Și mai ales expresiunea aceea de bunătațe, de grație și de hotărîre!

Zăpăcit, Franc o salută militarmente, apoi recăzu greoi, zicând:

— Și dacă trăesc... dacă am putut eși din mormântul acela în care eram să mor... dacă mă bucur încă de lumina soarelui... e datorită d-tale, d-șoară.

«Oh, cum aș putea să-ți mărturisesc recunoștința mea nesfârșită... devotamentul pe care mi-l inspiră...»

Tinăra fată surâse blând descoperind niște dinți ca perlele și răspunse:

— Sunt fericită că am ajuns acolo...

tocmai în momentul când ai apărut într'un vârtej de noroi și de sfărâmături.

«Am putut să te prind și să te pun în barcă...»

«Eșiseși din subterane...»

— Oroare!.. Le cunoștea?

— Se vorbește în țară despre ele... o spaimă.

Barca se opri. Frumoasa luntrașă sări la pământ și adăugă:

— Am sosit!

«Poți să mă însoțești până acasă... e numai la două pași de aici...»

Și îi întinse cu dragălașie amândouă mâinile, ajutându-i să se ridice. Și Franc, printr-o minunată energie și vigoare, reuși să se ridice în picioare.

— Acolo e bine, mai zise dînsa; ia-mi

brațul și sprijinește-te... oh, eu sunt tare!..

— Dar sunt murdar... respingător...

— Nu de plăcere ești astel... haidem, sprijinește-te.

Făcură vre-o cincizeci de pași și ajunseră la o casuță țărănească sărăcăcioasă.

Întrară înăuntru și tinăra fată îi zise:

— Pe mine mă cheamă Bettina.

— Și pe mine Franc; suut caporal în compaia III-a de zuavi!

«Și dă-mi voe să-ți mărturisesc mulțumirea mea nesfârșită...»

— Lasă, te rog, vom vorbi mai târziu despre asta.

«Ia un scaun și șezi...»

— Aici stai d-ta, d-șoară?

— Da, de ce mă întrebi?

— Oh, fără indiscreție... dar pentru că, așa de frumoasă, așa de distinsă... cu toată îmbrăcămintea asta simplă... mi se pare că nici un palat n'ar fi destul de demn pentru d-ta!

Dînsa surise mulțumită, apoi, fără să piarză un moment, aduse pâine, brânză, o oală cu vin și zise:

— Trebuie să te simți foarte slab!

«De câtă vreme n'ai mâncat?»

— Nu mai știu... am pierdut noțiunea timpului.

«În câte avem astăzi?»

— În trei lunie!

Franc tresări și strigă disperat:

— Sunt pierdut!.. trei zile de absență în timp de război... Sunt dezertor!..

«D-șoară Bettina... trebuie să plec... fără să mai întârziez o secundă... Trebuie să regăsesc regimentul.

— Stai cel puțin de te șterge și mănâncă ceva... de-abia te ții pe picioare.

— Ai dreptate d-șoară, răspunse dânsul tinerei fete.

Dar dați-mi voe să vă pun o întrebare, două.

— Întrebă:

— Te rog, spune-mi în ce loc ne găsim.

— Aproape de Confienza, la capătul micului canal al fermei San-Pietro.

— Și e departe până acolo?

— Trebuie să fie o leghe și jumătate.

— Și de acolo m'ai adus cu barca?

— Negreșit! ar fi trebuit oare să te las acolo? zise ea cu un zâmbet care vrăji pe Franc.

„Care îți este a doua întrebare?”

— E foarte indiscretă!

— Spune!

— Ei bine! aș vrea să știu de ce te-ai dus acolo... la acea fermă blestemată... între două armate inamice... în vârtejul atâtor primejdii grozave.

„Îți trebuia un motiv foarte imperios.

— O cauză sfântă!

— Pot să știu și eu?

— Un secret care nu-mi aparține. Franc încetă de a mai mânca, și fixă pe fată cu ochii săi blânji și senini, așa de sincer și de cinstiți și îi zise ca un om ce avea darul ghicirii:



— Te-ai dus după noutăți.  
— Da, așa e!...

— Să așii ceva despre femeia tânără, despre tânărul bărbat și despre copil.

Betina pări și privi pe zuav cu o mirare în care se amesteca o curiozitate pasionată până adăugă cu sforțare:

— Așa dar i-ai văzut?

— Da, d-șoară, în mijlocul cadavrelor soldaților.

— Liber și sănătos, nu e așa?

— Vai! nu, d-șoară, și iartă-mă dacă ți-aduc vești rele.

— Răniți? spune! oh! spune!... Și cum Franc ezita să răspundă, Betina adăuga cu vocea tremurândă:

„D-zeule! mi-e frică.

„Morți! da?

— Da... morți, asasinați!

„Ea de un glonț în tâmplă, el cu un pumnal în inimă.

— Ah! Maica Domnului!

— Cât despre copil...

— Vai! e mort și el, nu e așa?

— Copilul e viu!...

Tânără fată scoase un strigăt și ochii săi frumoși se umeziră.

— Ești sigur!... destul de sigur?... întrebă ea, neliniștită.

— Chiar eu l'am scos din ferma în care soldații se luptau cu furie.

Două lacrimi de induioșare străluceau pe obrajii săi. Dânsa îi luă mâinile, i le strânse cu putere și strigă transportată:

— Salvat!... l'ai salvat!... oh! bine cuvântat să fi!

„Doamne! ce lucruri crude... stranii, dar și mângăetore! și cum se înlanțuiesc faptele!

„Așa dar, trăește ingerașul!... trăește grație d-tale, și în ce condiții periculoase! Dar cel puțin e în siguranță?

— Ca și un rege mic în mijlocul a trei mii de zuavi cari l'au adoptat, cari au și început să-l iubească și să vegheze asupra lui.

„Deci vă interesează mult copilul acesta?

— Oh! da... mai mult de cât ori-ce în lume.

— Pot să știu la rândul meu?... Oh! fără indiscreție, numai pentru a-ți putea fi folositor la nevoie.

„Gândește-te că noi nu știm nimic despre protejatul nostru.

— Iartă-mă!... dar nu-ți pot spune nimic!

„E un secret grozav, de moarte, vai! și secret trebuie să rămână chiar pentru d-ta care ești salvatorul său.

— Imi pricinuești o adevărată durere, d-șoară.

„D-tale îi dătezi viața! și dacă ai ști cu câtă plăcere mi-ași da-o pentru d-ta, pentru cei cari îi iubești.

— Abia te cunosc și totuși mă încred în d-ta prin instinctul acela care nu ne înșală nici odată, pe noi femeile.

„Da, ași avea nevoie de un suflet în-

drăzneț și de un braț sigur, dar nu pot primi oferta d-tale generoasă.

— Astăzi nu pot spune nimic, sub pedeapsă de moarte! și poate că am vorbit chiar mai mult de cât trebuia.

„De altfel nu ești liber, după cum spuseși mai adineauri!

„Trebuie să alergi la regimentul d-tale și să ieși fără întârziere parte la luptă.

Zuavul plecă capul și răspuns cu vocea înăbușită:

— Așa este!

„Dar trebuie să știi ce se va face copilul... să se poată da familiei sale... d-tale chiar, dacă dorești...

Betina îl întrerupse repede cu un fel de spaimă:

— Mie!... Oh, nu... acum... asta ar însemna moartea, atât pentru el, cât și pentru mine!...

„Cel puțin acolo, în mijlocul tovarășilor d-tale de arme, e în siguranță.

„Și mai târziu, când lupta se va sfârși, când scumpa noastră Italie va fi liberă, când ura se va stinge și dușmanii vor împietri, numai atunci va putea regăsi pe ai săi.

— Dar de acum și până atunci cui să ne adresăm?

„Pe mine știi unde să mă găsești ori când: Franc, regimentul 3 zuavi!

„Dar pe d-ta... în interesul copilului?

— Să te prezinți la Milan... la palatul Amalfi și să zici: Vreați să vorbesc cu Betina.

— Așa da!

„Acuma Milanul nu mai este al Austriei.

— Cum, Milanul e liber? Spui adevărul?

— Veți vedea, d-șoară...

„Și-apoi războiul nu va ține veșnic și soldatul în campanie are și el locuință.

„Și atunci cred că vei dispune de mine cu corp și suflet.

Fata îi întinse mâna și îi zise simplu, privindu-l drept în ochi:

— Primesc!

De afară se auzi un pas grăbit.

Betina strigă, îngălbenind:

— Prietene de un moment, care vei fi toată viața prietenul meu, pleacă, pleacă repede... și mai ales fă așa ca și cum nu mai cunoaște.

„Vine inamicul!...

— Oh, vreați să te apărați... și, nenorocire lui!...

— Nică o vorbă, nică o mișcare. Nu mi-e frică de nimic... numai pleacă!

Ușa se deschise și apărură un om de statură mijlocie, tânăr, cu o înfățișare frumoasă, cu fața mândră.

Dinsul privi mirat pe zuav, apoi pe Betina, care își păstră un singe rece următor.

De-abia răspunse la salutul milităresc al caporalului, care îl cerceta ca și cum ar fi voit să-și întipărească pentru totdeauna în minte chipul său; apoi întrebă pe tinăra fată:

— Cine este omul acesta? Și ce face aici!

La sunetul acestei voci, Franc abia putu să-și stăpânească un strigăt de mirare și de mânie.

— Vezi bine, răspunse Betina, că e un soldat francez bolnav, muritor de foame, pe care l'am luat și i-am dat să mănânce.

„Aș putea să fac altfel pentru un liberator?

— Bine! Dar te-am căutat adineauri și nu erai aici!...

— Și eu, îl întrerupse Franc cu mândrie, vă rog, d-șoară, să scuzați venirea mea la d-voastră într-o astfel de stare.

„Te rog să bine-voești a primi mulțumirile mele cele mai respectuoase.

Zise, salută din nou pe necunoscut și plecă, cu pumnii strânși, gândindu-se:

— Mii de tunete! Să mă ia dracul dacă nu este asta vocea tâlharului care era gata să mă omoare în subterane.

## CAP. VIII

Puțin mai întărit dar totuși foarte slab încă Franc se depărta repede de căsuța care-l ospătase așa de plăcut.

El simți din instinct că este urmărit și își zice:

— E dânsul!... adversarul meu mscat, tâlharul cu rasa de călugăr... nu cunosc o a doua voce care să-l semene!...

„Da... el... și de sigur că m'a recunoscut... căci mi-a aruncat o privire!... Și sînt singur, fără nici o armă.

„Haidem, Franc, băte... fii cu simț!... știi, trebuie să deschizi bine ochii... nu e de glumit!...

Franc nu făcu dobitocia să meargă înainte. Profită de primul tufiș pe care-l găsi în cale și ocoli ascunzându-se într'un lan de grâu.

Apoi, se lăsă pe pânțele și încet merse pe patru labe, până ajunse într-o vie.

Se așeză bine ascuns de frunzele dese se o să respire un moment, și începu să vorbească singur:

„Pentru un moment sînt în siguranță... aici nu mă va găsi... Dar nu voi putea să stau veșnic aici!...

„Trebuie să-mi scap pielea de urmăritori și să-mi regăsesc bătrânul meu regiment!

„Ce de evenimente extraordinare de la primul meu foc de pușcă pe șoseaua Palestra: Ferma... oamenii asasinați... regele!... decorația mea... reînțoarcerea mea.

La fermă... subteranele... tâlharii cari vor să omoare pe împărat... lupta mea... agonia mea, salvarea neașteptată de către adorabila Betina... și apoi mister... complicațiuni!...

„Oh! capul!... capul meu!... se învârtă ca o morișcă!...

„Și mai sînt învinuiți autorii că inventează nebunii, imposibilități!... ca și cum dramele vieții reale nu depășesc imaginația!...



„Ca dovadă drama al cărei erou sânt în timpul de față!

„Dar destulă filosofie!... și acum să ne orientăm!...

„Sânt aproape opt ore de dimineață... soarele este în partea asta... nordul dincolo... și cum armata se dirijează spre nord-est, trebuie să regăsească coloanele în direcția aceasta...

„Am întârziat trei zile, e drept... dar o armată, nu pleacă așa de repede, și apoi lasă urme... voi întâlni, de sigur ceva care să mă lămurească.

„Să pornim!

Simțindu-se liber, după ce a mâncat și s'a odihnit bine, Franc și-a regăsit aproape în întregime vigoarea lui minunată. Și apoi dansul posedă energia, sentimentul acela care dublează forța... acel motor atotputernic al mașinei omenești care permite organismului să facă uneori minuni.

Dânsul părăsi binișor ascunzătoarea din vie și cu ochiul și urechea ațintite, înaintă cu precauțiune. Nu întâlnește nimic suspect, dar ce drum! Sau mai bine zis, ce lipsă de drum!

Câmpii, gropi, șosele, oribil!...

Merse astfel aproape două ore fără să întâlnească o ființă vie, și în afară de câteva locuinți pustii nimic care să indice vecinătatea omului...

Toți locuitorii țării așezați între cele două armate, fugiseră.

Și Franc strigă:

„De! între arbore și scoarță... între ciocan și nicovală... între francezi și austriaci... cine și-ar fi riscat pielea?...

„Ah! în sfârșit!...

Exclamația asta a fost zmulă de niște urme adânci care arătau că un corp de armată trecuse pe acolo.

Și zuavul, fericit, adăugă râzând:

„Bravo!... pe aici au trecut tunuri... puști... vagoane!...

„In sfârșit!... am o urmă și încă bună... să ne luăm după ea.

Și tot înaintând pe drumul cu urme adânci, văzu la capătul unei vii un baston de mareșal și după ce îl luă, zise cu bucurie.

„Acesta va fi un baston excelent pe care îmi voi sprijini tinerețele:

Plecă înainte și după ce merse puțin mai găsi și un pesmet, îl ridică și zise punându-l în buzunar:

„Provizii de drum!... am noroc:

Își urmă drumul printre câmpiile devastate și casele pustii și deodată tresări brusc. Auzi în dosul unui tufiș o sforăitură întovărită de un sgomet de copite.

„Poftim! un cal!... mă urmărește oare cineva?

Nu! era un cal mare, fără șea și fără căpăstru, care păștea cu lăcomie din lucerna frumoasă în momentul când zări de zuav.

Îi fusese frică și fugise. Franc își zicea cu regret:

## Parodia unui danț războinic



### Parodia durează până după asfințit

În noua Zelanda e un danț vechi de război numit «haka» pe care mao-risișii — locuitorii acestei insule, de rasă polineziană, — cari au început să dispară, îl execută în anumite zile de sărbătoare.

Dăm aci în ilustrație scena unei parodii a acestui danț sălbatic, executată de femeile și tinerele fete ale războinicilor sub conducerea șefului tribului în fața locuinței sale.

„Un cal care și-a pierdut escadronul... ca și mine compania!...

„Nenorocire că n'am putut să-l incalic!...

Tot fugind, calul se incurcă într'un hațis și rămase fixat acolo.

Caporalul începu să ridă și strigă:

— Ei, patrupezi, acum ești la loc sigur și poți să stai acolo mult și bine, dacă nu te-oî scoate eu!...

„Dar mi-ar trebui măcar un căpăstru!...

Într-o clipă tăia două ramuri de grosimea degetului cel mic, le răsuci sub picior, cum fac tăietorii de lemne când leagă snopii, la fașonă în formă de laț și zise:

— Solid ca un lanț!... ar trage și un tun.

Fără să piardă un moment, se îndreptă către cal, care îl privea neliniștit cum se apropia, dar fără să poată fugi.

Franc, la rîndul său, șueră blând, evitând mișcările prea bruse.

Dînsul observă că, calul era într-o groapă și profitând de zăpăceala lui, îi introduse în gură căpăstrul acela de fantezie...

Aoî, mângâindu-l pe coamă, își continuă șueratul și sări încetîșor pe cal, strigînd:

— Acum aruncă-te, mușcă, fă pe dracu

în patru... puțin îmi pasă!... și după cum zicea generalul nostru la Malakoff, dovada cea mai bună că locotenentul l'a înțeles, e că punea în aplicare dictonul: Aici sunt!... Aici rămân!...

Farmecul fu rupt, calul își eși din zăpăceala sa și începu o luptă înverșunată de apărare.

Și asta îl făcu pe Franc să ridă.

Dar văzînd că animalul se încăpățînează din ce în ce, începu să-l lovească cu nuiua.

Abrutizat complet, calul începu să tremure și porni într'un galop furios.

— Bravo!... Așa ar fi trebuit să încep, și cu chipul acesta ai fi evitat incasarea biciuștelor, pe cari de altfel le regret, căci eu iubesc animalele!...

Calul galopa cât se poate de frumos, spre marea bucurie a zuavului, care nici nu se gândise la un asemenea noroc.

După o jumătate de oră, Franc se găsea în fața unui rîu frumos, lat și adînc. Fără să stea pe gânduri, intră în calul în rîu. Iată-l: amîndouă se scufundă, se ridică și înaintează către celalt mal.

Calul înota de minune și tăia de-a curmezișul curentul de apă caldă.

Și Franc, pe deplin fericit de această baie improvizată, striga:



— Ah, ce apă plăcută! Așa, bravo, Bucifal!

Trecând riul, străbătu din nou câmpiile de grâu, de porumb, viile, canalele de irigație.

Linistindu-se, calul avea un mers potolit. Trecu un drum, care mergea de la Sud la Nord, apoi apucă pe o altă cărare. Franc zări un cătun. El întrebă pe niște țărani cum se numește. I se răspunse:

— Vesploate! stația căii ferate.

Dânsul înțelese foarte bine, căci îi plăcuse să se ocupe cu limba italiană vorbind cu maltezii din Algeria.

— Ați văzut soldați?

— Tedesci au fost până ieri pe aici, au trecut însă frontiera.

— Dar Francezii?

— Nu!

Franc plecă din nou; mergea cu greu, găsi un al doilea râu, îl trecu și pe a-

cela, apucă pe o altă cărare și se mira că nu găsește trupele franceze, cari erau la două leghe de acolo, — când se găsi de-o dată în mijlocul unui sat.

Satul se numea Cerano. Apa imensă a unui râu se oglindea în partea dreaptă, la o distanță de două kilometri.

Era Tessinul, frontiera care despărțește Piemontul de Lombardo-Veneția.

— Cei din urmă au plecat azi-noapte.

— Dar francezii?

— Am văzut niște călăreți îmbrăcați ca d-ta.

— Ah! bine, sunt de sigur vânătorii din Africa.

— Numai că, purtai ghetete, puști și căii lor erau alt-fel echipați.

Franc se gândi că oamenii aceia voiau să-și bată joc de el. Dar nu! țărani aceștia cum se cade nu se manifestau cu nici o răutate. Mai ales cu un liberator, nu se puteau purta rău.

El răspunse grav:

— Aiurez, sau acesta e adevărul?

Dar timpul trece! Dânsul primi un pahar cu vin și declară că vrea să plece spre Tessin, să-l treacă cu ori-ce preț și să fie cel dintâi francez care să pună piciorul pe pământul dușmanului.

Oamenii îi răspunseră în grabă:

— Nu te încerca! e peste putință... vei fi asvârlit ca o pană.

— Atunci ce e de făcut?

— Urcă-te puțin la Nord... vei găsi podul San-Martino, de acolo pornește drumul cel mare care duce la Milan...

— Și e departe?

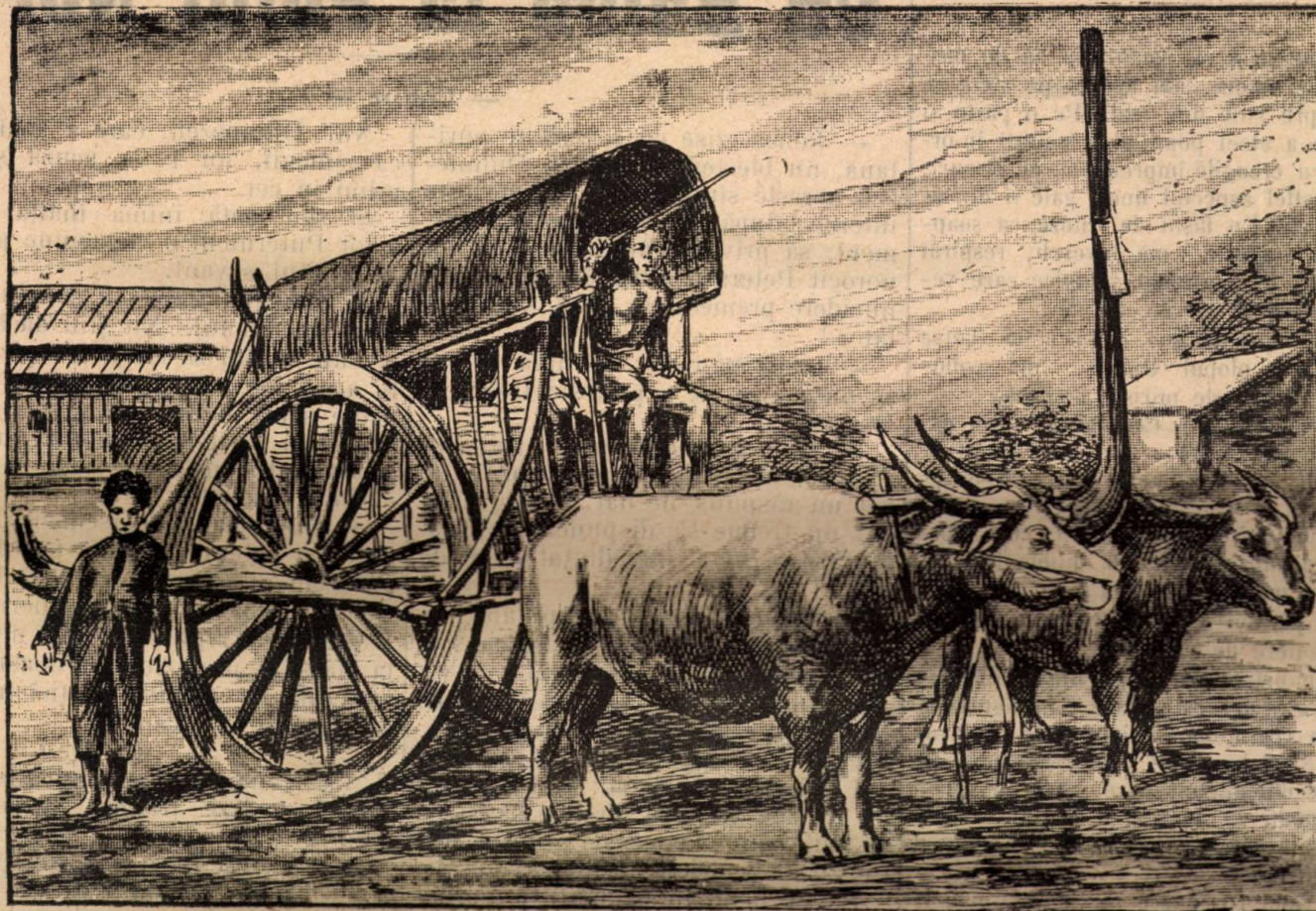
— Nu!... la o leghe de aici.

„Însă austriacii au pus dinamită și ne așteptăm să sară în aer, dintr'un moment într'altul.

— Bine că știu!... mulțumesc!... mă voi păzi!

(Va urma).

## UN CAR TRAS DE BIVOLI



Car siamez, tras de bivoli

În Indo-China caii sunt rari; prin temperatura de acolo, improprie lor și din cauza configurației generale a acestei țări, ei nu pot fi întrebuințați decât la foarte puține treburi și într-o măsură cât mai restrânsă.

Elefanții sunt utili pentru transporturi mari și pentru excursiuni de lux, rezervate exclusiv persoanelor „înalte”; ele-

fantul e un animal de preț, care are trebuința unor îngrijiri speciale. Astfel, cea mai mare parte dintre agricultori și căruțași își efectuează transporturile prin ajutorul a două bivoli înjugați la un car grosolan, pe două roate. Acești bivoli sunt de un soi comun asiatic (*Bos bubalus*), originar din India, și parte din neamul lor trăiește încă în sălbăcie,

prin păduri și câmpii deșerte. Bivolul acesta e un animal greoi, timid și de-o vigoare excepțională. El mai are calitatea că nu mănâncă mult și se mulțumește cu cea mai proastă hrană de câmp.

Bivoli aceștia au fost domesticiți în India și Indo-China în timpuri imemorabile, ceea ce explică până la un punct că—după toate aparențele,—patria lor de



origină este India. Ei se găsesse actualmente în China, Persia, Asia Mică și au fost aclimatizați de aproape două veacuri în Grecia, Italia, Ungaria, România, etc. Carnea lor are un gust plăcut și exală un miros cald de musc; și pentru pielea sa este prețuit, ea fiind de o rezistență remarcabilă.

Ilustrația noastră reprezintă un car siamez tras de o superbă pereche de bivoli.

Ei au capul prelung, coarnele lungi și ascuțite, conformația picioarelor relativ fină; iar pielea le e foarte puțin acoperită de per. Carul—după cum se poate vedea—e de o construcție rustică.

Odinioară, pentru mai multă simplitate, roatele erau pline, adică fără spițe. Astăzi însă, aproape toate uneltele agriculturilor sunt importate din America și Europa.

— n. —

## INIMĂ DE VÂNĂTOR

— NOTE —

Cu pușca și cu geanta plină de merinde pe umeri, am apucat pe aleia ce duce spre vilele din deal. Pe o parte și pe alta a aleii pomii stau înșirați în ordine, cu crengile împreunate pe alocuri, dând astfel aspectul unei galeii de tablouri vii. Un fâșit de frunze ca șoaptele de dragoste, mă înveseli, respirai adânc aerul parfumat și dulce care venea din toate părțile câmpiei.

Ajuns aproape sus, o apucați la stânga aleii de la plopul trăznit și mă scoborâi pe o vale de miriște tampoasă.

Ce singurătate! Ce liniște! Din depărtare par'că se auzea un scârțait de roate de car ce suia la deal, iar sus pe povârniș, lângă alunișul verde ca trifoiul, un țaran, cu capul gol, cu cămașa albă de pânză, pătată la mijloc de brăul roșu ca macul, se ridica și se lăsa la pământ, părând ca o floare ce se înclină de o adiere de vânt ușor.

Acum ori-ce plăcere din oraș era pentru mine un *ce* nefiresc și fals. Câte figuri palide ca ceara, câte inimi triste nu și-ar fi găsit aci bucuria! Un loc atât de liber, un aer dulce, un soare zâmbitor, ar fi făcut poate să apară, cu timpul, o pată de roșăță salvatoare în obrazul ofilit al unui fizic.

Mergând cu pușca în mână, gata la ori-ce, rămăsei de odată în loc, căci în fața mea se petrecu atunci o scenă pe care nu o voi uita nici odată.

Jos, la vre-o două pași înaintea mea, văzu o potârnice cu două pui la spatele ei, care la apariția mea rămase nemișcată, fixându-și ochii într-ai mei și întinzându-și aripele la pământ; rămase astfel câteva clipe, retrăgându-se apoi încetul cu încetul, până când în sfârșit cei două pui ai săi își luară zborul către lanurile din deal. De-odată revenindu-mi și tocmai

când sârmana potârnice se pregătea și ea să zboare, eu descărcai pușca.

Potârnicea căzu moartă, fiind ciuruită de alice drept în piept. O luai de jos și o băgai în geantă, încă caldă.

Soarele, ca un disc de jăratec, se lăsa majestos după creasta dealului cufundat în zare. Din depărtare se auzea sunetul trist și melodios al tălăngilor de la turnele ce se întorceau din pășunile verzi.

O tristețe fără margini îmi cuprinse sufletul.

M'am întors acasă. Tot drumul nu m'am gândit decât la biata potârnice care se lăsase să fie împușcată numai ca să-și scape puii.

Dar la urmă îmi zisei: Inima unui vânător trebuie să fie altfel;—sunt prea milos.

În lungile nopți de iarnă, când stau cu coatele pe masă, gândindu-mă la nevoile vieții, din depărtare aud par'că un piuit nedeslușit; tresar, rămân câteva

momente cu ochii țintiți pe o literă din carte ce mi pare îngrozitor de hidoasă și, ridicându-mă în picioare, caut să disting mai bine piuitul, însă el se pierde încetul cu încetul, până când o liniște de mormânt se lasă ca o aripă moartă pe mintea-mi turburată.

Aproape obosit, cad pe scaun; apuc capul între mâini și rămân astfel multă vreme. Înainte-mi par'că văd potârnicea de odinioară că și cere iertare, iar eu, cu inima de vânător, întind pușca și o ucid.

Sărmanii săi pui or fi așteptat-o multă vreme, nu știu că s'a jertfit pentru ei și că nu o să se mai întoarcă nici odată!

Dar de-odată acel piuit reveni iarăși, însă ceva mai deslușit, părând a zice: «Căutam o mamă»!

Pun mâna la frunte și simt o picătură fierbinte ce mi cade pe mână; mă uit... e o lacrimă!

M. Omelt.

## Un Balon la Polul Nord

— Urmare —

— James, zise cu severitate puritană, nu blestema: știți că Dumnezeu oprește sinuciderea. Or, ne este interzis, după citirea acestui testament, să privim sfârșitul acestui nenorocit Petersen altfel decât ca o sinucidere premeditată. E înspăimântător!

— Înspăimântător, doamnă! — nu se putu opri de a protesta Georges. Dar fără el...

— Știu ce vreți să zici... Datorim viața acestei sinucideri. Dar n'am de cât un răspuns de dat: *în nici un caz* nu trebuie să dispunem de existența care ne-a încredințat-o Cel de sus...

— Chiar spre a scăpa pe alții?... Miliardarul, spre a evita femeii sale un răspuns ce ar fi încurcat-o, zise:

— Sărmanul Petersen, ar fi avut, ca geolog, adevărate satisfacțiuni, dacă ar fi ajuns aci cu noi, căci so-lul e destul de bogat: iată o piatră ce reflecte argintii. Trebuie să fie aci și mult aur. O concesiune pe acest platou ar da beneficii imediate, colosale.

Și, cu ochii în pământ, miliardarul se adânci în examenul celui mineral.

Cristiana, tăcută și mișcată, se gândea.

Ea își reproșa că nu ghicise sufletul drept al bietului savant și nu văzuse în el de cât un blând mamiac. El a știut să aleagă, spre a se scăpa de o viață care îl apăsa, momentul ca să fie de folos aceluia a căror viață se anunța răzătoare și frumoasă.

Nu, Dumnezeu, care e mai bun ca oamenii, nu l' va acuza și l' va primi în cer.

Și din toată inima înălță către a tot Puternicul o rugăciune pentru nefericitul savant.

— Sărmanul Petersen, conchise din nou Americanul. Nu știu dacă e oportun să pui să-i ridice o piramidă în acest loc, căci de sigur, nu va rămâne mare lucru după el...

— Din parte-mi știu că duce cu el admirația mea cea mai sinceră, declară Cristiana.

— Duce cu el, de asemenea, două cutii cu pateurii cu trufe pe cari i le pusesem în buzunar când am împărțit conservele, remarcă Americanul. E destul de regretabil, căci ne aflăm la sfârșitul proviziunilor noastre.

Acesta fu sfârșitul orației funebre a sărmanului savant.

La Vancouver un cunosător al limbii suedeze traduse jurnalul lui Andrée.

Americanul ținea mai ales să ale confirmarea latitudinii atinsă de *Patricia*, înainte de a povesti pe larg ziarului «New York Herald» amănunțele expediției. Dar această latitudine nu o găsi.

Andrée nu știuse până în ultimul moment la ce înălțime exactă ajunsese fiind că perduse instrumentele în condițiuni pe care jurnalul său nu le explica. Fixa numai această pozițiune între 88° și 89° și doctorul Petersen, găsind 88°42', era la fel cu ipoteza suedează.



Jurnalul lui Andrée cuprindea povestirea pe scurt a nouă spre-zece luni de ernare, din ziua plecării, 2 Iulie 1897, până la Ianuarie sau Februarie 1899.

Acest jurnal începea prin a fi scris zilnic, apoi nu mai avea decât note scurte din săptămână în săptămână, asta probabil din pricina monotoniei vieții pe banchiză, care nu mai putea să aibă materie de povestit.

Ultimele rinduri, de altfel, nu aveau nici o dată. Nefericiții se stinseseră în lunga noapte polară, probabil în Februarie 1899, și timpul încetase să mai aibă pentru ei aceleași împărțiri ca ale restului lumii.

Începutul jurnalului arăta de câtă credință erau însuflețiți că vor ajunge cu bine la sfârșitul expediției acei apostoli.

Tot din acel jurnal reținea că balonul «L'Aigle» trebuie să fi stat în aer 30 de ore; că mersese timp de șase-sprezece ore într-o direcțiune bună și ea, în cele din urmă, apendicele balonului se infipse în ghiață și imobilizase balonul.

Spre a-și recăpăta libertatea, Andrée fusese nevoit să-l părăsească. Ușurat în modul ăsta, balonul se urcase la 800 metri și dând la această înălțime de un contra-curent, fusese dus spre Groenlanda.

Puțin după aceasta urmă catastrofa. «L'Aigle» începu să-și piardă gazul. Andrée nu arată, nu știe poate, căruia fapt s'a datorit pierderea hidrogenului.

Balonul, alergând la câțiva metri de-asupra banchizei, se ciocnise de stânca de ghiață ascunsă de ceață; ciocnitura aruncase pe Strindberg care era de gardă pe coperișul nacelei și rupsese supapele.

Balonul se golea și prin lovitură de topor aeronauții tăiaseră cablurile care îl țineau de nacelă... «L'Aigle» trecea pe de asupra stânței, iar Andrée scria:

4 Iulie. — «Am trecut ceasuri îngrozitoare în căutarea nenorocitului nostru amic: de sigur că a murit căzând. Ne precede înaintea judecării lui Dumnezeu...»

«Suntem pierduți.

«Nimeni nu va veni să ne caute aci, la 89 grade latitudine, unde cred că am căzut; nimeni, prin urmare, nu va ști că am isbutit să ajungem pină aci, căci nu purtăm nici un semn pe cei doi porumbei din urmă, pe care i-am trimis îndată. De sigur că au căzut și ei aproape de noi, sub avalanșa de zăpadă care ne-a acoperit și pe noi pe jumătate.

«Fără adăpostul stânței de ghiață, ziua de azi ar fi fost ultima din viața noastră.

«Mergem să ne săpăm mormântul».

După două zile:

6 Iulie. — «Am explorat din nou împrejurimile, am strigat, am tras focuri spre a regăsi pe Strindberg, dar în zadar. Acum zăpada care cade în abundență de sigur că l'a acoperit. Dumnezeu să-i aibă în paza lui sufletul, care precedându-ne în eternul repaos, va putea să obțină de la Atotputernicul indulcirea ultimelor noastre zile!»

Grota este săpată. Naufragații înfig la intrare drapelul suedez.

Încep viața de iernare în toată monotonia ei tristă.

Din fericire au două puști și mușii; ei omoară câlți-va urși nu fără a se expune să fie devorați de o ursoaică căreia îi furase puilul.

Cu toate că nu mai spera nimic, pasiunea descoperirilor îl atrăgea încă pe Andrée și în cursul lunii Septembrie, 1898, el atacă banchiza spre a săpa puțurile care trebuie să conducă la Oceanul arctic.

Și deși luaseră toate precauțiunile de a se lega cu sfori, Fraenkel dispăre în apă, ajungând la ultima pătură de ghiață, la 3 m. 50 adâncime. Andrée îl scoate afară, dar tovarășul său contractă o pneumonie care complică mai mult atacurile de scorbut.

Fraenkel nu se mai face bine: el moare în cursul lunii Octombrie, 1898.

18 Octombrie. — «Nu am nici curajul, nici forța să târăsc afară cadavrul sărmanului meu tovarăș, — scrie Andrée; i-am citit ultimele rugăciuni: va trebui să-l îngrop în acel puț pe care l-am săpat în mare; dar singurătatea în care mă voi afla mă înspăimântă.

Pentru că frigul împiedică descompunerea, îl voi ține lângă mine, în sacul său de piele și mi-l voi închi-pui că doarme.

Dacă s'ar putea ca și somnul meu să fie tot așa de liniștit ca al său!..

21 Octombrie. — «M'am târât pină la marginea puțurilor noastre, deschise în Oceanul Glacial. Am scufundat plumbul sondei adusă de noi: 2500 metri, fără să ajungă fundul!

«Aceasta va fi ultima mea experiență, căci simt că nu mai am putere și moartea o să sosească înainte de sfârșitul conservelor.

«Încă o lună, poate două!

«Doamne, dă-mi forța necesară spre a privi fără groază singurătatea dureroasă în care o să mă sting!»

Pe urmă sunt frase fără dată:

«Nemișcarea lui Fraenkel mă înspăimântă!..

«Și cu toate acestea îmi pare că văd lucruri în fundul orbitelor sale.

«Doamne, e posibil ca morții să vie să ajute pe cei vii în trecerea în altă viață?

«Am mâncat astăzi ultima cutie cu conserve. Nu mai e de cât o singură lumânare... Voi economisi-o cât mai mult posibil...»

«Dar ce de fantome în această obscuritate!

Am avut o revoltă, un acces de disperare gândind la ai mei...

«Trebuie să fim aproape de sărbătorile Crăciunului. N'am mai socotit zilele. Îmi pare că am dormitat mult timp...

«Crăciunul!.. În toate casele și bordeele e bucurie.

«În patrie, chiar zăpada e veselă și ghiața nu întristează!..

«Pentru ce am părăsit toate acestea? Pe urmă urmează fraze nesfârșite:

«Nu mai am lumină...

«Și cu toate acestea grota îmi apare câte odată destul de luminoasă. Halucinațiuni, fără îndoială!..

«Adio, Suedie iubită!.. Adio la toți!

«Doamne, primește-mă și acordă-mi ertarea eternă!..»

Ochii Cristiane erau scăldați în lacrimi, citind aceste din urmă linii, scrise de o mână tremurătoare. Se gândea că aceeași soartă se putea să o aibă și ei, dacă energia lui George Durtal nu i-ar fi smuls de la o moarte spăimântătoare.

În New-York asistară la o serată splendidă dată de miliardari în onoarea lui sir James Elliot.

La plecare, cei doi tineri se urcară în automobilul lui mistress Elliot, și câte-și trei reintrară în otelul miliardarului.

Găsiră pe consulul Franței, aducătorul unei hârtii oficiale din partea ministrului de război francez, transmisă prin intermediarul Afacerilor streine, la adresa locotenentului Durtal, din batalionul aerostatierilor militari.

Primind plicul pecetluit tânărul ofițer de geniu, avu un surâs de bucurie. Aceasta era legătura restabilită între șefii săi și el.

Era reintrarea sa în armată, și Cristiana se aplecă spre a citi textul primelor cuvinte elogioase, care printr-o atenție delicată a ministrului arăta reîntoarcerea naufragaților pe pământul Franței.

Tânărul ofițer se făcu galben ca ceara.

— George, ce ai?

Era un ordin pentru locotenentul aerostatier Durtal, de a compare în fața consiliului de război, spre a da socoteală de pierderea aerostatului militar al căruia șef eventual fusese.

Miliardarul interveni în acel moment și nu putea crede că e adevărat.

«Asta înseamnă să devii antimilitarist», declară el. «Voi interveni pe



lângă ambasadorul Statelor-Unite ca să nu ți se întâmple nimic».

George Durtal îl liniști explicându-i că din cauza celor ce se petrec în marină, e chemat înaintea Consiliului de război; orî-ce comandant de bastiment care își pierde vasul, chiar dacă și-a făcut datoria luptând eroic ca să-l scape, trebuie să treacă pe aci. Foarte adesea, el pleacă felicitat de Consiliu și în aplauzele camarazilor săi.

— Să sperăm că se va întâmpla astfel de data asta, murmură sir Elliot... De alt-fel, a fost o surpriză destul de frumoasă, primul cuvânt de bună venire pe care îl primești de la guvernul vostru. Curioasă țară!

La 28. Octobre, cei doi tineri se imbarcă pentru Franța. Sir Elliot și soția sa se despărțiră de ei cu semnele celei mai vii feciuni, promițându-le formal că vor veni la Andevanne, spre a asista la cununia lor.

În momentul despărțirii, sir Elliot scoase un carnet de cecuri.

Insemnă pe câte-va mai multe cifre și i le întinse tânărului om.

*Două milioane cinci sute de mii de lei.*

Și cum Georges Durtal incremenit, se da înapoi:

— «Nu-mi poți refuza această sumă, zise Americanul. Promisiunea a fost făcută în momentul când mi-ai scăpat viața. Refuzând, mă vei sili să depun această sumă pe numele d-tale la una din băncile Franței.

Și adăugă râzând:

— Numai că am făcut o greșală, pentru că de acum înainte o să aveți o pungă comună, ar fi trebuit să vă opresc 200 livre, adică 5000 lei pentru cele două prinsoni de câte 100 livre pe care vi le-am câștigat; una d-tale, trebuie să-ți aduci aminte, când ne-am prins dacă ne vom mai întoarce în Europa.

— Adevărat, zise ofițerul; uitasem.

— Cealaltă d-rei de Soignes cu privire la înălțimea stânței de ghiață.

— Dar nicidecum, interveni la rândul său mistress Elliot; pe acela l-ai pierdut, James.

— Cum! Dar d-șoara a trebuit să recunoască singură că stânca de ghiață avea pe jumătate înălțimea statuei *Libertății de Bartholdi*!

De altfel se poate vedea cu ochiul liber de aci: priviți bronzul enorm, stânca noastră nu-i ajungea nici la mijloc.

Și miliardarul arătă la intrarea portului din New-York statuia superbă, care cu brațul ridicat într'un gest splendid, înalță făclia sa la 46 metri deasupra stânței pe care se află așezat.

Cum să descrii cuvintele vii și

impresionante care primiră pe cei doi tineri la sosirea lor în Havre, unde părinții lor, generalul guvernor din Verdun, comandantul Tuffier al *Patriei*, directorul școlii de aerostație și numeroși camarazi îi așteptau?

Insuflețirea care aruncă pe Christiana în brațele părinților săi fu din acelea care nu se pot descrie și când tânăra fată prezentă mamei sale pe acela care o iubea și pe care voia să-l facă logodnicul său, lacrimi de înduioșare curseră din ochii tuturor.

Toată lumea recunoștea că o parte din succesul expediției se datora curagioasei fete care a știut să se arate franceză de rasă și să însule eroismul în jurul ei.

Astfel, când fu celebrată în mica biserică din Andevanne căsătoria Cristiane de Soignes cu Georges Durtal, era în jurul tinerilor mai mult decât afecția rudelor și prietenilor, mai mult decât felicitările și surăsurile persoanelor oficiale. Se vedea emanând din tot ținutul, ca un ocean imens de grațitudine călduroasă de care Franța a fost în totdeauna darnică față de acei cari au lărgit câmpul gloriei sale.

Fu o adevărată afacere sensațională atunci când George Durtal compăru înaintea camarazilor, ajunși acum judecătorii săi, spre a răspunde de pierderea *Patriei*.

Sir Elliot și soția sa, care veniseră să asiste la cununia tinerilor lor prieteni, prelungiseră șederea lor în Franța spre a aduce ofițerului, în fața tribunalului militar, mărturia admirației și recunoștinței lor.

Ordinul de dare în judecată al lui George Durtal nu viza conduita sa în momentul înălțării aerostatului, căci autorii atentatului fuseseră arestați când treceau frontiera Luxemburgului, grație telegramelor telefonice trimise din Andevanne la toate poștele vamei.

S'a dovedit atunci cu mirare că acei rău făcători nu erau străini, ci anarhiști francezi punând în practică cele mai detestabile încercări antimilitariste. Ei erau în număr de trei și așteptau acum să compară înaintea judecătorilor.

Dar atentatul lor nu avu rezultatul pe care îl sperau: *Patria* fusese scăpată!

Și dacă acum era pierdută pentru Franța, era pentru că ofițerul care devenise șeful responsabil, crezuse că va putea, — zicea actul de acuzare — să schimbe destinația sa, spre a întreprinde, fără ordin și fără autorizație, o călătorie, de unde avea toate șansele să nu se mai întoarcă.

Acesta era punctul pe care se rezema comisarul guvernului, spre a cere, nu condamnarea lui George

Durtal la o pedeapsă oare-care, dar un blam motivat, bazat pe principiul ierarhic.

Blamul va fi atenuat cât va fi posibil mai mult prin manifestația admirativă a țării întregi, dar «trebuia o sancțiune — conchidea ministrul public — căci nu era mai puțin a-nevărat că dacă războiul ar fi izbucnit a doua zi, Franța ar fi fost privată de unul din principalele elemente de apărare, pentru că *Patria* No. 2 era pierdut cu desăvârșire».

— Nu e pierdut! — zise avocatul lui George Durtal, ridicându-se în mijlocul emoțiunii generale. Iată telegrama care a sosit ieri seară din Fort-Yukon, teritoriul în Alaska:

«Cu plăcere vă anunțăm că nacela «*Patriei*» a fost găsită intactă de eschimoși. Negrul care se afla în ea a fost scăpat la timp. Vom expedia nacela și pe negrul la adresa voastră la Paris, cu vaporul ce se oprește luna viitoare la Port Michel».

**Gubernorul Alaskei**  
(Fort Yukon)

Cu toată solemnitatea locului, aclamațiunii frenetice izbucniră în incinta consiliului de război și președintele, cedând și el entuziasmului general, nu încercă să le oprească.

Considerentele judecății, achitând pe Georges Durtal, conțineau, în urma elogiilor călduroase la adresa sa, un ordin de a achita datoria de recunoștință a țării contractată față de unul din ofițerii săi cei mai curajoși.

— A trebuit să fie un negru ca să aibă viața așa de tare, — zise Americanul tinărului ofițer când eșeau de la consiliul de război; un alb nu s'ar mai fi întors.

— Pentru că Bob sosește aci cu balonul, trebuie să-l lași la noi — zise Cristiana; îl vom opri la Andevanne. George, care l'a pescuit, va deveni «excelentul stăpân».

— Nu cunoști negrii, doamnă. «Excelentul stăpân» voi fi tot eu, care l'am aruncat în apă. Această rasă nu apreciază decât mâna care ține biciul. Cât despre mine, vi'l cedez din toată inima.

«Dar trebuie ca bărbatul d-tale să imi acorde o compensație, obținând de la inginerul Julliot să vie fără întârziere să mi construiască un dirigiabil «*Polul-Nord*». Contam absolut pe el și ți închipui mirarea mea...

— Ți-a refuzat oferta?

— De unde știi?

— Mi-a spus chiar el.

— I-am făcut propuneri excelente. Preferă însă să rămâie în atelierele Lebaudy, unde a început primele sale lucrări și unde are tot ce-i trebuie spre a se perfecționa. Compatrioții voștri nu sunt decât niște sentimentali.



— O să trădez un secret dându-ți explicația adevăratului refuz, sir James: «Polul Nord» se va construi în Franța. D. Julliot e la Moissons pentru începutul lucrărilor și acesta e un balon francez care de astădată va merge la Pol. Mi se pare că este mult mai cinstit să spun adevărul.

Americanul păru contrariat.

— Și eu care voiam să fac o nouă prinsoare că voi merge la Pol cu balonul anul viitor! — murmură el.

— Ei bine, sir James, poți merge în balonul d-lui Lebaudy. Mă însărcinez să-ți rezerv un loc.

Dar miliardarul clătină din cap.

— Na, zise el, această soluție e nedemnă pentru marea Americă... Voi căuta un alt inventator, Capazza, de exemplu, al cărui balon lenticular mi-a părut de o ingeniositate remarcabilă. Său voi încerca încă cu aviatorul fraților Wright; el poate purta patru persoane și nu e la discreția hidrogenului...

— Adevărat, sir James, dar e la discreția helicei, și e același lucru.

— Cine nu riscă, nu are nimic, zise miliardarul. Trebuie cu orice preț ca drapelul instelat să fie înfipt întâi acolo, și va fi. Ura! Trăiască America liberă!

Și mistress Elliot luă Biblia spre a găsi în cartea profetului Isaia vre-o prezicere în bine.

Cinci luni în urma judecării procesului lui George Durtal, tinărul ofițer lua în posesie, ca căpitan noul său comandament și acel comandament era al «Patriei» No. 2, al «Patriei» smulsa din valurile Oceanului glacial, armată cu helice noui, cari străluceau la soare, și reparată cu totul.

Când falnicul aerostat fu imobilizat în alveola sa provizorio, Cassagne, săpătorul gardei, se urcă în nacelă și gândindu-se că soția comandantului său nu va întârzia să vie să se așeze, acoperi cu grije banca din spate cu un covor frumos.

Toată lumea se îndreptă spre castel unde fu servită masa.

Bob Midy servea; el nu părea că regretă pe «excelentul stăpân», căci făcuse deja cunoștință cu oare care cantitate de țuică din marca Lovraine și pe care o găsea superioară whiskyului și creierul său slab de negru uitase baia prelungită provenită din cauza beției; în același timp instinctul său îl făcea să prevadă o indulgență fără margini la nouii săi stăpâni.

Înainte de a se sfârși masa, George Durtal și Cristiana se furișară fără sgomot.

Amândouă voiau să mai reînnoiască impresiile care precedaseră minutele tragice când balonul se înălțase cu

ei în noaptea tăcută, și prin poteca umbroasă care conducea la râu, plecând amândouă ținându-se de braț.

Ajunși aproape de «Patria» coborâră panta.

George ghicise gândul Cristiane, el de asemenea voia să se mai urce în nacelă unde petrecuseră ceasuri de neuitat în frig și tempestă.

Cristiana nu se gândea de loc.

Fică de rasă mândră, se aflase într-o zi în fața unei opere mari care o tenta și lăsase să vorbească în ea vocea secolelor.

Ea fusese eroică fără să se gândească ce va fi în urmă.

Acum iubea, și era o altă voce pe care o asculta, aceea a strămoșilor și cari îi spuneau să păstreze cu mare băgare de seamă o fericire venită așa de departe.

Ora eroismului, care sună așa de rar pentru femei, trecuse. Aceea a amorului, care îi umplea viața, venise...

Primăvara înverzise tot câmpul. Era o zi ca aceea când se văzuseră pentru prima oară, ea extaziată în fața apariției balonului gigantic, el subjugat de farmecul unei atracțiuni nespuse.

Pe urmă o vedenie se interpunea între ea și aerostat, aceea a unei moviile de zăpadă unde ședea lungii în lîntoliul lor înghețat, cei doi adevărați «Robinsoni ai aerului», pasagerii de pe «Aigle», martirii Polului, și o lacrimă străluci sub lungile sale gene.

George Durtal simți acea lacrimă picându-i pe mână și ingenuchiă numai de căt.

— Cristiano, scumpa mea, plângi!..

— Rămâi așa, George, zise ea... să ne rugăm pentru Andrée, vreți? Și reîntorcându-se spre castel, strânsă lângă ei, fericită, ea murmură încă, cu ochii perduți în depărtare.

— Sărmanul Andrée!..

SFÂRȘIT

## CĂTRE CITITORI

Anunțăm pe cititorii noștri că vom publica ori-ce articole interesante prin vitoare la călătorii sau vânători, în țară sau străinătate, ce ne vor fi trimise.

Articolele, scrise pe o singură parte a hârtiei, în scrisori francate, vor fi adresate direcțiunei «Ziarului Călătorilor», strada Brezoianu, 11, București.

A apărut:

## „OCULTISMUL“

Unica carte în limba română tratând: Hipnotismul, Fachirismul, Spiritismul, Magia, Francmasoneria, etc. etc., Curs teoretic și practic, bogat ilustrat. Coprinzând detalii complete asupra științei de a reuși în toate întreprinderile: Artă de a deveni iubit, stimat, fericit prin Hipnotism și Magnetism. Prețul 6 lei. Se expediază ramburs contra accont 2 lei. Cereți prospect ilustrat gratuit la C. Nicolau, strada Traian No. 4 Bârlad.



Înainte și După  
întrebuințarea  
Cremei și Pudrei «FLORA»

Pastă de **BUGOL** Apă de gură  
dinți 1 leu 1 leu 50

## SĂPUN de TOALETĂ

„FLORA“

de o calitate ireproșabilă, foarte bine parfumat, catifelează mâinile și tenul

— Bucata lei 1,25 —



## DURERI Reumatice

Nevralgii, migrenă, dureri de cap și de dinți, vindecă sigur Nevralgine Jurist. Un flacon 2,50 și o doză 50 bani la droguerii și farmaci.

**Tusea** cea mai rebelă, bronșitele acute și cronice, tusea măgărească vindecă sigur

**PECTOSIN ITEANU**

Sticla lei 3. Droguerii și farmacii

**Anemia** clorosa, neurastenia, histeria, slăbiciunea generală combată.

**HEMOFER ITEANU**

— Sticla lei 4 —



**BONBOANE**

**ORIENTALE**

Parfumează admirabil gura și distrug ori-ce miros urât al gurei. Cutia 50 bani la droguerii și farmacii. A se observa marca: «Semi-luna cu stea».



# La 21 Maiu are loc tragerea marilor premii pe cari ziarul „UNIVERSUL“

Le oferă gratuit abonaților săi. Aceste premii, în valoare de peste 60,000 lei sunt:

**O CASA în BUCUREȘTI, strada 10 Maiu, No. 36**

Fostă proprietate a d-lui T. Teodorescu, liberă de ori-ce sarcină, construcție nouă, 5 încăperi.

TRAGEREA

LA

21 Maiu



Premii

În valoare de peste

60,000

LEI

## UN DORMITOR DE BRONZ

Cumpărat de la cel mai bine asortat magazin în această branșă, „Industria metalică Marcu”, Bd. Elisabeta, 8

**Un Salonaș stil Ludovic al XV-lea** Foarte elegant, aurit, formând o podoabă în casă.

**O mare și elegantă oglindă venețiană**

**O garnitură de mobilă p. grădina** Compusă din: o canapea, două fotolii, o masă și patru scaune.

**Una mașină de cusut** Toate acestea cumpărate de la primul magazin de mobile „La Centrala” Marco Dattelkremer, str. Carol 62

## O pendulă modernă de birou

care se întoarce la 400 zile, cumpărată de la cunoscutul magazin de ceasornicărie și bijuterie Smith et Stratulat, Calea Victoriei, No. 53

## Un bogat serviciu de bucatărie

„Kosmos” în valoare de 500 lei, cumpărat de la cel mai bine asortat magazin de fierărie și articole pentru menaj A. Arionovici et I. Paloșanu, calea Victoriei 144. Sucursala strada Colței No. 4.

**Un bogat pedestal de marmură pentru flori**, foarte elegant și de mare preț.

**Un gramofon perfecționat**

**Una vioară sistem Stradivarius**, cumpărată de la cunoscutul magazin de muzică Jean Feder.

**Un flaut ornat cu fildeş**, cumpărat de la magazinul „Harpa”, strada Colței No. 3.

**Două stoffe de mătase pentru roche**, cumpărate din Paris, anume pentru premii în valoare de una mie lei.

**Un ceasornic de aur pentru bărbat**

**Un ceasornic de aur pentru damă** cu o mare piatră de briliant.

Cu toate că acordă aceste mari premii, „Universul” menține aceleași prețuri de abonament, adică: Lei 18 p. un an; lei 9.15 p. 6 luni; lei 4.65 p. 3 luni.

Abonații primesc gratuit „Universul literar”, iar cei cari se abonează cu începere de azi, mai primesc și

## Un volum din Memoriile Regelui Carol I

Spre a participa la premii, abonații pe un an, primesc 30 de bonuri; pe 6 luni 14 bonuri, iar pe 3 luni 5 bonuri.



# ZIARUL CĂLĂTORIILOR

ȘI AL ÎNTÂMPLĂRIILOR DE PE MARE ȘI USCAT

COSTUL ABONAMENTULUI

Lei 5.—Pe un an în toată țara

\* 2.60 \* 1/2 \* \* \* \*

Redacția și Administrația

No. 11, Strada Brezoianu, No. 11.

ZIARUL CĂLĂTORIILOR

Apare odată pe săptămână

— MARȚEA —



PELERINII LA BETHLEEM. — (Vezi pag. 4264).



**ABONAMENT**

LA

**„ZIARUL CALĂTORIILOR”**

Pentru 1 an 5 lei; jum. an 2.60

**BETHLEEMUL**

Reprezentați-vă în imaginație locurile istorice cele mai celebre și veți vedea pe fie-care din ele îmbrăcând într-un fel sau altul o culoare. Locurile care au ilustrat marile victorii vă vor apare ca iluminate de soare; cele care au fost martore unor dezastre imense vă vor apare ca acoperite de un vast lîntolin de sânge.

Istoria și legenda ne-au povestit prea de numeroase ori despre nașterea copilului Isus pentru ca cititorul care întâlnește cuvântul Bethleem să nu vadă desfășurându-i-se, în paloarea unei nopți răcoroase și plină de stele, o perspectivă câmpenească unde rătăcesc păstori și turme, ale căror umbre formează pe mîșcătoare pe pământul argintat de lună.

La 8 kilometri de acolo, Ierusalimul doarme în puternicele lui ziduri. Locul de supliciu e aproape de locul nașterii, melancolic și acesta.

Bethleem, al cărui nume înseamnă *casa pâinei*, se numea în secolele îndepărtate, Efrata, Fertila adică. E un pământ fermecător și dulce unde se desfășoară cele mai poetice egloge ale timpilor biblici.

La Bethleem trăi Iacob, tatăl a douăsprezece fii și strămoșul celor douăsprezece triburi. În fața simplului și anticului mormânt al femeii sale Rachela, călătorul din timpul secolului al optulea putea să atingă cu mâinile sale amintirea pipăibilă a acelei patriarhale epoci când nu era alt Stat de cât familia, alt șef de cât tatăl, altă lege de cât pietatea filială.

Tot la Bethleem David, marele rege și marele poet, fu uns de către Saul. În ce privește nașterea lui Isus știm istoria: cum s'a născut Isus în staulul de vite, cum păstorii au descoperit locul nașterii, călăuziți de stea, cum au venit cei trei crai aducând daruri, într-un cuvânt toată simplitatea, candoarea virginală a unei nopți calme și frumoase spre a primi pe viitorul Semănător al bunătații și al iubirii.

Astăzi Bethleemul este tot pe colina sa de unde se văd în vale, sădiți pe terase în rânduri, măslini. Se mai vede de acolo muntele Fran-

cilor, așa numit de pe timpul cruciadelor, și munții Moab, așa de albaștri că par'că au furat tot azurul cerului.

Micul oraș care se numește acum Beit-Lahm, numără trei mii de locuitori. Sunt musulmani, creștini de rit armean, grec sau latin. Se găsesc de asemenea evrei.

Și acest poetic orașel își ține viața cu numeroșii pelerini care vin la biserica Nașterii, zidită de împărăteasa Elena, mama lui Constantin cel Mare, pe locul staulului unde s'a născut Hristos. Biserica este înconjurată de grădini care îi acoperă aspectul exterior. Ea are forma unei cruci. Partea superioară și brațul drept aparțin grecilor. Armenii au brațul stâng iar latinii posedă grotă Nașterii.

Biserica are cinci naosuri: unul, cel mai mare, este egal în lărgime cu celelalte patru.

Edificiul nu are boltă iar acoperișul e de lemn de cedru.

Biserica nu are de cât o ușă, așa de joasă că i se zice *gaura acului*. Bărbații ca și femeile trebuie să se plece ca să intre. Această ușă se deschide într-un vestibul obscur pe care vizitatorii, ce nu voesc să-l treacă aplecându-se, îl străbat în genunchi.

Afară de pelerini, biserica Nașterii este vizitată de mame care vin cu copiii lor. Credincioșii poartă totdeauna o lanternă aprinsă, ca simbol al omului ce-a apărut acolo spre a lumina lumea.

Soldați musulmani fac de gardă la intrare și primesc pe pelerini cu un surâs de fericire.

C. Arg.

**DIN DEȘERTUL SAHARIAN**

Tuaregii, acești nomazi de rasă berberă, răspândiți în toată Sahara de la Sud-Alger până la malurile Nigerului și ale Tombuktului, care își acoperă fața, lăsând liberi numai ochii pe după valul așa de caracteristic numit „litham”, sunt de o bravură proverbială. Au ca arme o lance lungă de fer și o sabie dreaptă cu două tășuri, la care se mai adaugă un cuțit cu teacă.

Pentru ca să se apere, ei poartă o pavăză mare, ascunsă în piele de antilopă. O astfel de armătură face dovada unui curaj mare, căci spre a întrebuița pavăza — vitejii trebuie să se lupte corp la corp.

Tuaregii disprețuiesc armele de foc, arme de trădare, cum zic ei.

De cât-va timp au început câte unii din ei să poarte puști, dar majoritatea se încred tot în brațele lor prăfuite și arse de soare.

Dar bravura lor Tuaregii și-o arată și în fața fiarelor sălbatice, în fața leului de pildă, — regele temut al deșertului, care nu se ferește să atace în față pe ori-care vânător sau drumeț cât de viteaz.

Leul este un jefuitor, ca și nomadul; ca și el, are, în imensitățile Saharei, terenurile sale de umblat, și chiar războinicilor Tuaregii le atacă și le jefuiesc caravanele, sau se leagă de oile triburilor rivale; regele nisipurilor se aruncă în mijlocul turmelor de antilope și de gazele, sfășindu-le. Când devine bătrân, însă, el nu mai are putere să fugărească animalele mai mari și deci se retrage însuși de la întreprinderile mai grele.

Tuareg-ul nu este numai brav, el este și mândru când are un dușman de temut; el îl provoacă atunci, îl sfidează și dese-ori îl birue.

În Adrar-ul Iforass-ilor, de exemplu, pe care locotenentul Cortier l-a explorat timp îndelungat în cursa sa măreață de călătorie prin Sahara, împreună cu căpitanul Arnaud, acest întreprinzător ofițer, plecând pentru o nouă și mare exploarație Sahariană, a auzit din gura războinicilor Tuaregi istorisirii care dau o dovadă precisă de extraordinarul lor sânge rece pe care și-l păstrează chiar în fața celor mai teribile și mai puternice dintre animale.

Leii sunt numeroși în regiunea Adrarului. Locotenentul Cortier, călătorind într-o noapte pe lângă Dourit, auzi răcnetul leului și în urmă chiar mersul său; el îi zări apoi limpede silueta neagră depărtându-se spre vârful stâncilor. Comunicând celorlalți tovarăși ai săi, ei se reuniră cu toții pentru a vâna leul.

Altă dată, Mohammed Ferzou, nepotul mai mare al șefului tuturor Iforass-ilor, Illi, și viitorul său succesor, fu eroul uneia din aceste lupte grozave și neegale, în care o lovitură rea pune o mulțime sub ghiarele și în fălcile animalului feroce.

Mohammed Ferzou se găsea în cortul său când un sclav veni și-i zise:

— «Stăpâne, un leu a omorât una din cămilele tale».

Liniștit Mohamed Ferzou se duse spre unul din tovarășii săi care era în cortul său și-i zise:

— «Vino, să mergem la el!»

Dar acesta, mai puțin curajos, nu se simțea așa dispus ca să încerce aventura.

— «Vino, îi zise viitorul șef al iforass-ilor, să n'ai teamă, tu nu te vei apropia de leu, eu o să-l ucid, și tu nu vei face nimic de cât să te uiți».

Ei plecară. Când ajunseră lângă pădurea în care sclavul spusese că era leul, ei se puseră la pământ.

Mohamed Ferzou merse spre pădure, ținând într-o mână pavăza sa și în cealaltă spada. La fie care pas, el bătea pavăza sa pe genunchi scoțând un strigăt sălbatec; după puțin timp leul eșind



din desiş se îndreptă spre adversarul său. Dar el proptindu-se pe pământ, întinse pavăza spre gura leului, care şi înfipse adânc ghiarele unei labe de ale sale în ea; nimit de vioiciunea leului, Mohamed trase o lovitură puternică de spadă peste cele două picioare din urmă ale leului, retezându-i-le.

Fără să isprăvească, Mohamed Ferzou

retrase pavăza şi chemă pe tovarăşul său; acesta veni şi deplânse pe învins, care se trăgea pe pământ, neputincios şi mut, şi cum numai el singur avea puşcă, glonţul acesteia, cea din urmă lovitură, scurtă chinul leului — omorându-l.

Trad. de E. G. Anast.

## MASCA NEAGRA

I  
Jac Martinet poseda, pe vremea când s'a desfăşurat interesanta şi tragică acţiune din această ciudată istorie, o mare distilerie de parfumuri la Lyon, un oraş care nu se poate zice că e lipsit de industrie, şi prin urmare nici de figuri remarcabile de comercianţi cum era de pildă Martinet. La vârsta când un altul începea să-şi întrezărească un viitor frumos, d-nul Jac era în plăcuta poziţiune de a se interesa de viitorul altora, căci de al său avusese grije tatăl lui care îi lăsase rotunda sumă de un milion, capital foarte înţelept pus de Jac în industria parfumurilor care era foarte înfloritoare pe acea vreme.

Ca fizic, industriaşul nostru, nu avea clasică capacitate corporală; din potrivă: era foarte subţire şi foarte înalt. Caracterul lui era din cele mai ciudate: puţin vorbăreţ, considera ca cea mai delicioasă plăcere să-şi zugrăvească propriile şi barocele lui reclame. Singurul lui cusur era frica. Era fricos ca un şoarece, şi ar fi căzut jos dacă cineva ar fi intrat în odaia sa fără să-l previe.

Nu se poate şti sigur prin ce împrejurări Martinet era prieten foarte bun cu Gloscow, şi nici graţie căror calităţi acest Gloscow era şeful uzinei, de şi el toată ziua stătea cu nasul în studii filologice şi nu se pricepea de loc în botanică, ceea-ce de sigur i-ar fi fost foarte necesar în serviciul pe care îl ocupa.

De altfel acest lucru părea fără importanţă de oare-ce uzina îşi merita milionul pus în imensele-i alambicuri. De trei ani de când funcţiona uzina cu Gloscow, capitalul se împătrise, ceea-ce făcea pe Martinet să spue ficei sale singura frază pe care aceasta o auzea toată ziua:

— Francina, eu valorez un milion, însă Gloscow preţueşte trei.

Restul zilei Francina stătea închisă, având drept distracţie un câine „terra-nuova”, Medor, o pisică, Clotilda, un papagal mut, precum şi un număr incalculabil de reviste din cele cinci părţi ale lumii, depuse pe toate mobilele, pe măsură ce soseau după o o minuţioasă frunzărire din partea distilatorului. Pentru nimic în lume el nu ar fi schimbat viaţa ficei sale în camera căreia nu intrase soarele de 6 ani de zile... Nu tre-

bue să se creadă pentru asta că Francina stătea într'un cavou. Din potrivă, lumina era admirabil furnizată de un şir de lămpi electrice, dibaci ascunse în zid, iar ventilarea prin nişte agreabile şi nevăzute ventilatoare. Era, în puţine cuvinte, o viaţă artificială. De câte ori Francina dorea natura d-nul Martinet încrunta din sprâncene, şi când ficea sa stăruia, el ridica pumnii osoşi strigând înăbuşit:

— Tu nu ştii... Oh! nu ştii...; apoi îşi pune pumnul în gură înăbuşindu-şi regulat urmarea frazei şi frunzarea de la început toate revistele ca şi când ar fi fost un mijloc de a-şi descărca nervii.

În urmă verifica complicata instalaţie de electricitate şi pleca după ce mai arunca o ultimă privire asupra camerei.

Situaţia aceasta era, de sigur, departe de a mulţumi spiritul din nenorocire (în o asemenea împrejurare) vioi al Francinei, care dorea din toată inima o viaţă regulată, nu una făcută pentru oameni cu mecanism şi fără inteligenţă. Probabil însă că tocmai inteligenţa raţională cu care era înzestrată o făcea să caute pe cât posibil să se acomodeze felului de trai impus, nu fără să viseze în adâncul sufletului ei un cer mai senin şi, cine ştie, şi doi ochi mai senini de cât cei posomorâţi ai tatălui său.

De alt-fel Francina ştia aproape toate punctele globului, însă n'avea nici cea mai mică idee de ce era în jurul ei, nedându-i-se absolut nici o relaţiune.

Era, fără îndoială, într'o situaţie destul de ciudată.

Deşi d-nul Martinet venea în fie-care zi la orele 6 seara, se întâmplă că veni odată la orele 4 cu câte-va reviste... Francina dormea pe canapeaua ei şi n'a auzit paşii tatălui ei care avu grija să umble încet.

Când ajunse însă în dreptul uşei, se ridică şi îl strigă.

Tată său, care era probabil grăbit, puse un deget pe buze şi se departă...

Între cele două numere de la mijloc se afla o frumoasă heliogravură reprezentând un cap frumos de bărbat.

Partea caracteristică a heliogravurei era, că ochii şi nasul erau încadraţi într'o elegantă mască neagră.

Ca să fim drepţi, trebuie să recunoaştem că Francina, fiind în imposibilitate de a cunoaşte cutele vieţii, rămânea cu

înăscuta natură sentimentală a femeii, natură nezdruincată de nici o împrejurare. Prin urmare frumosul cap de bărbat aţâţase oare-cum mintea fetei, mai ales că era în plus şi acea mască. Deşi tatăl său de sigur văzuse şi el acea heliogravură, Francina cu o mişcare instinctivă o luă şi o ascunde sub perna de mătase brodată de pe canapea.

Apoi se apucă să citească numerile aduse.

La orele 6 tatăl său intra pentru a doua oară cu alte reviste în mână şi Francina dădu dovadă de o mare distracţie uitând cu desăvârşire să-i mulţumească pentru îndoita atenţiune din acea zi.

Martinet repetă ca de obicei că Gloscow preţuia 3 milioane şi începu să frunzărească tot vrafu de reviste.

De-o dată mâna lui se crispă ca sub acţiunea unui curent electric trăgând unul câte unul numerile aduse mai înainte. S'ar fi zis că era paralizat în așa stare de stupefacţie ajunsesse.

Francina, speriată de atitudinea neînțeleasă a tatălui ei, veni lângă dânsul.

— Ce ai tată? întrebă ea.

Mâna lui Martinet începu în sfârşit să se mişte şi să arate tremurând revistele. Mai mult un muget reuşi să scoată din gât, în care abia se distingeau cuvântul: Aceasta... aceasta.

— Ei, da! — îi răspunse Francina — sunt revistele pe cari mi le-ai adus adineaori d-ta.

De astă dată faţa distilatorului luă o completă formă de aiureală şi gura-i enorm căscată scoase un puternic: Eu?

— Acum un ceas, răspunse mirată Francina.

Martinet privi încă odată revistele şi începu să le frunzărească mai cu atenţie ca ori-când. Francina se înroşi puţin şi, din nenorocire, tocmai când tatăl său îşi ridica din nou ochii pătrunzător asupra ei. Privirea unui închizitor ar fi fost, cred, mai slabă de cât privirea lui şi Francina nu era obișnuită cu suflarea unor asemenea ochi, de aceea şi-i plecă pe ai săi în jos.

Martinet o apucă de braţ şi cu glasul schimbat o întrebă arătându-i revistele cu degetul tremurător:

— Aci? Aci? N'am pus eu nimic?

— Ba da!

— Ah!

— O frumoasă heliogravură pe care am detaşat-o.

— O helio...; îi fu imposibil însă d-lui Martinet să continue şi începu să răscolească prin toate dulapurile şi mobilele, uitând cu desăvârşire că ar fi fost mult mai logic să ceară obiectul căutat Francinei, care nu avea absolut nici un motiv să nu i-l arate.

În cele din urmă, câte-va volume de pe bibliotecă, aruncate în iuteala căutării, dădu-ă peste pernă care, rostogolindu-se, facu să sune ceva ce căzu de sub ea



și care atrase imediat urechea ciudatului tată.

De astă dată un trăznet n'ar fi modificat alt-fel pe acest om, admitând că nu l'ar fi omorât. Era pur și simplu, o statuie, dar o statuie îngrozitor de văzută.

Heliogravura care făcuse o impresie din cele mai delicioase fice, producea tatălui una cu totul contrarie.

Era din ce în ce mai ciudat.

— De ce ai ascuns aceasta? reuși să întrebe el.

— Nu știu! — răspunse timidă Francina. Mi s'a părut de un gust ales masca aceea pe capul acela frumos.

D-nul Martinet luă heliogravura și o rupse în bucățele pe care le puse în buzunar rostind din când în când: „e îngrozitor“... Apoi se îndreptă spre controla soneriei electrice și scoase un ah! constatând că nu mai funcționează. Întorcându-se la Francina, care privea scena destul de mirată, îi puse următoarea întrebare menită să o facă și mai mirată.

— Ești sigură că am fost eu la tine?

— De sigur! Te-am văzut cu ochii mei! Când ai eșit din odaie ai pus un deget pe buze.

Francina ridică degetul pe buze și mășinalicește tatăl ei și-l puse pe al său. După câte-va momente își reveni și ca un om care s'ar ascunde de cine-va șopti strângând pumnii:

— Tu nu știi... nu știi... și atât.

Apoi, brusc, eși din odaie.

## II

Cu capul în flacări domnul Martinet se îndreptă aproape în goană spre uzină când, la poarta locuinței sale, se întâlni cu bunul său prieten și asociat Gloscow care venea cu aceeași viteză spre casă. Cum îl văzu începu să plângă ca un copil căruia ia-i aplicat o simțitoare corecțiune?

— Gloscow! Gloscow!

— Dar ce e starea asta domnule Martinet?

— Gloscow! A venit!

— Nu se poate!

— Și totuși a venit!

— E grozav!

— E îngrozitor! A intrat în odaia ficei mele.

... Dumitale! făcu prietenul uimit.

— Și și-a lăsat portretul!

... Portretul?

— Într-o heliogravură. Iat-o!

— E de necrezut domnule Martinet.

Hotărât acest, său acești indivizi au o îndrăzneală extraordinară. Probabil că aparatele mele de siguranță nu funcționează...

— Gloscow, de când ți-am dat afacerea pe mână, nimeni afară de mine n'a pătruns în cameră cu știrea mea. De câte ori intram, examinam toate cu cea mai mare atențiune...

— Ei bine?

— Astăzi, afară de mine probabil că a mai intrat cineva în cameră fără știrea mea...

— Dar ușa care nu se poate deschide de cât de dimineață?

— Fiica mea susține că eu am adus heliogravura!

— Atunci... mă ertați dar se poate ca însă-ți fiica d-ștră.

— E imposibil! De șase ani fata mea nu m'a văzut de cât pe mine...

— Atunci!

— Azi crezând că mă vede tot pe mine a mai văzut pe cine-va...

— «Masca neagră»!

— Da, în lipsa mea a intrat «Masca Neagră» sub înfățișarea mea și i-a dat revistele și heliogravura...

— Trebuie să mărturisești, domnule Martinet, că ai de luptat cu un om destul de priceput...

— Un bandit ticălos! zise energic distilatorul.

— Sau un om! răspunse asociatul său.

— Cum? întrebă mirat Martinet.

— Da! Un om tare, un spirit solid, care te urmărește cu o voință de fier de șase ani de zile, de atunci de când a fost provocat printr-o crimă îngrozitoare, crimă prin care tatăl său a fost ucis cu o splendidă lovitură de pumnal între coaste, atunci când se afla în largul mării cu omorătorul lui...

Pronunțând aceste curioase vorbe, fața lui Gloscow luase o expresie frumoasă, fraza lui avea aerul unei sentințe și, lucru destul de ciudat, Martinet avea atitudinea unui acuzat...

— O Gloscow! reuși el să răspundă, cuvintele tale sunt spuse în așa mod...

— Mă ertați, d-le Martinet, însă numai d-ștră știți că prietenul și asociatul d-ștră de față nu este altul de cât detectivul Dyck și datorită unui bun polițist este să cunoască lucruri cari de altfel ar trebui să rămăie ascunse...

Și acum dați-mi voce să cercetez camera...

D. Martinet avu o mișcare de ezitare.

— Îți ghicesc gândul, d-le Martinet, bănuiești că în mine se ascunde dușmanul...

— Mărturisesc că...

— În acest caz și eu am dreptul să te bănuiesc pe d-ta...

Cei doi prieteni răsăra cam fără voce de această reciprocă bănuială fiind că, la rigoare, se putea ca «dușmanul» să fie unul din ei, după cum se putea să nu fie nici unul...

După un moment se urcară în odaia Francinei care era în culmea nerăbdăriei.

— Te plângeai, Francino că nu vezi nici o figură omenească afară de a mea. Azi însă îți fac plăcerea să-ți recomand pe asociatul meu Gloscow care mi-a mărturisit că dorește de mult să-ți facă cunoștință...

Era o plăcere pe care i-o făcea cam de nevoie. Cu toate acestea Francina

privi cu cea mai mare atențiune pe noul venit care între noi fie zis avea maniere foarte elegante arătând mai mult pe un francez de cât pe un englez.

— D-le Gloscow îți mulțumesc pentru atențiunea d-ștră. Tata e întotdeauna foarte bun cu mine deși poate cam... misterios.

— Misterul în care ești ținută își are locul său, d-șoară!

D. Martinet are un motiv puternic ca să procedeze în acest fel și fără îndoială va veni ziua când poate vei fi liberă...

— O zicea aceia! făcu Francina oftând.

— De șase ani, d-șoară, lupt alături de tatăl d-ștră pentru recăpătarea libertății d-ștră. El vă ține închisă fiind că pentru moment trebuie s'o facă. Sunt cuvinte puternice pe cari nu le putem rosti fiind că și zidurile au urechi... Dar răbdare...

Hotărât, ziua de azi era făcută ca să sporească din ce în ce nedumerirea Francinei.

Ani întregi trecuse printr-o continuă plictiseală și singurătate și acum de o dată într-o singură zi se îngrămădeau o mulțime de evenimente bizare. Mai întâi vizita dublă, și în așa contrast a tatălui său care părea că și-a pierdut mințile, atitudinea acestui Gloscow care părea a fi în curent cu tot misterul și promisiunea libertății.

— Crede-mă, d-șoară, — urmă Gloscow chiar cu căldură — sprijinindu-se pe masa cu revistele — în adâncul tainic al inimei mele, vă doresc libertatea pentru dobândirea căreia am intrat în casa tatălui d-ștră...

Francina îl privi atent și putu constata că ochii lui vorbeau mai mult de cât cuvintele, lucru care de alt-fel fu observat chiar de Martinet care își regăsise uitatu-i zâmbet.

După un moment de tăcere Gloscow își aduse aminte de adevăratul motiv care l'aduse aei și lăsând figura dragălașă a Francinei, se îndreptă spre comutatorul electric...

— Ah! Ah! — zise el — ciudată instalație ai aci d-le Martinet.

— În ce privință? E comutatorul despre care ți-am vorbit acum doi ani...

— Mie? întrebă mirat Gloscow.

— De sigur. Era...

— A da! Mă iartă! Uitasem. Inșă nu înțeleg rostul acestei plăci de cauciuc sub comutator.

— Care cauciuc?

Ca să lămurim cititorul trebuie să spunem că era vorba de un comutator acționat el însuși prin electricitate prin următorul mecanism: când intra cineva în cameră, apăsa fără să vrea, călcând o placă de un metru pătrat ascunsă sub covor. Această placă punea în mișcare, printr'un contact o pârghie a comutatorului care ast-fel se ridica în sus. Când eșea cine-va, călcând pe aceeași placă, ea, imediat ce înțeta presiunea, lovea



contactul superior, acum deschis, care la rândul lui acționa pârghia lăsând-o lateral pe o placă de cupru. Forma astfel un circuit prin care se acționa o sonerie menită să scoale toată uzina în picioare. De data asta însă, Gloscow putu să facă pe d. Martinet să observe că între pârghie și placa de cupru se afla o bucată de cauciuc care servea de perfect întrerupător.

— Crede-mă, d-le Martinet, bucata aceasta de cauciuc a fost pusă mai degrabă să nu turbure somnul d-rei de cât să te deștepte pe dumneata...

— Gloscow! — zise turburat distilatatorul — îți jur că nu știu cine a umblat la comutator și că fiica mea nici nu știa de existența lui.

Gloscow mai cercetă ici și colo și apoi, luându-și concediu de la Francina trase pe sârmanul Martinet afară.

— Ai un dușman mai puternic de cât crezi, — îi zise el când fură înaintea ușei — și rău ai făcut că nu m'ai adus mai din vreme să studiez camera și să fac cunoștința d-soarei...

— Abia acum îmi aduc aminte, Gloscow, că n'am auzit soneria când am eșit din cameră. Eram prea zăpăcit să observ acest fapt... Ce să mă fac?

— Să restabilești comutatorul în stare de a funcționa și pe urmă să te odihnești căci, nu uita, dușmanul este în apropiere poate chiar foarte aproape și trebuie să luptăm cu cea mai mare energie...

Martinet intră în cameră și scoase placa de cauciuc apoi eși în mijlocul unei îndrăcite sonerii, spunând lui Gloscow:

— După cum vezi, soneria funcționează numai după ce vizitatorul ese din odaie, căci altfel, dacă ar funcționa când el este înăuntru, poate că, infuriat că este descoperit, ar căuta să se răzbune pe fata mea. Și ar fi prea îngrozitor să plătească o vină care nu e a ei.

— O, da, răspunse Gloscow cu convingere, nici nu se va întâmpla aceasta cât voi trăi eu. Și acum mă duc la uzină, fiind că nu trebuie să uităm că sunt administratorul d-v., nu este așa?

— Ascultă, Gloscow, adăugă încet distilatatorul, scapă-mă de nenorocirea ce mă amenință și, fiind că știu că ești vădov, îți promit că vei fi fericit.

— Ai dreptate, răspunse Gloscow strângându-și mâna, ai dreptate: fericirea se cucerește.

— Vai, cu ce preț! — zise Martinet retrăgându-se în apartamentul său, pe când Gloscow se îndrepta spre uzină cu pași grăbiți, aruncând în poartă o privire circulară, temându-se — poate — să nu fie urmărit de cineva.

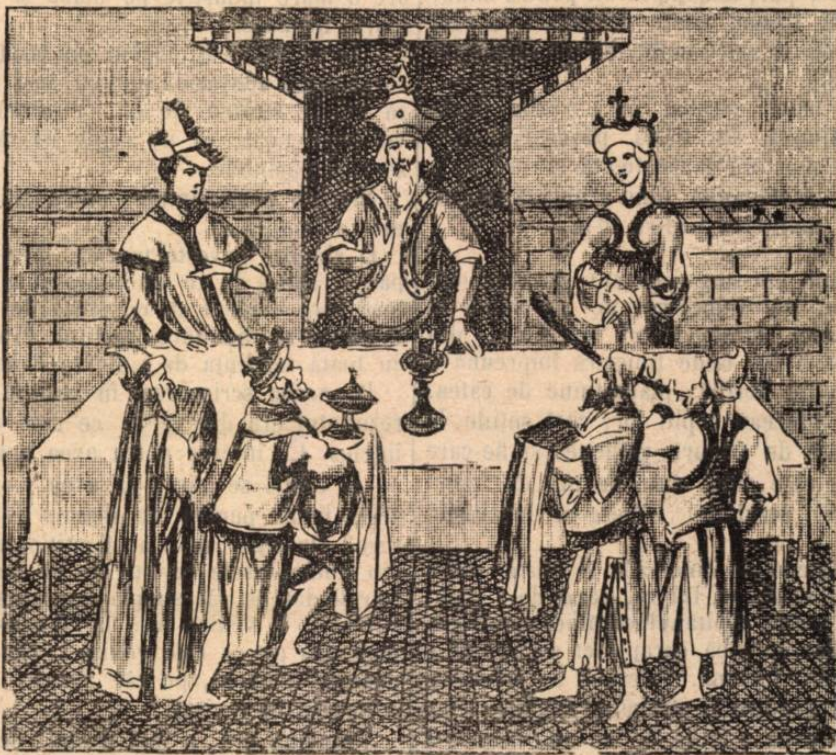
### III

Sunt unele pășărele cari, după ce au stat toată iarna tăcute și zgribulite, cripesc ca inebunite la cele dintâi raze de seară primăvăratice, ca și când pină atunci ar fi dus-o într-o somnolență.

ILUSTRATII DE ODINIOARĂ

## MARELE CHAN DE CATHAY

Această ilustrație este extrasă dintr-un manuscris extrem de prețios care a aparținut ducelui de Berry,



Marele Chan de Cathay, împăratul Chinei Khoubilai din secolul XIV-lea primind omagiile «seniorilor».

fratele lui Carol al V-lea, regele Franței, manuscris care poartă pe cea dintâi foaie marca lui Nicolas Flamel, celebrul alchimist și caligraf. Această marcă ar spune că ilustrația a fost făcută de un miniaturist

francez din secolul XIV, fost probabil la curtea împăratului Chinei, care era numit «marele chan de Cathay», iar numele adevărat era Khoubilai.

Ilustrația, făcută în stilul secolului al XIV-lea, când a trăit acest împărat al Chinei, care a numit guver-

nator al provinciei Tiang-Nan pe primul european care a călătorit pe acolo, Marco Polo, cetățean al Veneției, reprezintă pe «marele chan de Cathay» primind omagiile seniorilor.

— r —

Francina, dacă ar fi fost o pasăre, făcea parte de sigur dintre cele amintite. După șase ani de singurătate, la vederea unui om care vorbea așa de ciudat, sufletul ei luase o nouă înfățișare, veselă și zglobie și, ca ori-ce fiică a Evei, cel dintâi lucru fu să se așeze în fața oglinzei și să se învârtască de câte-va ori cochetă, presupunând că acestea sunt preliminarii neapărate în vederea libertății promise. Uitase aproape cu totul apucăturile tatălui său, precum și istoria comutatorului—care o preocupase un moment chiar pe ea—spre a nu se gândi decât la căldura cuvintelor lui Gloscow, făurindu-și în minte cine știe ce visuri îndrăznețe.

Se culcă pe canapea și, leneșă, închise ochii, pe cari însă îi deschise imediat aducându-și aminte de numărul revistei adusă întâia oară de tatăl său și în care găsisse obiectul furiei lui.

Deodată se retrase cu figura înspăi-

mântată, căutând cu groază împrejur.

Nu era nimeni.

Crezându-se jocul unei viziuni, se frecă la ochi și își dădu câteva lovituri cari îi dovediră că n'o înșela vederea. La aceeași pagină, din aceeași revistă, se aflau înșirate bucățile cari formau heliogravura capului cu masca neagră!

Era extraordinar!

De data asta era absolut sigură că nu intrase nimeni de la plecarea tatălui său și a lui Gloscow. Prin urmare cum ajunseseră aci bucățile pe cari le pusese tatăl său în buzunar? Ridicând una, observă că sub ea se întrevea colțul unei scrisori, pe care n'o văzuse întâia oară. Plicul purta adresa ei: Francina Martinet, uzina de distilerie, Lyon XII. Foarte intrigată, deschise plicul și văzu câteva foi de hârtie cu o scriere deasă și mărunță. Pe prima foaie era scrisă mențiunea «copie» și ultima foaie avea în loc



de iscălitură un frumos desen în peniță reprezentând un cap mascat :

Iată ce putu citi Francina, după ce îi trecu turburarea :

« N'as fi voit, frumoasă domnișoară, să-ți aduc la cunoștință fapte care puțin te privesc, dacă, în interesul evenimentelor ce vor urma, nu ar fi trebuit să fac acest pas, foarte penibil pentru mine, fiind că trebuie să-ți desvelesc lucruri care ți-ar produce multă durere dacă le-ai pricepe.

« Cu toate acestea nu e vorba decât de o simplă, dar tristă poveste la care ai fost martoră inconștientă și care ți s'a ascuns întotdeauna, fiind aruncată într'un mister neînțeles pentru d-ta.

„Sunt opt-spre-zece ani de când doi prietenii se întorceau pe un vapor al companiei mesagerilor maritime, din Buenos-Ayres unde ținuseră împreună o întinsă și fertilă plantațiune de cafea. Cu ei aduceau copiii lor, căci soțiile le muriseră de friguri galbene, și fie-care posedă câte cinci sute de mii de franci în aur, rezultatul bănesc al tovarășiei lor.

„Pluteau de cinci zile și peste patru sperau să fie în Havre, când de-o dată, într'o seară, căpitanul corăbiei spuse pasagerilor să aibă curaj căci se anunță o groaznică furtună. Prietenii se priviră și aceiași gândire îi străbătu : copiii. Unul din ei avea o fetiță de un an, frumoasă ca și acum—căci trăiește—iar cel alt o fată de 4 ani și un băiețuș de vre-o 5 ani. Ce se făceau ei ? Pe la orele 9 seara, furtuna începu să mugească și vaporul să salte nebunește ca un punct neînsemnat pentru furia valurilor. Sirena urla după ajutorul care nu era posibil să vie de nicăieri... De-o dată mașiniștii apărură la scara subsolului vaporului strigând îngroziți:—Căpitane, valurile au intrat în camera mașinelor“.

„Era moartea !

„Căpitanul ordonă să se lase bărcile și în groaza momentului, când fie-care căuta să-și scape viața văzu un lucru mai îngrozitor de cât toate furtunile din lume ; văzu o crimă oribilă petrecându-se sub ochii mei !

„Prietenul cu băiețușul uitând ori-ce milă și datorie ; fură punga tovarășului său, în care acesta își ținea partea lui de avere.

„— Ce faci ? îl întrebă tovarășul tresărind.

„In loc de răspuns avu loc o învârtitură de pumnal și strigătul victimei se pierdu în imensitatea zgomotului, fără să deștepte de cât pe fetița care dormea alături.

„Dar, vai, domnișoară, un copil se gătea așa de repede !...

„Tovarășul era de trei ori mizerabil, fiindcă își omora prietenul și un copil nevinovat precum și fiindcă lăsa în voia soartei un băiețuș de cinci ani în mijlocul celei mai îngrozitoare lumi. De sigur

că nici el nu ar fi fost cruțat dacă din întâmplare nu ar fi stat ascuns după ușa cabinei...

„Morții nu se pot răzbuna, dar cei ce le-au fost scumpi trebuie să-și răzbune.

„Imi voi încheia povestea spunându-ți că ticălosul tovarăș a afirmat că a moștenit o mare avere de la tatăl său, că are o mare industrie pe mână și o fată foarte frumoasă.

„Iartă-mă că îți turbur singurătatea a cărei cauză adevărată sunt eu, însă trebuie să nu fii străină de ce va urma când vei auzi poate că un copil își răzbună sora și părintele.

Nici un postscriptum, nici o iscălitură, nici o lămurire...

O simplă poveste tragică, pe cât se părea, spusă de un om interesat în cauză, însă care evident că nu făcea de cât să întunece și mai tare spiritul Francinei cu toată tendința de a obține contrariul.

De aceea scrisoarea fu recitită, însă rezultatul era din ce în ce mai de neînțeles. Ce interes putea avea pentru ea — și totuși se părea că avea — o poveste bună pentru un roman de aventuri ? De sigur, dacă ar fi citit-o într'una din numeroasele reviste de pe masă nu i-ar fi dat de cât simpla importanță cuvenită... Ii venise însă în manuscris și mai ales pe ce cale venise ? Cine o adusesse ? Nimeni, pe cât văzuse ea, nu o pusesse în revistă.

Francina era o fată destul de cultă ca să nu admită supranaturalul, însă absolut în neputință de a rezolvi problemele din acea zi... Simțea bine că misterele din jurul ei ar putea fi ușor lămurite dacă s'ar găsi cineva...

Reluă scrisoarea și privirea i se pironi asupra cuvintelor : « o tristă poveste la care ai fost martoră inconștientă »...

Cum ? Asistase la îngrozitoarea crimă și nu-și aducea aminte de nimic ? Dar pentru a fi asistat trebuia să fi fost pe vapor... Și pentru aceasta trebuie să admitem posibilitatea că nu era singură, fiind prea mică pentru a călători singură, ea mergând totdeauna cu tatăl său...

Dacă ea fusese martoră atunci povestea trebuie să aibă un interes și pentru tatăl său care și el trebuie să fi fost martor... Totuși nu se putea mira de tăcerea lui în această privință, fiind că de sease ani mutismul era caracteristica persoanei lui. Oare nu tocmai teama de a nu i se aduce la cunoștință un secret îngrozitor era cauza pazei de care era înconjurată ?

Nu e nimic mai rău pentru o fire sentimentală, de cât să macine gânduri încercate fără ajutorul nimănui care ar putea-o pune pe calea adevărului. Aceste gânduri se măresc în creșterea neputincioasă de a distinge clar și ia proporții imense aducând în joc imaginările cele mai extraordinare și mai absurde...

Sărmana Francina era din nenorocire prada acestor nebunești iluzii și nepu-

tând să și le lămurească, cu toate sforțările pe cari le făcea, sfârși prin a plânge ca un copil.

(Va urma).

Em. Riegler.

## SCRISOARE DIN LIPSCA

E al cincilea an de când vin regulat în acest oraș, la renumitul « Ostermesse », târgul de Paște. Animația e foarte mare pe străzile din centru, unde expozițiile de mărfuri au un aspect măreț ; toate casele de la parter și până la al 4-lea etaj sunt pline cu probe de mărfuri și tapisate pe dinafară cu firme și steaguri cari deabia mai au loc. Negustorii au sosit în număr foarte mare din toate părțile lumii ; toate hotelurile sunt pline și casele particulare asemenea.

Din România n'am întâlnit pe străzile acestui oraș de cât un singur angrosist de blănării din București.

Târgul din Lipsca este singurul târg cu caracter internațional care își mai menține importanța de odinioară, și este în deobște cunoscut locul de frunte ce orașul Lipsca ocupă încă de la începutul secolului trecut, atât din punctul de vedere cultural cât și comercial.

Piața permanentă și bogată în ori și ce marfă, și mai ales blănării, manufactură (lipscanie), precum și târgurile anuale, atrăgeau pe comercianții noștri angrosiști cari regulat de două ori pe an își făceau așa zisul *taxit*, și se aprovizionau cu mărfurile necesare comerțului lor. Lipsa mijloacelor de comunicație și pericolele permanente ce trebuiau să înfrunte comercianții în aceste pelegrinațiuni periodice ce preîntâmpinau, scriau și scrisori cu două luni înainte de plecare, așa că la un loc fixat mai din nainte, la București, se întâlneau din toate unghiurile țării și împreună formau un grup care poposeau mai în toate orașele mari în lungul lor drum, aproape 3 luni.

De la 1870 lucrurile s'au schimbat cu totul. Perfecționarea mijloacelor de transport în ultimii ani prin căi ferate și navigațiunii, a înlocuit venirea negustorilor cu punga cu galbeni și plecarea cu căruța încărcată cu marfă. Azi se vine cu carnetul de cecuri sau polițe în portofeluri și se pleacă cu o nouă de comandă în automobile sau dirijabile.

La extremitatea orașului, depărtare zece minute de oraș, tramvaiul electric duce pe vizitatori în bălci. Acest bălcă corespunde târgul Moșilor de la noi, fiind foarte bine montat cu donițe, turtă dulce, distracții americane, călușei, etc., și ține aproape 3 săptămâni, fiind foarte mult vi-



zitat atât de streinii cât și de cei din localitate.

În afară de renumitul *Ostermesse* (târgul de Paște), se mai ține în Lipsa încă 3 târguri: *Neujahrmesse*, târgul de anul nou, în special pentru blănuri, pielărie, jucării textile, el ține de la 3—16 Ianuarie. *Oster*

*Vormesse*, înaintea târgului de paște, și este cel mai important prin mărirea operațiunilor ce se încheie, și *Mihaelismesse*; el începe în ultima Duminică a lunii August și durează 22 zile.

C. Ionescu.

## Tatuajul în Noua-Zelanda și în Japonia

Din timpuri foarte vechi sălbaticii din America, Africa și Oceania, și din multe insule ale oceanelor Pacific și Indian, au obiceiul bizar și foarte dăunător de a se tatua; obârșia și cauzele care au pricinuit acest obicei sunt învăluite încă de un mister greu de pătruns.

numărul tatuajilor descrește într'un chip vădit și — prin influența culturii moderne, va dispărea într'un timp nu tocmai depărtat.

E bine și interesant totuși să se știe că cei care se tatuează, și n deosebi meșterii-tatuatori, au făcut progrese uimitoare în ultimele trei decenii. Căpătând prin intermediul europenilor puțința de-a avea mijloace mai multe și mai perfecte pentru tatuare, și mărindu-li-se și dorința de-a de-

trații și veți căpăta convingerea că numai o mână de artist, înainte cu aproape tot necesarul, a putut înfăptui acest tatuaj simetric. Fețele acestor două noi-zelandezi au căpătat prin tatuare o imobilitate și o aparență de măști bizare. Pielea e sum s'ar putea zice—argăsită. Indiscutabil că ei suferă mult în timpul operației, cu toate că simțirile lor sunt puțin dezvoltate și rudimentare în fond, însă cu o fericire incomparabilă în urmă, căci—auto-impresia lor e mai puternică și mai durabilă de cât aceea a unei femei cu pielea obrajilor zbârcită care—printr'un procedeu chimic, ultra-modern, capătă — în aparență de sigur—o față tânără și fără o urmă de încrețitură.

Ultima ilustrație reprezintă două japoneze tatuate pe aproape tot corpul, într'un mod nespus de plastic, de



Două fruntași din Noua-Zelanda cu fețele tatuate

Un fapt îmbucurător însă a fost constatat nu de mult, și e zilnic dovedit de foarte mulți navigatori cari au prilejul să treacă pe lângă sau printre popoarele cu acest obicei:



Japoneze tatuate fantastic

veni «frumoși» — și îndeosebi «frumoase», ei au parvenit să înfăptuiască sculpturi (dacă se poate zice) în epidermă, și desene artistice. Priviți bunăoară chipurile tatuate ale acestor doi indigeni de frunte din Noua-Zelanda din primele două ilus-

și fantastic. Artistul a desenat pe corpul lor pești, capete de șerp, flori, chipul unei tinere fete, etc., etc. A așternut cu penița-i barbară lumină și umbre variate, câte-va nuanțe diferite, și linii a căror așezare e de obicei un simbol, sau mai multe. Din cauza



fantaziei nefaste a acestor femei micile segmente netatuate ale corpului li s'au încrețit foarte mult câte-va zile după operație, și din pricina astupărei porilor, pielea ne mai respirând, s'au ivit o mulțime de turbu-

rări în organismul lor care le vor grăbi de sigur sfârșitul.

E un bine însă că tatuajul tinde să dispară și, natural că, prin silința oamenilor civilizați, el va pieri cu desăvârșire în scurt timp. — 1 —

## PE VIAȚĂ ȘI PE MOARTE!

### ISPRAVILE UNOR EROI

— Roman de aventuri războinice de L. BOUSSENARD —

— U r m a r e —

Apoi porni calul în galop. După douăzeci de minute, văzu ridicându-se la zece pași de el steagul frontierei, galben vârgat cu negru, cu vulturul cu două capete, care strălucea la soare. Îndărătul steagului începea podul, a cărui parte ridicată era închisă cu o baricadă ușoară care părea părăsită.

La mijloc se ridica o a doua baricadă, în dosul căreia se ghemuiseră vre-o câți-va soldați în vestă albă.

Franc, nici una nici două, fără nici o armă de cât baioneta sa se repezi pe pod cu o îndrăzneală nebună. Ca și cum ar fi comandat o trupă numeroasă, strigă cât îl lua gura dând pîntenii calului :

„Înainte! înainte!”

Calul era de sigur iute de picior; dar și zuavul un călare perfect.

Trecu baricada cu ușurință.

Se traseră focuri în urma lui. Multe gloanțe șuerară pe la urechile caporalului. Dar calul se însuflețea și Franc striga din răspuțuri :

„Înainte!... Trăiască Franța!... Trăiască Italia!... Austriacii fugeau urlând :

— Francezii!... francezii!... Să scape cine poate!

Francezii!... La dracu! era caporalul Franc singur singurel, care făcea să se bucure și umbrele lui Lassalle, Colbert, Montbrun, Murat și alți viteji războinici.

La cel-alt capăt al podului, alți soldați îmbrăcați cu uniforme maro, eșiră înspăimântați din ascunzătorile lor.

Franc îi zări și își zise :

Păpușile astea care sunt bune de speriat ciorile au început să-și părăsească cuibul!

„Nu e glumă! podul o să sară”.

Căi cu șeaua pe ei, așteaptă. Oamenii cu vesta albă și tunica maro se repezira înainte într-un galop nebun, urmați de Franc, care strigă așa de puternic, și face atâta zgomot în cât ai crede că e un întreg escadron.

În curând, simți că pământul se mișcă. O violentă explozie răsună și țâșneau sfărâmaturi din toate părțile.

Își opri calul încetșor și adăogă :

„I-am deranjat de sigur.

„Numai dacă podul n'ar fi peste tot ast-fel... Trebuie să văd, căci e de mare importanță.

Se înapoiă la pod, de unde eșeau nori groși de fum alb, și constată cu bucurie că explozia nu l'a stricat de tot.

Cele două arcuri din urmă dispăuseră, însă se mai putea trece pe el și ca dovadă, caporalul cu obișnuita lui îndrăzneală trecu pe el călare până la capăt și se întoarse din nou zicând :

„O corvoadă de douăzeci de oameni l'ar face la loc numai în două ore.

În momentul acela se auzeau focuri de pușcă în direcția Nord-Est, dar foarte departe.

„Mii de tunete! strigă zuavul, acolo se bat și eu stau aici ca un dobitoc.

„Haidem acolo!... și repede hii, căluțul meu!...

Franc era la extremitatea viaductului care tăia imensa vale a Tessinului și peste care trecea drumul de fier și drumul care duce la Milan.

Valea avea lățimea unei leghe. Râul adânc, repede, cu reflecse de oțel, curge și se ramifică.

Peisagiul este în tot-d'a-una același. Pajiști, cereale, vii... un mozaic de câmpii înconjurate de arbori fructiferi și de plopi înalți cu forma elegantă. Apoi ici și colo, ferme cu acoperișul roșu. De altminteri toate acestea de nepătruns pentru un fantasin, și foarte puțin lămurite pentru un călare.

Ceva mai la dreapta, canalul cel mare, larg de douăzeci metri și adânc de 2, care coboară din Turbigo la Milan, paralel cu șoseaua. Este canalul Naviglio-Grande.

De-a lungul canalului sunt înșirate sate și case izolate, ascunse de o vegetație bogată.

La stânga lui Franc erau Ponte-nuovo, Buffalova, Monte-Rotundo, Bernate, Cugione, și mai departe încă Malvaglio, de unde se auziau împușcături.

Franc cuprinse într-o singură privire întreagă această panoramă și exclamă :

— Eu nu pot urma de cât un singur drum : acela care merge de-a lungul canalului.

Și dete pîntenii calului, care porni în fugă pe pietrișul sonor, în josul căruia murmurau apele lui Naviglio-Grande.

Abia făcuse vre-o două sute de metri,

și un glonte trecu șuerând pe de-asupra capului său.

Asta îl făcu să rădă și să exclame :

— Mă ochese!... Trebuie să fie fără îndoială vre-o vedetă austriacă.

După ce mai merse vre-o trei sute de metri, alte gloanțe îl ajunseră din urmă. În același timp soldatul, cu privirea sa pătrunzătoare, zări în depărtare, importante mișcări de trupe. Grămezile de haine albe se mișcău sub arbori. Baionetele licăreau la soare, și se auzia chiar zgomotul cizmelor.

— Drace!... E multă lume pe aici...

Dușmanul se concentrează.

Și cât putea cuprinde cu vederea, se întindea aceeași activitate tăcută.

— Este pe aici o armată întreagă; murmură Franc; trebuie să trec cât mai repede și să duc amănunte șefilor noștri.

La Buffalova fu primit de o adevărată salvă de împușcături.

Franc își zise în sine :

„Ei lucrul dracului!

Apoi își duse mâna la șapcă, salută militărește și își continuă drumul.

Focurile erau din ce în ce mai numeroase între Malvaglio și Rabecchetto. „Haidem! în galop... căluțul meu!...

Calul porni ca o săgeată, însuflețindu-se și făcând să sară pietrele de pe șosea sub bătaia furioasă a copitelor.

Fuga asta nebună dură zece minute și Franc putu zări trupele franceze.

„În sfârșit!...

Gloanțele suerău împrejurul zuavului care părea invulnerabil. Dânsul zări prin fumul gros, linia roșie a chipurilor militărești.

„Ah! Doamne!... zuavi! De-o dată calul se opri gata să cadă!

„Ihha!... e lovit.

Bietul cal nechează și încercă să-și muște soldul care țîșnea sângele.

Își reluă galopul, apoi șovăi și alunecă în canal.

Franc îl susținu deasupra apei și îl forță să treacă canalul Naviglio.

O muzică infuriată acompaniază detunăturile. Franc cunoștea bine marșul cântat pe aria retragerii din Crimeea.

În același timp dânsul zări uniforme albastre ale africanilor și strigă :

„Poftim!... nu sunt zuavi!... aceștia sunt africani!...

În momentul acela calul căzu la pământ vărsând un val de sânge. Caporalul rămase în picioare și în fața lui sta drept un căpitan, având un pistol în mână stângă, iar în cea dreaptă o sabie, uitându-se încrămenit la dânsul.

— Cum se poate!... Franc! strigă ofițerul; dar de unde dracu ai eșit?

Zuavul recunoscu că era unul din vechii săi locotenenti.

Îl salută și răspunse :

— Ah! căpitane!... ce fericire... viu de acolo... un viaduct... poduri... sate... un canal... mii de dușmani... armata austriacă e acolo... la două leghe...

— Noi n'avem cunoștință de nimic...



comandamentul nu știe... du-te de căută pe generalul Mac Mahon și spune-i tot ce ai văzut...

— Căpitane... mai târziu te rog! de-o-camdată dă-mi o pușcă și un loc alături de d-ta... lipsesc de trei zile din cauza împrejurărilor grave... sunt luat drept dezertor...

Trebuie ca hainele albe să-mi răsplătească mizeriile pe care mi le-au făcut.

— I-ați o carabină și vino după mine. Și ast-fel caporalul Franc din compania III de zuavi se luptă la Turbigo în calitate de voluntar alături de soldații algerieni.

De-o dată din mijlocul împușcăturilor răsună strigățul teribil: „La baionete!...”

Apoi strigăte și urlete sălbatice. Africanii se repezără frenetici în linia albă formată de infanteria austriacă!

Cât ai clipi zidul fu dărâmat, nimic. Africanii sar peste corpurile palpitânde. Dâșii ajunseră la o baterie cu șase bucati care n'au putut fi încărcate de cât o singură dată.

Artileristii sunt masacrați. Tunurile luate. Infanteria distrusă; asta însemna victoria.

Gornistul sună: Incetarea focului!

Se opriă, și privind locul unde se afla, se miră un moment, apoi își recăpătă tot sângele rece.

Lângă tunuri, în prima linie steteau cu ochiul aprins, cu sabia înroșită de sânge, un general, doi căpitani, un sublocotenent grav rănit, și un caporal de zuavi.

Ti-ai fi zis de bună seamă văzându-i: Întâmplările războiului! Foarte ciudate, aceste întâmplări care intraseră acolo pe generalul de artilerie Auger, pe ajutorul său, căpitanul Grevy, căpitanul Davout d'Auerstoedt, și sublocotenentul Boulanger.

Trei viitori generali, și nu dintre cei de rând, ci chemați între rândurile celor aleși.

Primul, al cărui frate fuse numit mai târziu președintele unei republici la care încă nu se gândea de loc pe atunci, și care mai târziu el însuși purta penele albe de comandant al unui corp de armată. Al doilea care deveni mare cavalier al legiunei de onoare. Al treilea, viitor ministru de război, și aproape dictator!

Căpitanul Davout d'Auerstoedt prezentă pe zuav generalului Auger:

— Generale, caporalul Franc pentru a cărui credință și curaj garantez, are să vă comunice lucruri importante... voiți să-l ascultați?

— Foarte bine, îl voi conduce eu însumi la generalul-șef.

«Vino caporale!»

În momentul acela, mareșalul Mac-Mahon însoțit de generalul Camon, un bătrân voinic de 60 de ani, se coborău cu grabă din clopotnița din Turbigo.

Mac-Mahon zărise într'un chip nedes-

lușit niște masse confuze mișcându-se dincolo de fumul împrăștiat pe câmpul de luptă. Dar îi lipseau cu desăvârșire amănuntele aproximative asupra numărului trupelor austriace. Ne putem închipui cât de bine a fost primit Franc de șeful celor două corpuri, care avea atâta nevoie de știri.

Mac-Mahon se închise cu dânsul, și timp de o jumătate de oră îl făcu să destăinuie tot ce văzuse.

Era perfect! caporalul se explică de minune, și Mac-Mahon bine informat, strălucea de bucurie.

Dânsul concedia pe Franc zicându-i: — Îți mulțumesc, prietene! mi-ai făcut un mare serviciu. Orî mă înșel, orî mâine se va da o luptă mare.

„Bagă de seamă, păzește-ți viața... să vii să mă vezi după victorie, și vei fi recompensat după cum meriți.”

Și Franc plecă radios, zicându-și:

— La 31 Mai victorie!... astăzi, 3 Iunie victorie... și mâine victorie... Mac-Mahon a spus asta și el e om de cuvânt!...

## PARTEA II

### CAP. I

Timp de trei zile Napoleon III rămase la Novara.

Împăratul era obsedat de ideea că va fi atacat de contele Giulay acolo unde cu zece ani mai înainte Carol-Albert încercă dezastrul acela care îngreuiase și mai mult lanțul nenorocitei Italie. Atunci își concentră trupele, pe care voia să le aibă la îndemână, pentru a zdrobi armata austriacă.

Istoricii militari i-au reproșat această concentrare, pe care o găseau inutilă și exagerată.

Dâșii pretind că grija de a înlătura dificultățile strategice i-au creat dificultăți tactice și mai mari.

Critica era satisfăcută.

Însă împăratul simte din instinct bătaia viitoare.

Aerul mirosea a iarbă de pușcă. Era prima oară când comanda ca șef. Din-sul șovăia.

În timpul acesta inamicul nedând nici un semn de viață, Napoleon se hotărî, cam pe orbește, să meargă la Milan și să ia măsuri în consecință.

Împăratul dădu ordin lui Mac-Mahon să-și continue mișcarea de înconjur. La 1 Iunie, de dimineață, generalul înaintase de la Turbigo la Buffalova, unde trebuiau de sigur să se găsească trupele austriace.

Serviciul de informații se făcuse prost sau chiar de loc și nu se știa nimic de locul unde era inamicul.

Era un război pe dibuite și la voia întâmplărilor.

Și astfel armata franceză, cu garda imperială în cap, trecu Fessinul la San-Martino, apoi străbătu locurile mlăști-

noase peste cele două viaducte pe unde trece drumul de fier.

Scopul principal al operațiunilor din 4 Iunie era deci joncțiunea cu comandantul corpului al doilea de armată care era să atace pe inamic pe la spate.

În sfârșit, un plan perfect de raționat și al cărui rezultat îl vom vedea în curând confirmându-se. Dar cu ce preț?

Părăsirea lagărului din Novara și plecarea aceasta este epică și delicioasă totdeauna.

Pretutindeni sunt flori!

Pentru a sărbători pe liberatori, locuitorii și-au răscolit grădinele, cari au rămas sărace, dar în schimb au rămas strălucitoare și îmbălsămate sufletele.

Prin toate părțile pereții erau acoperiți de trandafiri colorați, prin balcoane, d'asupra ușilor și ferestrelor atârnau flori. Era o orgie de parfumuri, te orbeau culorile cari se armonizau așa de frumos.

Terasele, ferestrele, balcoanele gem de flori; femeile, fetele și copiii aruncau cu amândouă mâinile flori, buchete, coroane și degetele lor trimet sărutări din toată inima. Bărbații își agită frenetic pălăriile și strigă cât îi ia gura:

— Ura, să trăiască!

E un spectacol pe care nici chiar războaiele nu l'prea dau adese-ori, căci nu întotdeauna entuziasmul este așa de mare.

### L u p t a

Dar după această primire frenetică și triumfală, aveau să înceapă în curând momente grele.

Florile acelea albe și roze, flori dulci și nevinovate, aveau să fie în curând înroșite de un sânge și mai nevinovat încă.

Dușmanul era aproape de tot. Momentele pină la începerea luptei erau numărate.

După o scurtă înaintare, francezii observară o secție cu baterii. Valuri mari de fum se înălțau de acolo.

Erau austriacii. Un ofițer murmură: — Se începe serbarea!

Generalul, observator aspru al disciplinei, ordonă să se facă tăcere și să se scoată florile cu cari erau împodobite armele.

În momentul următor o ghiulea trecu șuerând și zmulse capul unui grenadier. Capul sări în aer cu bonet cu tot pină la o înălțime de trei metri. Corpul rămase un moment în picioare, în mijlocul camarazilor nebuni de oroare, apoi căzu greoi, în singele car țășnea valuri.

Deodată apărură hainele albe, cari se mișcau repede.

Era inamicul!

Generalul Regnault de Saint-Jean-d'Angély dădu comanda:

— Înainte!

Grenadierii iaă arma. Ofițerii rectifică alierea și intervalele. Apoi mulțimea de baionete înaintază, în bătăi de tobe, la sunetul fanfarei, în focul austriacilor.

Această alură mândră, această îndrăz-



neală rece se impune deodată inamicului, care se dă înapoi.

Dar și el e numeros și tot așa de viteaz! Și în curând se întoarce la foc și se angajează o luptă nemiloasă, mortală, în mijlocul bubuitului de tun, a împuscăturilor care răsunau furios. Napoleon III sosi în galop și prezența lui îmbărbătă și mai mult trupele, care se luptau voinicește fără să câștige nici o palmă de pământ pînă atunci.

Era un măcel îngrozitor pe loc, un duel imens, în care adversarii nu se dădeau nici unul înapoi.

Dar podurile și viaductele sunt prea strimte spre a putea cuprinde atîta lume în linie de bătae. Era înghesuială enormă la intrare, pe șosea și pe parapet.

Atunci grenadirii, pentru a termina mai repede, săriră în mlaștină.

Se nomolesc în noroi și ies cum pot.

Căii se inomolesc pînă la piept și ofițerii descalică și merg pe jos.

Comandanții Maudhui și Desmê de l'Isle, niște uriași, au pantalonii plini de atîta noroi, că abia pot să mai meargă.

Înșii îi dezbracă și se încălță cu cizmele peste pantalonii de pânză albă.

În timpul acesta o parte din compania 3 de grenadiri urmează linia drumului de fier. Mergând astfel, dădu peste o redută.

— Înainte, la asalt!

Reduta este luată. Dar ce pierdere crudă!

Austriacii se ascund, fug, străpunși de baionete și sunt urmăriți pînă la cele două poduri paralele cu drumul de fier și cu Naviglio-Grande.

Buffalova e acolo, foarte aproape, numai la câteva sute de metri, spre stînga.

— Înainte, înainte!..

Podurile sunt minate... Se găsiră butoiașe de dinamită. Însă atacul grenadirilor a fost așa de neașteptat, încât inamicul n'a mai avut vreme să-l dea foc. Aruncară dinamita în canal și trupele încercară să ia Buffalova.

Din nenorocire grenadirii au rămas puțin la număr. Drumul începea să fie aproape peste puțină de urmat.

— Forțe, repede, forțe!..

Locurile goale formate de gloanțe în rîndul grenadirilor trebuiau umplute, căci forțele inamice creșteau din minut în minut.

Garda imperială, eroică, dar mică la număr, urma să fie zdrobită pe loc.

Dar ajutoarele nu sosesc. În depărtare, unde abia poți vedea cu ochiul, drumurile, înconjurare de tunuri, de căsuțe și de diferite lucruri necesare războiului, de-abia lasă trecere trupelor, care se înșiră, și în timpul acesta elii se masacrează!

Și atunci greșeala comisă de împărat apare cu toată gravitatea sa.

Concentrând astfel armata și împărțind-o în modul acesta, el nu mai putea s'o facă să manevreze pe câmpul acela

de bătae, apărât de plantațiile pe orez, de canale și de mlaștină.

Și astfel cele zece mii de grenadiri francezi se văzură deodată în fața a trei-zeci de mii austriaci!

Era o căldură grozavă. Toți oamenii aceștia înarmați greu și îmbrăcați gros erau scâlțați în sudoare, care curgea de sub boneta de uniformă decorativă și absurdă!

Detunăturile asurzitoare, fumul, mișcările dezordonate, soarele nemilos provocară o migrenă oribilă și o sete violentă.

Colonelul d'Alton se duse să dea cont generalului de operațiunile sale și să-i ceară ajutor.

Cu capul aprins, cu ochii injectați, colonelul își agățase bonetul cu păr de seaua calului și își pusese un bonet particular.

Formalist ca totdeauna, generalul îl privi și îi zise cu răceală:

— Nu te supui... puneți bonetul de uniformă... haide!...

Sclav al datoriei, făcu după cum i se zise, salută cu sabia și se înapoia la postul său, pe când un bătrîn sergent bombănește:

— Ah! bine, atunci... dacă nu te poți îmbrăca după gust!...

Tunul bubue mereu și ghiulele austriace dădămă câte odată rînduri întregi.

Rîndurile se văd oscilând, apoi de-o dată se formează goluri în linia sombră a șepilor albastre ale regelui.

Se aude vocea ofițerilor care vibrează și domină zgomotul bătăliei:

— Strângeți rîndurile!.. strângeți!.. strângeți!

Rîndurile se strâng repede, linia se formează din nou!

Și tremuri, văzând răniții, cu fețele chinuite de durere, tărîndu-se și urlând pe picioarele rupte, alții în agonie mușcând pământul și corpuri inerte care împiedică pe camarazii rămași în picioare!

A trecut o oră în care nici n'au avansat, nici n'au dat înapoi. Apoi au zărit la stînga zgomotul artileriei.

— Ah!.. e Mac-Mahon!.. în sfîrșit!..

Mac-Mahon!.. Era sfîrșitul acestei lupte nepotrivite... încetarea aceluia masacu ingeoizitor... era speranța într-o victorie apropiată!

Secunde erau numărate și fie-care lovitură de tun provoca o nouă bucurie francezilor.

Dar timpul trecea; trecu o oră întregă, o oră ne mai sfîrșită de măcelărire sălbatecă, și Mac-Mahon nu mai sosea.

Nu se mai auzeau acum nici chiar tunurile sale.

Atunci, cu tot proverbialul său sânge rece, împăratul începu să se alarmeze.

Situația era cât se poate de periculoasă; dintr'un moment în altul putea să devie chiar desperată.

Împăratul simțea bine că izbînda a-

târna acum numai de limpezimea sa de spirit.

Și nu era vorba acum numai de independența italiană, era vorba chiar de viitorul dinastiei sale, de existența Franței.

Austriacii soseau din toate părțile, în mase compacte. Din toate părțile i se cereau ajutoare, și dînsul n'avea de unde mai da, pentru că toate rezervările fuseseră întrebuintate.

— Mac-Mahon! Unde naiba este Mac-Mahon? murmură împăratul.

— Sire, n'avem nici o știre de la dînsul.

— Dar Canrobert? De ce nu mai sosește Canrobert?

— Nici de la mareșal n'avem nici o știre.

— Dar Niel?.. Ar trebui să fie aici de mult.

— Sire, nici nu știu unde se află generalul Niel.

— Dar, în sfîrșit, regele!.. unde este Victor Emanuel?

— După câte știu, trece acum Tesinul, la Turbigo.

— Cu toții ar trebui să fie aici. Și nici unul nu sosește!..

Austriacii lucrează acum pentru a tăia ori ce retragere francezilor.

Dacă reușeau, era un adevărat dezastru.

Fie-care simțea pericolul și lupta devenise acum înspăimîntătoare.

Era furia disperării. Generalul Cler, un erou, fu ucis, pe când alerga în fruntea zuavilor și a grenadierilor săi. Ajutorul său de câmp, căpitanul Tortel, fu tăiat în două de un proiectil. Generalul de Winspfen fu rănit. Patru batalioane din regimentul 1 de grenadiri rămăseseră fără comandanți. Un tun fusese luat de austriaci.

Începeau să domnească momente de adevărată panică. Chiar și împăratul era amenințat. Putea fi prins în ori ce moment de dușman, sau ucis de gloanțele care șuierau în toate părțile.

Prin fumul prafului de pușcă, se zărea ca un zid uniform albă a austriacilor, nări înaintau mereu; și deasupra șgomotului bătăliei, se ridicau strigătele lor învingătoare.

Împăratul trebuia scăpat din aceasta încercătură, colonelul celor două escadroane de călăreți cari mai erau în jurul său, ridică sabia, și comandă cu vocea răsunătoare:

— Șarjați!

Splendida trupă plecă în galop strigând: trăiască împăratul! și se năpusti ca un vârtej asupra austriacilor.

La un moment dat împăratul rămase singur, numai cu un păzitor al podului, care își făcea mereu cruce, invocând bunătațea madonei cu rugă ferbirii.

Împăratul urmărea cu privirea atacul trupelor sale.

(Va urma).



## DARE-HEAT

James Smithson cunoștea acea zi-cătoare americană care zice că în America e destul că ai o idee pentru a avea noroc, bine înțeles o idee bună!

La vârsta de 20 ani, el avea o mulțime de idei dar nici una nu era bună. Lucrul acesta îl dispera, făcându-l să creadă că nu va eși nimic dintr'ansul. Și el care avea atâtea idei!

La vârsta de 24 ani, James Smithson, din cauza morței tatălui său și

Părăsi și această meserie pentru a deveni pescar și în urmă căutător de aur. Sau că nu avea noroc, sau că nu era priceput, căci din toate aceste nu se alegea mai cu nimic. In-torcându-se din Dawson-City unde fusese căutător de aur el intră într-o casă de ceai din cartierul chinezesc. În timpul când consumatorii așezați pe jos, turcește, beau din băutura caldă, niște jongleuri chineze steteau în fundul sălei făcând diferite scamatorii. Intre toate aceste un lucru atrase atenția tânărului Smithson. Un

un teren considerabil, materiale... în scurt avea nevoie de parale. Și James Smithson n'avea nimic. Dar ce-î păsa, avea o idee bună și în America cine are idei bune acela e fericit! A doua zi de dimineață el se prezentă la redacția celui mai renumit și mai mare ziar din New-York, cerând a vorbi cu directorul. I se făcu dificultăți.

— Pe cine să anunț, milord? — i se adresă batjocoritor valetul.

— Spune directorului, zise el liniștit, că James Smithson, care a vândut zilnic timp de 5 ani ziarul d-v., are o idee cam genială pe care vrea să o supue părerei d-sale.

Fură niște cuvinte magice. Indată ușa se deschise în față-i și James Smithson, puțin cam emoționat, intră în cabinetul directorului. Salută; expuse în câteva fraze chestia și, desfăcând pachetul ce-l avea în mână, făcu aceiaș experiență în fața directorului:

— Poftim cum se învârtesc... capul în jos... n'a căzut... Și acestea se pot înlocui cu oameni bicicliști. Inșă...

În scurt, directorul l'a întrebat:

— Ai nevoie de dolari?

— Yes, sir!

Directorul era foarte bogat. El cântări șansele câștigului și... ridică capul:

— D-ta ești inventatorul?

— Da!..

— Bine! Și cum se cheamă aceasta?

— Am găsit potrivit a o numi *Dare-Heat*.

Directorul întinse mâna lui Smithson:

— Suntem înțelegi. Poftim o trata de 50.000 dolari, să-î încasezi pentru cheltuelile necesare.

De acolo Smithson plecă la un inginer, architect și antreprenor și comandă tot ce îi trebuia, în numele ziarului.

A doua zi niște enorme afișe anunțau reprezentația.



a puținelor mijloace, eși din școală și se făcu vânzător de ziare rătăcind pe străzile San-Francisco-ului și, ca un bun fiu, el aducea micul său câștig mamei sale. El avea o specialitate în vânzarea ziarelor. Sărea dintr'un tramvai într'altul, se suia în trenuri cari mergea cu repeziciune în aplauzele pasagerilor, cari răsplăteau pe micul vânzător de ziare pentru curagiul său, cumpărând ziare de la el.

Timp de 6 ani el se ocupă cu această meserie, apoi se făcu mecanician, apoi lucrător de conserve de bou, etc.

chinez luă un cerc larg cam de vr'o 3 degete. În acest cerc el dădu drumul unei bile de fildes care se învârti înăuntru fără să cadă și ajunse iarăși jos, în cealaltă parte. James Smithson se lovi cu degetul pe frunte! Iată o idee americană, zise el: cu aceasta norocul meu e făcut. Ideia lui era de a înlocui bila cu oameni.

De la un bazar de jucării el cumpără păpuși mici, montate pe biciclete. Apoi construî un cerc la fel ca al chinezului și încercă. Experiența eși admirabil. Acum îi trebuia să înlocuiască păpușile cu oameni.

Dar trebuia făcut un enorm cerc,

Cincisprezece zile mai târziu la porțile San-Francisco-ului un mare *Dare-Heat* era ridicat. Era o o mulțime enormă. Biletele se vânduseră până la 50 dolari unul. În aplauzele mulțimei James Smithson apărură pe bicicletă. Lângă el erau alți patru din cei mai renumiți bicicliști ai Americii. El se repezise cu forță pe pistă. La un moment dat ajunse cu capul în jos. Un tremur de spaimă și de înfiorare cuprinsese mulțimea. Dar nu! În secunda următoare fu jos. Un tunet de aplauze frenetice, extraordinare izbucni; mulțimea sări peste bănci, James Smithson fu dus în triumf.



A doua zi reprezentația se repetă. La aceasta inventatorul fu însoțit și de ceilalți patru bicicliști, cari executară și ei turul. (Vezi ilustrația).

Astăzi James Smithson are mai multe milioane și averea îi crește din ce în ce mai mult.

I. K.

## In Ghiarele Monstrului

— Mare Roman de Aventuri —

— Urmare —

Scoase aparatul fotografic și intra grăbit în casă.

Se închise într'un cabinet negru, prepară totul. Apoi, tremurând de emoție, scoase placa sensibilă și o muiă în lichid. Ce avea să vadă oare?

— Nimic nu apare, murmură în curând bătrânul, privind suprafata drept-unghiulară a gelatinei, nemișcată în fundul apei. Nu se vede nimic. Palma n'a fost impresionată... Încă un fir rupt în rețeaua cercetărilor mele!

«Nimic, vecinic nimic, vai!»

«Dar ce spun? Abia sunt douăzeci de minute de când am început operația asta. Imaginea nu poate să se arate așa de repede. Și mi se pare că trecuse mai multă vreme! Și apoi lichidul nu e tocmai așa de tare. Cât sunt de nerăbdător, Doamne!»

«Ah, în sfârșit iată o pată care se mărește! Oh, parcă mi se aprind creierii! Ce voi vedea oare formându-se? Ce dramă teribilă? Voi putea suporta vederea asta? Or poate nu voi vedea nimic?»

«Ah, cât de încet, cât de greu!... Masa asta neagră care se desenează e cerul. Da, cerul; văd forme de arbori înălțându-se.

«Dar oare nu se poate sfârși mai repede?»

«Mi se pare că voi înnebuni de nerăbdare! E imposibil să mai aștept! Ce-o fi în flaconul acesta? Da... oh, cum îmi tremură mâinile! Nu mai știu ce fac!»

«Iată, imaginea se formează. Ce-o fi însemnând liniile astea paralele? Nu înțeleg. Ah, Doamne, sunt grățiile coliviei. Iată că se arată întreagă. Nu mai am curajul să privesc!... E ceva în colivie. Bine înțeles. Ba nu, nu este înăuntru. E afară! Formează o masă mare. Și asta? Ce poate să fie asta? Aceste două puncte? Două ochi! Grozăvie! Două ochi! Și iată capul monstruos! E animalul, animalul, animalul! Iată-o în sfârșit că mi se arată, mi se ridică în față!

«Nu mai pot să înțeleg nimic! Dar asta ce mai este?»

«S'ar zice... Ba da, pare chiar o labă mare!»

«Ingrozitor, ca un uriaș!»

«Dar ce fel de monstru e acesta?»

Nu se aseamănă întru nimic ființelor pământești.

«Stă în picioare... Urechile îi sunt rotunde ca ale tigruului.

«Oh, lampa asta roșie nu luminează bine! Mi se pare că acum pot să pun placa în lichidul de fixație. La lumină o să pot vedea mai bine. Oh, cum îmi tremură mâinile! Să vedem, să vedem! Nu e de temut. La urma urmei nu-i decât un monstru... și nimic alt!»

«Așa, iacă am spălat clișeul. Dar unde-i cealaltă cuvetă? Puțină răbdare? Mă duc să mă uit la lumina lămpii.

«Oh!...

«Oh, oh, ce-am văzut? Nu, nu e adevărat, n'am văzut, nu! Voi, spirite ale întinericului, cari mă auziți, aveți milă de mine! Nu sunt decât un biet bătrân, n'aveam decât pe această copilă! N'o mai am decât pe ea... numai pe ea! Atunci... nu trebuie, nu, pentru că până acum am putut să mă înșel, să cred, să sper, să sper mereu. Dar dacă vedeam mai dinainte, acum mi-ar fi imposibil să mă mai înșel. O, nu, am văzut rău, m'am înșelat. Mă duc să mă mai uit: e o greșală, de sigur... Mă duc să mă uit.

«Grozăvie! Grozăvie!»

### CAP. XII

### Oroare!

Ce se făcuse polițistul în tot timpul acesta?

Ne aducem aminte că plecase în pădure, întovărit de Ali. Servitorul hinduș părea a fi în curent cu multe fapte misterioase, din cauza cărora polițistul fusese chemat pe lângă d. Hedley, căci îi dădu în privința aceastea o mulțime de amănunte interesante, cari păreau că vor arunca o lumină nouă asupra faptului. Era de mirat poate modul cum se exprima, cum dădea unele amănunte stând la îndoială. Dar hindușii sunt în general timizi, vorbesc puțin și nu prea știu să se exprime lămurit. Așa că polițistul nu observă nimic anormal în modul de exprimare al hindușului și luă de bune toate câte i le spunea dînsul.

Ali îl conduse până la niște urme cari erau lămurit însemnate în iarbă și pe cari polițistul le mai observase odată, atunci când se dusesse să extragă glonte din rana calului său ucis.

În acest punct cei doi oameni se despărțiră, dar cine i-ar fi ascultat, ar fi rămas mirat auzind pe Ali cum cerea polițistului să păstreze secretul asupra celor ce-i spusese. Polițistul, la rîndul său, îl asigură că putea să aibă toată încrederea în cuvântul său.

Atunci Ali se întorsese în grabă spre casă și, pe când se apropia, Nihal Singh îl făcuse un semn misterios, la care dînsul răspunse printr'un alt semn. Apoi cei doi servitori se duseră să găsească pe sir Hedley și-i făcură destăinuire în privința majordomului.

În timpul acesta polițistul se îndepărtă în galop, fără să piardă din vedere urma ce-i fusese indicată.

De altfel, urma aceasta era ușor de recunoscut, pentru că în multe părți terenul era lipsit de iarbă și copitele calului se vedeau bine desemnate. Dar el însemna direcția aceia în linie curbă? Pentru el necunoscutul cavalier făcuse un înconjur așa de mare? Oare fugea dînsul de teama unei urmăriri. Se pare că așa dacă ar fi să judecăm după modul de aruncare al picioarelor, care trăda un galop înverșunat. Dar de cine era urmărit? Lucrul acesta era mai greu de aflat.

Cu toate acestea, polițistul înainta mereu. Din timp în timp urmele dispăreau, și atunci polițistul era obligat să descalece, să meargă o bucată pe jos, să se aplece, să caute. De mai multe ori crezu că se rătăcise; dar în curând descoperea din nou urmele și-și continua drumul înainte.

Cu toate deseale opriri pe cari fusese silit să le facă, polițistul înaintase destul de repede. Acum pătrunsese adânc în inima pădurii și urmele îl conduceau tot mereu spre dreapta.

De-o dată se opri, se înclină pe șea și examină cu mai multă atenție terenul. Apoi murmură:

— Foarte bine! Iată acum a doua urmă... La capătul acesteia voi avea și deslegarea enigmei. După câte mi se pare că întrezăresc, s'ar prea putea ca această deslegare să fie teribilă.

«Oare trebuie să merg chiar acum drept înainte, ori trebuie să mă asigur mai întâi de direcția pe care o ia cel-alt? Asta e de cea mai mare importanță; după aceia mă voi întoarce. Totuși trebuie să mă grăbesc, pentru că în curând va înopta și ancheta mea va deveni cu mult mai grea.

Cavalerul porni din nou în galop,



pe vechea urmă, și alergă o bucată de vreme drept înainte. Apoi se opri din nou: direcția curbă de până atunci, făcu de-o dată un unghi drept, și urcă spre nord.

«Așa dar, totul merge de minune, murmură polițistul; nici nu mai am nevoie să merg mai departe. Am văzut multe afaceri încurcate în viața mea de polițist, dar ca aceasta mai rar.

«Dar acum nu e timpul de făcut filosofie; să văd mai repede de cealaltă urmă. De astă dată e partida definitivă și trebuie să fiu cu cea mai mare atenție.

Se reîntoarce, găsi urma, și porni din nou în galop.

Nu se opri de cât când înopă de-a binelea. Atunci descălecă, și deslegând un sac de piele de la șea, se puse să cineze în fugă. În timpul acestei făcu și următorul raționament:

— Intunericul mă va împiedica să mă descoper urmele. Dar este evident că trebuie să continui direcția spre sud-est. Prin urmare, va fi destul să mă orientez după stele, și cred că nu voi greși ținta. Și apoi, se prea poate să n'am nevoie de nici o orientare, pentru că mă va conduce calul.

În adevăr, animalul părea că înțelege, căci de mai multe ori necheză ușor. Atunci stăpânul fu sigur să raționamentul său era drept, și-și continuă drumul la galop. În curând pătrunse într-o altă pădure mai întunecată, și ajunse la țărâmul unei mlaștină, dincolo de care se zărea silueta munților.

Luna se urcase acm sus pe ceruri.

Polițistul mergea de o vreme la pas, și nu în linie dreaptă, ci aproape rătăcind de ici, colo.

Și asta pentru că se petreceau niște lucruri spaimântătoare. Pe când înainta tăcut, gândindu-se să nu piardă urma, un strigăt teribil porni de-o dată din adâncul pădurii. S'ar fi zis că e mugetul unui taur gigantic, dar un strigăt cu totul sălbatec, care se termină printr-o plângere sângeroasă, lugubră.

Și acest strigăt fu urmat de un alt strigăt, de suferință și groază supranaturală.

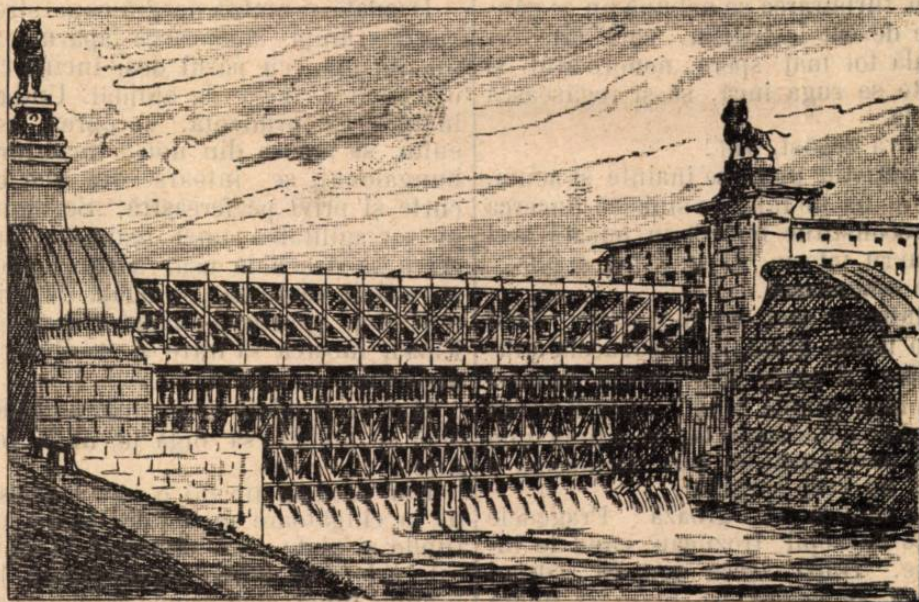
După aceia se făcu tăcere, dar atâtă fusese de ajuns pentru ca polițistul să recunoască plângerea unei femei desparate.

Strigătul pornise de la picioarele muntelui, și de și era peste măsură de îngrozit, polițistul își continuă drumul în această direcție.

Calul înainta tremurând, și luneca pe un sol mișcător; din când în când se oprea, și refuza să mai înainteze.

Niște nori acoperiră luna, și se făcu de-o dată întuneric; atunci omul rămase nemișcat, tremurând de

## Cum se apără un oraș mare de inundații



Acest dig monstru e ridicat la intrarea Dunărei, în orașul Viena. P. ntru terminarea acestui monument s'au cheltuit mai multe milioane și s'au pierdut ani de muncă. Locuitorii Vienii pot fi însă liniștiți de-acum. Ori cât de mari ar veni valurile Dunărei, ei pot să nu se îngrijescă, fiindcă nici odată n'are să se reverse apa și să le inee casele.

În punctul unde intră în Viena, Dunărea e împărțită în trei brațe, dintre care unul e canalizat.

În anul 1830 s'au efectuat în Viena lucrări gigantice de diguri, pe o distanță de 30 kilometri.

Digul se vede în ilustrația noastră e oare-cum completarea acestor lucrări.

teamă, așteptând să se facă din nou lumină.

În curând luna se arătă din nou pe cer, și atunci cavalerul își continuă drumul.

Mergea încet, și se orienta cu greu, pentru că potecile se încrucișau acum în toate direcțiile.

Îi era aproape peste putință să meargă prin acele tufișuri, erburii și liane care formau un obstacol foarte greu de trecut...

Cu toate acestea printre arborii se zărește un luminis. Decă trebuia să ajungă acolo măcar de s'ar fi întâmplat ori și ce.

Era un fel de amfiteatru mare, stincos, în mijlocul arborilor întunecați... locul era pustiu. Ar fi putut să se aventureze.

Însă omul se opri brusc. Simți că creierul i-se îngreunează și inima își încetinise bătăile; o emoție puternică îl înăbuși...

Pe jos era ceva...

Ce-va... Dar cine ar fi putut să dea un nume acestui ceva?

Pretutindeni era răspândit sânge, care se închegase, nemaî având vreme să pătrundă în pământ...

O bucată mare de șofă alburie patată cu sânge și ruptă... Frânghii rupte, lanțuri...

O brățară de aur...

Și pe urmă...

Pe urmă, nu aceste lucruri îi fascinaseră privirea și îl impietriseră, înghețându-i sângele în vine!..

Printre urmele de sânge erau membre goale smulse de la locul lor, sfâșiate în bucați care nu mai aveau formă; și cu toate acestea se distingeau o mână albă deliată și subțire plină încă de inele, un braț cu oasele zdrobite!..

Și mai cu seamă, era un cap admirabil și hidos în același timp, înfășurat în vâlul viu al unui păr de aur, un cap cu buzele vinete printre care se vedeau dinții și ai cărui ochi mari deschiși, priveau!..

Omul care văzuse toate acestea, alunecă la pământ. Căzu în genunchi. Voi să strige... Însă din pieptul său porni un sgomot înspăimântător, un râs lugubru; apoi începu de o dată să plângă și plânse rătăcit înfigându-și unghiile în obraji.

După ce se liniști primul său gând fu acesta:

«Ce cuvinte să spue celui tată nenorocit și mai ales cum să-l aducă în fața celui tablou îngrozitor?

Nimic din cele ce înconjurau locul sinistru, nu arătau nici cum fusese executat supliciul fără nume, nici când se făcuse aceasta și nici pentru ce animalele sălbatice respec-



taseră cadavrul;— despre toate acestea însă,—nu se întrebăse polițistul.

În turburarea sa nebună nu se gândise de cât la bătrân, care fără îndoială tot mai spera, nenorocitul, și poate se ruga încă, să-și regăsească copila.

O va regăsi, vai!

Polițistul mersese înainte și acum, cu un fel de răbdare sinistă, încerca să reconstitue bucată cu bucată acel cadavru inform și să-i dea o înfățișare omenească.

Ridicase acel cap încântător, palid ca o floare ninsă în părul acela strălucitor, și peste ochii aceia limpezi coborâse genele lungi. Apoi îl așeză pe pânza însângerată, și adună una câte una bucățile care formaseră o dată un corp virginal.

Ce muncă de groază! Fragedele brațe de copil trozneau când le întinse. După aceea acoperi corpul întreg în voalul cel mare și tinăra fată se odihnea acum, cu rănile acelea hidoase ascunse sub părul cel lung, tot frumoasă, deși omorâtă într-un chip așa de barbar.

Apoi săpă o groapă cu sabia, așeză pe nenorocita acolo și, fără să-i arunce pământ de-asupra, o apără contra profanărilor printr-o rețea de rămurele încrucișate.

Pe urmă galopă prin pădure, îndreptându-se spre bungalov și singurul său gând era acesta:

— Ce-i voiți spune-oare?

Pioasa și îngrozitoare muncă cu care se îndeletnicise îl întârziase mult pe lângă moartă. Ajunse acasă noaptea târziu.

Casa era goală, poarta grădinei deschisă.

Trecu pragul. Un om apără. Polițistul recunoscu pe Ali.

— Unde e stăpânul tău? îl întrebă dinsul.

— Stăpânul a plecat împreună cu servitorii de mai multe ore, răspunse hindușul. Sunt numai eu aici.

— A plecat? Unde?

— Să-și caute copila.

— Vai!

— Pe malul cavernelor din Djohar Ghat.

— Ah, zise polițistul, s'a întâmplat o nenorocire mare. Poți să lași casa. Îmi iau eu răspunderea, căci tu trebuie să mă duci imediat la stăpânul tău.

— Îmi ordonase să rămân aici numai pentru a te aștepta pe d-ta, răspunse hindușul. Dacă aduci o știre nouă stăpânului meu, ori și cum ar fi această știre, nu trebuie să alegi. Vino, trebuie să plecăm.

Ali se duse la grajd, înșeuă un cal, încue bine toate ușile, apoi cei doi oameni se depărtară repede.

Casa rămase singură, cu desăvârșire singură, în tăcerea nopții.

Deodată o umbră neagră ce se strecura, o ființă omenească apără. E un om mic, cu părul des, încins cu o bucată de piele de animal. Umbra înainta cu prudență, se oprea, ascuta, se apleca din nou; înconjură bungalovul, se întoarse din nou în curte și privi pe fereastră. Se apropie cu agilitatea unei maimuțe, încercă să deschidă ușa, se urcă apoi pe stâlpii verandei, se agăță de primul etaj, ajunse la fereastra camerei Elizei, încercă să intre și, văzând că nu poate, se coborî.

Mai privi odată casa, mai ascultă, apoi se pregăti să fugă pe unde venise.

Dar deodată îi veni o idee. Scoase de la cingătoare un fel de discuri rotunde și plate, care răsunară în mâinile sale. Le arătă strălucitoare la lumina lunii, apoi prinse să danseze, singur cu umbra sa, în tăcere.

Râdea din când în când văzând că micile discuri de metal pe care le arunca la pământ sar în aer. Apoi lăsă repede jocul și se strecură, dispărând în pădure.

Piticul acela era Ksoro și obiectele cu care se juca erau bani de aur.

### CAP. XIII

#### Om care comandă monștrilor

D. Hedley eșise din laboratorul de fotografie rătăcit, clatinându-se, semănând cu un nebun, înspăimântat de o neștiută descoperire, care apăruse în fața sa pe placa sensibilă, când, trecând ușa de intrare a verandei, se lovi de unul din servitorii săi hinduși, în care recunoscu pe Abdul-Daoud, acela care omorâse pe majordomul Cobbs.

— Te căutam, stăpâne, zise omul fără alt înconjur. M'am gândit că ar fi bine să mă sfătuiesc cu tovarășii mei și dinșii m'au povățuit să-ți vorbesc încă odată.

— Oh, fie-vă milă!—strigă bătrânul îndurerat—lăsați-mă în pace!.. Ce mă importă pe mine poveștile voastre de război și ura care o aveți unii în potrive altora și chiar crimele voastre! Mi-e inima plină de o durere prea mare ca să mă mai pot emoționa de actele voastre sau să mă fac parte la pasiunile voastre!

— Nu e vorba de noi, stăpâne; n'aș fi venit să te supăr pentru asta, căci eu știu că durerea ta e adâncă. Dar mă întrebați adineauri de copila ta...

— Ei bine? zise d. Hedley, oprindu-se brusc.

— Ei bine, stăpâne, n'am îndrăznit să-ți vorbesc mai dinainte și să-ți spun ceea ce știam...

— Pentru ce?

— Pentru că e o sarcină grozavă aceea de a fi aducător de vești rele și ori-cine se ferește de a aduce cu sine durerea, când a întâlnit-o pe drum.

— Vai! De mult timp aștept nou-tatea fatală, durerea! Poți să vorbești! Ori care ar fi adevărul, îl prefer mai bine decât nesiguranța în care mă zbat cu disperare.

— Totuși eu nu-ți pot aduce chiar siguranța, stăpâne, și poate că vestea mea prețuește mai mult decât cred, căci tot îți mai rămâne un loc pentru speranță.

— Sfârșește! Vorbește repede. Ce ști?

— Stăpâne, eu știam de prezența tinerei fete în pădure...

— Așa dar ai văzut-o? Unde era? De ce n'ai salvat-o? De ce n'ai venit să mă anunți?

— Nu te grăbi, stăpâne, ascultă-mă. Eu știam că o femeie fusese răpită, dar n'am văzut-o și n'am știut decât atunci când mi-ai spus că aceea era feta ta.

— Atunci, ce dovezi mi-aduci?.. Știi barem ceva de soarta ei?

— Nu mă întreba despre asta, stăpâne, căci deși nu pot să afirm nimic, mi-e teamă ca răspunsul meu să nu te înspăimânte! Dacă presimțirea nu mă înșală, nenorocita copilă a fost... să spun, stăpâne?

— Sfârșește odată! Ce plăcere infernală simți să mă chinuiești astfel?

— ... a fost victima... unei crime înspăimântătoare...

— Grozăvie!..

— ... și dacă zeii nu au protejat-o printr'un miracol pe care nu'l cunoșc...

— Ei bine?

— Ea se odihnește în pace acum, stăpâne, și suferințele sale s'au sfârșit!..

— Vai, vai, vai! De pretutindeni îmi vin vești sângeroase și sunt așa de nebun să mă sper, după ceea ce am auzit și după ceea ce am văzut!

— Stăpâne, ai văzut pe copila ta moartă?

— Am văzut ceva mai grozav!.. Am văzut-o în brațele unei ființe supranaturale, monstruoase, care o ducea...

— Unde ai văzut-o astfel?

— Nu pot să-ți explic; și nici n'ai ști să înțelegi.

— Și era încă vie?

— Părea că se mișcă, că se luptă desperată.

— Atunci, din moment ce n'ai avut dovada morții sale, ai dreptul și datoria să sperî încă.

— Dar tu, ce-mi vorbeai despre o crimă, despre un supliciu, mai știu și eu?

— Tot ceea ce pot să-ți spun e că



o victimă nevinovată, o virgină tânără a fost târâtă acolo, de cealaltă parte a munților...

— Munți, zici? Nu era pe marginea unei mlaștini mari?

— Da, o mlaștină mare, lângă Djohar-Ghats.

— Djohar-Ghats! Ghicisen, eu! Răspunde: nu cumva sunt niște caverne 'n munții aceia?

«De acolo mă chema ea, nenorocitul! Oh, de ce nu m'ai prevenit la timp?

— În timpul acela nu mă preocupa alt-ceva de cât răzbunarea mea.

— Blestemată să fie răzbunarea ta și tu de asemenea!

— Iartă-mă, stăpâne, nu știam atunci că era vorba despre fiica ta! Căci atunci aș fi lăsat ura mea numai ca să te ajut, căci te iubim cu toții.

— Ciudată dragoste mai aveți și voi; cine torturează și zdrobește, și lasă să se îndeplinească crime ne mai auzite, — acela nu poate spune că iubește.

— Poate că nu e încă pierdută. Mai rămâne o rază de speranță. Vino cu mine!

— Unde vrei să mă duci?

— Acolo, în cavernele din Djohar-Ghats. Poate că vom regăsi urmele prizonierei!

— Ah! nu mă face să sper, ca să mă mai chinuiești!.. Omoară-mă mai bine cu o durere supremă!..

— Vino, stăpâne! E o ultimă șansă de scăpare... Când întâlnisem pe majordomul tău...

— Ah! tăcere, nenorocit ce ești!.. Cine știe dacă nu l'ai oprit în momentul când se ducea să-mi salveze sopia!.. Nu e așa că l'ai omorât pe drumul care ducea la munți?..

— Ceea ce spui e peste putință, stăpâne, zeii n'au permis aceasta!.. Dar la ce lucru să ne pierdem vremea vorbind...

Adună-ți oamenii și vino!

Dacă copila ta trebuie salvată, acolo trebuie să alergăm!..

— Du-mă dar! Și să dea Dumnezeu să nu se fi întâmplat din greșeala ta nenorocirea care nu se mai poate repara.

Și într'un zgomot mare de piteni, de zăngănit de arme, la lumina sinistră a torțelor pe care le aprinseră servitorii, cortegiul porni prin pădure.

Tăetorul Abdul-Daoud mergea înainte, urmat de d. Hedley care se lăsa condus, zdrobit, dar totuși susținut, de o speranță încăpățanată. Apoi venea mulțimea de călăreți reclamați de Abdul-Daoud, și care se grăbea, în neregulă, însă fără zgomot în urma stăpânului lor.

Singur Ali rămăsese la bungalov, așteptând întoarcerea polițistului.

Abea prin zori ajunseră să vadă

primele contraforturi din Djohar-Ghats.

Călăreții se opriră la un semn al lui Abdul Daoud. Apoi însoțit numai de d. Hedley, omul înaintă pe jos către munți.

De-o dată, bătrânul tresări. Abdul Daoud care alerga înainte se opri și arătă cu degetul în peretele stâncii întunecoase, intrarea largă a unei caverne.

Pe aici a fost dusă, zise el încet... Ar fi o nebunie să sperî a o mai regăsi tot acolo, dar cel puțin vom găsi indiciile, care ne vor permite să o întâlnim.

— Înainte! ordonă d. Hedley.

Cei doi bărbați înaintară pătrunzând în cavernă.

Era o galerie strâmtă cu pereții umezi.

Dar se lărgea către fund formând o cameră vastă pardosită cu nisip. La lumina torței pe care o aprinsese servitorul nu trebuî mult pentru a se convinge că caverna era goală.

Cu toate astea pe jos erau bucăți de frânghii rupte, urme de pași, care arătau că niște ființe omeniești se aventuraseră în această sumbră retragere. D. Hedley, se plecă de-o dată și ridică un obiect care era trântit la pământ.

Era un fel de peniță grosolană tăiată dintr-o bucată de lemn și era încă înegrită de un fel de materie.

Bătrânul se ridică foarte palid.

„Iată cu ce a fost scris biletul, murmură dânsul.

Nu se înșelase... Ceva mai departe găsi hârtie la fel cu aceea din care fusese scris biletul.

Și, aruncându-și privirea împrejur, de Hedley, remarcă că în lungul pereților stâncii creștea un fel de liane cu fructe vâscoase, din care fusese ruptă o ramură. Și cu ajutorul sucului din aceste fructe d-șoara Elisa scrisese scrisoarea misterioasă.

Dar cercetările se opriră aci. Acelea erau toate urmele copilei dispărute.

Că dânsa fusese acolo, nu mai încapea nici o îndoială.

Dar ceia-ce era și mai sigur, e că nu se mai găsea acolo.

În timpul acesta Abdul Daoud eșise și după câte-va momente d. Hedley fuse zmulș din contemplația sa de un răsădit ce se auzi afară. În acelaș moment văzu pe tăetor că se întoarce.

„Dar ce mai este? îl întrebă dânsul.

(Va urma).

## CĂTRE CITITORI

Anunțăm pe cititorii noștri că vom publica orî-ce articole interesante prin vitoare la călătorii sau vânători, iitară sau străinătate, ce ne vor fi trimise.

Articolele, scrise pe o singură parte a hârtiei, în scrisori francate, vor fi adresate direcțiunei «Ziarului Călătoriilor», strada Brezoianu, 11, București.

## RECLAMELOR

Si noaptea te văd prin visuri.  
Reclame de nesuferit, —  
Care de care mai ciudate,  
Cum nici nu am mai pomenit.

Ba pudre, creme, ba săpunuri.  
Cum nici la pol numai găsești.  
Pe când cele mai minunate  
Le poți afla în București.

Si acestea sunt numite: Flora.  
Un nume foarte potrivit  
Căci fete și femei, prin ele,  
Ca florile, au înflorit!

Carol Scrob.

**Tusea** cea mai rebelă,  
bronșitele acute  
și cronice, tusea  
măgărească vindecă sigur

**PECTOSIN I I E A N U**

Sticla lei 3. Drogueri și farmacii

Anemia clorosa, neurastenia, histeria,  
slăbiciunea generală combată.

**HEMOFER I I E A N U**

— Sticla lei 4 —

**BONBOANE**

**ORIENTALE**

Parfumează admirabil gură și distrug orî-ce miros urât al gurei. Cutia 50 bani la drogueri și farmacii. A se observa marca: «Semiluna cu stea».

**DURERI**

**Reumatice**

Nevralgii, migrenă, dureri de cap și de dinți, vindecă sigur Nevralgine Jurist. Un flacon 2,50 și o doză 50 bani la drogueri și farmacii.



# La 21 Maiu are loc tragerea marilor premii pe cari ziarul „UNIVERSUL“

Le oferă gratuit abonaților săi. Aceste premii, în valoare de peste 60,000 lei sunt:

**O CASA în BUCUREȘTI, strada 10 Maiu, No. 36**

Fostă proprietate a d-lui T. Teodorescu, liberă de ori-ce sarcină, construcție nouă, 3 încăperi.

TRAGEREA

LA

21 Maiu



Premii

În valoare de peste

60,000  
LEI

## UN DORMITOR DE BRONZ

Cumpărat de la cel mai bine asortat magazin în această branșă, «Industria metalică Marcu», Bd. Elisabeta, 8

Un Salonaș stil Ludovic al XV-lea Foarte elegant, aurit, formând o podoabă în casă.

O mare și elegantă oglindă venețiană

O garnitură de mobilă p. grădină Compusă din: o canapea, două fotolii, o masă și patru scaune.

Una mașină de cusut Toate acestea cumpărate de la primul magazin de mobile „La Centrala” Marco Dattelkremer, str. Carol 62

## O pendulă modernă de biuro

care se întoarce la 400 zile, cumpărată de la cunoscutul magazin de ceasornicărie și bijuterie Smith et Stratulat, Calea Victoriei, No. 53

## Un bogat serviciu de bucătărie

„Kosmos” în valoare de 500 lei, cumpărat de la cel mai bine asortat magazin de fierărie și articole pentru menaj A. Arionovici et I. Paloșanu, calea Victoriei 144. Sucursala strada Colței No. 4.

Un bogat piedestal de marmură pentru flori, foarte elegant și de mare preț.

Un gramofon perfecționat

Una vioară sistem Stradivarius, cumpărată de la cunoscutul magazin de muzică Jean Feder.

Un flaut ornat cu fildeș, cumpărat de la magazinul „Harpa”, strada Colței No. 5.

Două stoffe de mătase pentru roche, cumpărate din Paris, anume pentru premii în valoare de una mie lei.

Un ceasornic de aur pentru bărbat

Un ceasornic de aur pentru damă cu o mare piatră de brillant.

Cu toate că acordă aceste mari premii, «Universul» menține aceleași prețuri de abonament, adică: Lei 18 p. un an; lei 9.15 p. 6 luni; lei 4.65 p. 3 luni.

Abonații primesc gratuit «Universul literar», iar cei cari se abonează cu începere de azi, mai primesc și

## Un volum din Memoriile Regelui Carol I

Spre a participa la premii, abonații pe un an, primesc 30 de bonuri; pe 6 luni 14 bonuri, iar pe 3 luni 5 bonuri.



# ZIARUL CĂLĂTORIILOR

ȘI AL ÎNTÂMPLĂRIILOR DE PE MARE ȘI USCAT

COSTUL ABONAMENTULUI

Lei 5.—Pe un an în toată țara  
« 2.60 » 1/2, « » « »

Redacția și Administrația

No. 11, Strada Brezoianu, No. 11.

ZIARUL CĂLĂTORIILOR

Apare odată pe săptămână  
— MARȚEA —





## ABONAMENT

LA

### „ZIARUL CALĂTORIILOR”

Pentru 1 an 5 lei; jum. an 2.60

## SUPERSTIȚIILE IN RUSIA

În Rusia, mult mai mult ca la noi, persoane din aproape toate păturile societății în general, recurg la practica superstițioasă pentru a cunoaște viitorul și a descoperi fericirea lor.

Vrăjitoriile pe care le întrebuințează sunt supranumite „gadani”. Acestea se fac după anumite rituri și la date fixe.

În spre seara Anului Nou, după miezul nopții, nenumăratele fete tinere practică vrăjitoria sau „gadania” ghicirii. Ele își aleg locul într-o baie rusească, izolată dacă e posibil, în mijlocul câmpiei. O baie rusească se compune în genere din trei camere. O aleg însă numai atunci când e abandonată și căzută în ruină.

Femeia — căci bine înțeles, femeile nu se lasă mai prejos, fiindcă s'au prea superstițioase din tinerețe și prea dornice de a afla... — sau tână fată care vrea să-și cunoască destinul, sosește — la acea baie de pildă, — între orele unsprezece și miezul nopții. Ea aduce o mescioară rotundă deasupra căreia așterne o față albă. Câte-va opaițe luminează sinistrul loc. Pâine, sare, pește, apă, iată ce întinde pe masă.

După ce totul e pregătit, ea s'așează jos și, ținându-și capul într-o mână, repetă foarte mult timp, descântecul următor:

«*Sugoni*» soarta mea, vino și arată-mi-te».

Tremurăturile slăbelor flacări ale opaițelor fac să danțeze, pe pământ, pe mur, într-o amestecătură sinistă, luminile și umbrele. Tânăra fată așteaptă, și din ce în ce mai mult, ea își atinge privirile spre ușă, crezând mereu că va vedea... răspunsul. — Ea vede! O fantomă apare. Dar în locul giulgiului alb care este moda spectrelor de la noi, fantoma vrăjitoriei rusești poartă o manta, cu mari ciucuri, încheiată cu nasturi de piese mari de aur. Fantoma se așază la masa pregătită ei. Tânăra fată așteaptă în tăcere câte-va clipe, apoi, pe când fantoma mănâncă, îi taie o bucată din mantaua impresionantă.

Nenorocire ei dacă fantoma simte! Ea răstoarnă masa și — ceea ce-i mai rău, strânge cu mâinele reci pe sâr-

mana care a dorit să cunoască viitorul.

Dar, din contră, când a reușit să taie bucata de vestmânt fără a i se întâmpla nimic, atunci ea începe să profere la adresa fantomei cuvinte tari, de dispreț. Apoi îi spune: «Pie! risipește-te! și nu reveni de cât sub forma strălucită a unui mire tânăr și frumos».

Fantoma dispare.

În cursul anului tânăra fată primește pe tânărul chemat și se căsătorește cu el; toată viața ei însă nu vorbește despre scena evocării lui, și nu arată bucata de manta care „i l-a adus”, căci imediat el ar deveni nebun pentru totdeauna.

În dimineața Anului Nou — cum se obișnuiește și la noi în unele părți, fetele topesc plumb de regulă, și îl varsă într-un vas cu apă rece. Forma pe care o capătă metalul până se răcește le spune celor mai multe o sumă prețioasă de fapte care se vor petrece în anul ce urmează, și uneori le arată icoana celui pe care îl vor lua de bărbat; etc., etc.

Alte superstiții se raportează la săptămâna „mare” din postul Paștilor. Joia mare, la amiază, corbișii își duc puil la o vale cu apă rece. Ei plâng acolo și se vâzolesc în apă. Fetele se duc de se ascund prin tufăriș și îi întreabă de acolo, despre unele lucruri tainice, iar ei, printr-o mișcare spre o anumită direcție, sau printr'un anumit sunet, dau răspunsul pe care fetele pot să-l ia de sigur în sens ambiguu de cele mai multe ori.

Însă noaptea care convine mai mult celor care se ocupă cu „gadaniile” e cea care precede ziua de 24 Iunie (nașterea s-tului Ioan Botezătorul). În această noapte de vară cine poate vedea „floarea aprinsă” care crește prin pădure și care posedă proprietăți admirabile și supranaturale, acela, ținând-o între degete, va vedea o lumină albă-aurie și după o scurtă așteptare va căpăta răspuns la întrebarea pusă din niște voci misterioase și dulci care vor ieși din trunchiurile arborilor.

Mujicii care au îndrăznit adeseori să se aventureze prin păduri în căutarea acestei flori magice, povestesc lucruri de necrezut...

„Floarea aprinsă” e foarte rar găsită de numeroșii căutători ai ei, căci se ține bine ascunsă. În așteptarea luminei — care apare în unele clipe, arătând locul în care se află crescută, de și uneori înșală, — mujicul invoacă sufletul vre-unuia din strămoșii lui spre a-l ajuta să prindă floarea între degetele lui.

Când un norocos a zărit lumina

atât de dorită și s'a apropiat de ea, gata s'o prindă, intervin duhurile rele, în forme oribile și diforme, care — prin toate mijloacele posibile caută să îndepărteze mâna de floarea pe care o retrag în același timp din apropierea lui.

Floarea aceasta are o tulpină înaltă și mlădioasă; culoarea ei e roșie și înflăcărată ca para focului; ea, luminează, tot împrejurul ei. — pământul aerul și buruienile.

Liliacii mai mari decât vulturii, — pe care mujicul îi crede duhuri răufăcătoare, metamorfozate astfel, vin și se învârtesc în zbor în jurul capului său. Ei scot sunete lugubre și urlă parcă. Dacă totuși mujicul reușește să atingă floarea, atunci el nu se mai teme de nimic, duhurile dispar și glasurile misterioase ale pădurii îi dau răspunsurile așteptate.

În provincia Archangel așa numitele *bobilki* — un fel de babe-medici empirici, care cunosc diferite plante cu varii proprietăți medicamentoase și magice, culeg în ziua de 23 Iunie niște buruieni care au darul de a păzi gospodăriile mujicilor, de genii răutaciosi al casei — un fel de penat — numit *somocoi* — buruieni pe care acesă le cumpără de la aceste femei și le atarnă apoi deasupra porții spre a îndepărta geniile răufăcătoare.

Sunt și alte multe superstiții adânc înrădăcinate în sufletul poporului din Rusia, dar cele mai multe din acestea sunt izolate și prin acest fapt nu prezintă interesul celor dintâi, care s'au răspândit nu numai în tot cugrinsul imperiului rus, ci și la noi și la alte popoare limitrofe.

Ilustrația fantasmagorică din pagina primă reprezintă scena aprinderii acelei misterioase flori de foc în fața unui mujic deasupra capului căruia se învârtteau amenințător doi lilieci gigantic.

FI.

M. PROMBER

## O NOAPTE GROAZNICA

Aventura unui german în America de sud

Bolivar, 12 Mai, 1908.

Dragă Emanuel,

Încă în așteptarea răspunsului tău, reiau din nou condeiul pentru a te pune în curent cu o interesantă aventură ce mi s'a întâmplat, nu de mult.

Era în 4 Mai, adică cu vre-o câte-va zile mai înainte. În orele de după amiază făcusem o excursiune în munți, de unde mă întorsesem tocmai seara târziu. Și



pentru că mă simțeam foarte ostenit, îndată după cină m'am lăsat odihni.

Servitoarea uitase în timpul zilei să deschidă ferestrele, astfel că, înainte de a mă culca, le deschisei eu.

După cum ți-am mai scris, camera mea de dormit se află în primul cat al casei, cu o frumoasă priveliște spre riul Orinoco, care curge abia la cincizeci de metri depărtare, imprăștiind o răcoare plăcută.

Eram deci la adăpost, față de fiarele sălbatice, de oamenii răi și de căldurile prea mari, chiar și roiurile de țânțari dispăruseră după ultima ploae.

Nu trecu mult și mă aflam în brațele lui Morfeu, care mi evă a amintiri plăcute din patria mea, Germania, și mă transportă pentru câteva ore în lumea visurilor mele.

Deodată însă — putea să fi fost pe la miezul nopții — mă deșteptai; cineva tot scutura de colțul cearșafului ce atârna în jos.

Să se fi cățarat cineva pe burlanul casei și să fi pătruns în camera mea?

Reținându-mi respirația, ascultai, însă n'auzii nimic altceva decât murmurul Orinoco-ului și ticăitul pendulei. Și ochii mei, ce căutau să pătrundă întunericul nopții, nu putură descoperi nimic neobișnuit.

Mă gândeam dacă trebuie să închid sau nu fereastră. De oare-ce aerul curat al nopții pătrundea înăuntru înviorător și eu îl respiram, atribuii agitatea cearșafului unei erori sau unui vis și curând nu mă mai gândii la nimic. Prea leneș, chiar și pentru a mă pleca peste marginea patului și a aprinde lampa, după scurt timp mă aflam iar în starea aceea de toropeală ce stă între somn și trezie.

Deodată simții mai pronunțat că o ființă viețuitoare mișcă cearșaful.

De astădată fui serios îngrijat. Mă ridicai cât se poate de încet și întinsei mâna după chibritelniță. Dădui să aprind un chibrit, dar vai, nu se aprinse.

Necăjit, pusei chibritelnița înapoi pe masă și mă lungii din nou în pat. Era acum iar liniște.

O fi vre-un spirit sau vre-o fantomă, după cum se spune prin povești, gândii eu cu humor silit. Apoi mă plecai pe cât putui peste marginea patului și trecui mâinele în lungul său. Dar nedescoperind nimic, pusei din nou capul pe pernă, suspinând și ascultai neincetătu, uniformul tic-tac al ceasornicului.

Dar deodată—cine ar putea să mi descrie spaima?—simții un săsăit deasupra capului meu și în clipa următoare plutea și se agita forma întunecată a unui cap de șarpe peste fața mea, spre a se avânta apoi peste plapuma patului.

De astădată se limpezi toată situațiunea mea, care era groznică. Un șarpe lung de mai multe picioare—poate chiar unul veninos—s'a suit pe burlan și prin fereastră deschisă intră în camera mea.

Ce trebuia să fac? Să sar din pat și

să fug? Or să aștept tăcut și liniștit ceea ce trebuia să urmeze?

În timp ce sudori de groază îmi ieșeau din toți porii și inima îmi bătea să se spargă, mă hotărâi la cea din urmă. Îmi ziceam că o mișcare nesocotită ar putea să mi cauzeze moartea, pe câtă vreme dacă stau liniștit, îndrăznesc a spera că pot scăpa numai cu spaima.

Când ceasornicile din orașul apropiat anunțară cu sunete slabe prima oră a noiei zile, șarpele se afla încă pe plapuma mea. Nu îndrăzneam nici să mă urnesc.

Însfârșit reptila se îndreptă către picioarele mele și speram că se va cobori pe podelele încăperii. Dar nu. Ajunsă jos, se întoarse iar înapoi și se apropie de capul meu. Ca o fantomă înspăimântătoare se țări tot mai aproape, pînă se îndoi într-o parte, trăgându-și corpul rece și lucios în curmezișul gâtului meu. Ceea ce simții în momentul acesta era îngrozitor; abia cutezam să respir și o frică grozavă îmi cuprinsese inima, iar gâtul îmi amorțise de tot sub greutatea apăsătoare a șarpelui. Avui senzația că mi s'a pus un laț de gât, care din ce în ce, pe neobservate, se tot strânge.

Dar ce era mai rău nu trecuse încă. Când corpul șarpelui părăsi gâtul meu și se îndreptă iar către picioare, căuta cu capul să pătrundă sub plapumă.

Cu groază simții cum se atinge de picioarele mele calde și mă cuprinsese disperarea când constatai că se vâra tot mai adânc și corpul ei neted se alipește de picioarele mele.

Tablouri spăimântătoare, pe care le produce desuădejde, îmi umpleau sufletul.

— O, Dumnezeuule, îmi ziceam în gând, sfârșește-mi odată acest chin; abia îl mai pot suporta! Îmi pierd mințile, mor, dacă nu vine scăparea în ceasul acesta.

Dar scăparea era încă departe de mine. Șarpele se încolăci între genunchii mei și după câteva secunde își schimbă poziția, se încolăci pe picioarele mele, apoi se desfășură iar și se întinse din nou într-o spirală.

În intervalul acesta bătui orele două. Din stradă se auzi cântecul vesel al unor chelii, cari de sigur se întorceau acasă. Auzii vocile din ce în ce mai puțin, pînă ce se stinseră de tot în depărtare.

Din nou era tăcere; afară de vuetul fluviului și tic-tacul ceasului nu se mai auzea nimic.

Atunci îmi veni o idee. Pe nesimțite îmi trăgeam picioarele tot mai departe de șarpe,—pe fie-ce minut un centimetru. Cam pe la orele trei și jumătate îmi depărtasem picioarele într-atât, încât între mine și reptila era un spațiu destul de însemnat.

De oare-ce reptila nu se mai urni din loc ci zăcea ca moartă în poziția aceea, îndrăznii a mi descoperi, încet, partea de sus a corpului. Apoi, când îmi văzui pieptul eliberat, mă mai de-

părtaii puțin, pe târâș, de lângă șarpe și înainte de a suna orele patru, făcui o îndrăzneală săritură din pat.

Eram scăpat! După ce încuiai ușa în urma mea, intrai în camera de locuit, deschisei un garderob și mă îmbrăcai în grabă. Apoi dădui alarma și deșteptai servitorii. Aprinserăm două lanterne și ne înarmăm cu bastoane sdravene. Astfel pregătiți, intrăm în camera de dormit.

Plapuma motolită pe pat, trada că reptila își părăsise culcușul; deci nu ne rămase altceva de făcut decât să scotocim toate colțurile camerei.

Nu trebui să căutăm multă vreme, căci când servitorul se uită în dosul canapelei, zări numai decât capul șarpelui.

Fără să pierdem vreme, începui a lăși cu ciomegele și după puține minute șarpele devenise nevătămător. El era lung de vre-o șase picioare și avea o culoare cafenie. Era un așă numit «șarpe-păsărar», care se sue în vârful celor mai înalți pomi, pitindu-se între frunze, de unde înhață inocentele păsărele.

În tot cazul mușcătura sa este nepriemiduoasă pentru om; dar aceasta n'o știam când îmi intrase sub plapomă.

Natural că tot restul nopții n'am mai putut închide ochii. Și azi când mă gândesc la grozăvenia acelei nopți îmi trece un fior de ghiață prin spate și nervii mei sufer de asemenea de pe urma acestei aventuri: ori de câte ori aud fosnetul vreunei frunze sau vreunei hârtii, tresar, având senzația vie că alunecă un șarpe în apropierea mi...

Trad. de Iosif Sarvari.

## Femeile apase la Chicago

Chicago trece ca orașul din Lumea Nouă unde se săvârșesc cele mai multe crime, proporțional cu numărul locuitorilor. Marea cetate industrială are la activul său o inovație în materie criminală.

Un italian bogat, numit Antonio Lenzo, neguțator de fructe, se întorcea acasă pe la orele 8 seara, când fu întâmpinat de o femeie care, scoțând un strigăt puternic, căzu jos ca și cum ar fi fost lovită de congestie.

Indatoritorul italian se repezi în ajutorul ei. Dar femeia se și ridicase.

Arătându-și niște dinți frumoși într'un suris ironic, ea îndreptă un revolver spre imprudent, comandându-i:

«Bani, sau trag»!

Și cum comerciantul ezita să-i dea punga, pirata îi luă repede portofelul și ceasornicul fără să înceteze de-al amenința cu arma.

Apoi îi comandă să-și vadă de drum înainte fără să se uite înapoi.

Mai mult mort decât viu, italianul o ascultă. Dar profitând de o cotitură mai



întunecoasă, se întoarse și văzu pe hoată urcându-se într'un automobil care o aștepta la o distanță oare-care.

După rapoartele poliției, tânăra aceasta

a jefuit în aceleași condiții opt trecători în mai puțin de cinci zile!

Apașa nu a fost descoperită până acum.

Arg.

## NAPOLEON AL JAPONEZILOR



Stampa mărită

Dăm aci fotografia mărită a unei mărei poștale japoneze. Ea reprezintă pe un mare luptător japonez care poartă frumosul nume: Daïmio Hashiba Hideyoski, și care—in veacul al 16-lea, când a trăit, a ajuns șef al marelui garde nipone, cucerind astfel Coreea și chiar vasta Chină, cu foarte multă ușurință. De sigur însă că aceste mari biruințe nu pot fi socotite de cât un rezultat firesc — mai întâi al strălucitelor aptitudini militare ale japonezului și numai apoi geniului său de tactician. Daïmio Hashiba Hideyoski e considerat astăzi în toată Japonia, (bine înțeles, de către cei cari cunosc istoria Franței), — un Napoleon care a avut,

aceleași mari calități și defecte pe cari le-a avut învingătorul de la Sedan și Vatterloo.

Pentru dezvoltarea cultului oamenilor mari ai țării, s'au făcut în ultimul timp mai multe mărci cari toate sunt ilustrate cu figura vre unui din marii oameni din trecut — mai mult sau mai puțin îndepărtat al Japoniei.

Ast-fel poporul nipon, cum e iubitor de asemenea lucruri și se interesează de tot ce-l excită plăcere și curiozitate, a ajuns în foarte puțină vreme să cunoască perfect istoria marilor oameni ai țării lor și să aibă deci un sentiment nou și cu totul înălțător.

## CAMORRA

În 5 Iunie 1906 un individ anume Cuocolo și femeea sa, Maria Cutinello, aparținând elicei *Mala Vita* — una din ramificațiile *Camorrei* (mare asociație de furi și asasinii din Neapole) — fură asasinat: — Cuocolo în „Torre del Greco” — un foburg al Neapolului, — și Maria Cutinello în Neapole. După un denunț făcut de camoristul Abbatemaggio, șeful *Camorrei*, Enrico Alfano, zis Eurricine, și 15 de camoriști fură arestați.

Pe vremea procesului lor, unul dintre colaboratorii marelui reviste franceze, *Je sais tout*, d. Jean Carrère aflându-se în Italia, a întreprins mai multe investigații înăptuind un studiu amănunțit asupra obiceiurilor, bazei și activității camoriștilor și societății lor secrete.

Dăm aci un rezumat al interesantului studiu publicat de d. J. Carrère în ultimul număr al revistei „Je sais tout”.

În ce an a fost fondată Camorra? Lucrul e încă discutabil chiar pentru neapolitanii competenți, și așa va fi de sigur, totdeauna.

Ceea-ce poate fi însă mai puțin discutabil e că asociația secretă Camorra datează de prin veacul al 17-lea și că a fost organizată pe timpul dominației spaniole. Soldații spanioli și sicilienii au adus — se crede — ideea, forma, codul și cele mai multe cuvinte din vocabularul *Camorrei*. Neapolitanii au împrumutat în scurtă vreme toate elementele acestei organizații și au început activitatea lor nefastă care e, și îndeosebi a fost, în penultimul veac, într'un progres netăgăduit.

La început membrii *Camorrei* erau în majoritate străini și din această pricină probabil, asociația stătea cam prost materialicește; după cât-va timp însă mărindu-se numărul lor și majorându-se al neapolitanilor, afacerile începură să meargă foarte bine, așa încât după o scurgere nu tocmai îndelungată de vreme, Camorra își avea localul ei propriu, poliția și tot aparatul ei complicat — întregit cu desăvârșire. Ea a început să aibă și un rol precumpănitor în politică. Se spune chiar că ar fi contribuit la fondarea regatului independent cu Carol al 3-lea de Bourbon; căci s'a dovedit că Bourbonii aveau pentru Camorra sentimentele cele mai bine-voitoare.

Asupra regulilor inflexibile ale acestei asociații secrete, cu toate cercetările amănunțite și întrebările puse chiar unora din foștii sau actualii săi membri, nu se pot spune multe lucruri! Se știe doar că ei posedă și ascultă numai de două legi riguroase:

1) O lege morală care consistă din a nu mânca avutul săracilor; 2) O lege scrisă care este codul secret al *Camorrei*. Cea dintâi lege se numește *L'omertà*, a doua și ultima *Il friena*. În codul



acesta cuvântul *moarte* e întâlnit foarte adesea:

Prin 1811 Camorra și-a văzut maximumul de putere și de prosperitate. Și sub regimul lui Ferdinand al II-lea, cel mai popular dintre regi Neapolului, Camorristii formați o adevărată instituție de stat. «In această epocă—zice un recent istorician al Camorrei, d. Ernesto Serrao,—cea mai mare onoare la care putea aspira un om de inimă și cu curaj, era să facă parte din Camorra; și de fapt, asociațiunea era denumită *l'onorata societa*, («societatea onorată»).

Mai târziu, după 1860, puțin câte puțin, camorristii fură seduși de prestigiul lui Garibaldi și de Victor Emanuel, cari intronară la Neapole ordinea și siguranța cetățenilor.

De mai mult de 3 veacuri de când există, Camorra și-a schimbat mereu forma și detaliile organizației sale interne; fondul ei însă, care se reazimă pe cele două legi de mai sus, a rămas intact până în ziua de astăzi.

Abaterile vre unuia din membrii sunt pedepsite cu foarte multă strictețe, într'un mod original. Eraria camorristă e de o rigiditate foarte mare.

Șeful suprem al Camorrei e supranumit și *Capintesta*; el are în jurul, ca miniștrii în jurul unui rege, pe șefii celor douăsprezece mari secțiuni, numiți *Capintrini*.

Capintesta și Capintrinii constituiesc înaltul consiliu și înaltul tribunal al Camorrei ale cărui sentințe sunt fără apel. Mai sunt Capi Esperanzo, sub-șefii marilor grupe de înșfășiți alături de Capintesta se mai află un personaj cu mare autoritate care dispune de toate fondurile secrete „onoratei societăți“, și care e numit *Contuolo* sau casier-contabil.

Puterea șefului suprem, Capintesta, este formidabilă. El e stăpânul Neapolului mai mult chiar de cât regele însuși. Azi, prin decadența societății, puterea aceasta s'a micșorat simțitor. Afiliații șefului sunt mai întâi de toate hrăniți de niște iluzii primejdioase, având un signr vis—acela de a deveni Capintesta,—pentru realizarea căruia sunt capabili să facă ori ce.

Camorra se compune din toți aceia cari au rupt-o cu toate convențiunile sociale de azi, cari nu mai au ce pierde, riscând totul: printre aceștia însă e o categorie cu totul originală, din care fac parte așa numiții *guappo*, cari sunt considerați ca nobili independenți, ce luptă pentru glorie, de plăcere, și cari au o moralitate suspectă. «Guappo» nu se înregistrează propriu zis în rândurile camorristilor și nu respectă decât foarte puțin rigurosul lor cod, în schimb le dău un prețios concurs în întreprinderile lor mai omenoase.

Numărul membrilor Camorrei e de asemenea greu de precizat. Dar după toate probabilitățile ei sunt mulți, deși camo-

ristii propriu zis sunt într'un număr restrâns.

Un fapt care trădează puterea Camorrei—cel puțin cea de acum câte-va decenii, e următorul: aproape toți comercianții și meseriașii, îndeosebi cei bogăți, erau nevoiți să plătească o anumită dare lunară sau anuală asociației; contravenienții, cei în recidivă mai cu seamă, erau pedepsiți cu prădarea și uneori chiar cu moartea. Într'un rând înaltul consiliu al Camorrei exploata fără milă pe câți-va funcționari de seamă ai regatului, cari erau vinovați de falsuri și ne-reguli în actele lor publice. Proteja însă pe acei sărmani cari apela la sprijinul puterii sale și prin aceasta—în secolul al 18-lea, ajunsese, după cum am arătat mai sus, să aibă un prestigiu foarte ridicat.

Pe la 1870 se instalează un nou regim de tristă memorie, regim imoral și primejdios ordinei publice și care — prin devergondajul administrațiunii sale, determină o însemnată pierdere din marea putere și bogăție de mai înainte a Camorrei.

Și, puțin câte puțin, asociația se dezorientă și din această degenerare a ei se nascu „Mala Vita“ care sfârși prin a se confunda cu Camorra și deveni în ultimul timp chiar o sucursală a acesteia.

Acum, după cum se crede, Camorra — redusă la ultima expresie de decadență, e pe cale să dispară pentru totdeauna. Cetățenii Neapolului s'au obișnuit, în noua organizație socială, să considere administrația publică ca protectoare, nu ca dușmană intereselor lor, cum era înainte, când așteptau mai multă dreptate de la camorristi. Fondul acestui popor e excelent. Neapolitanul este bun, generos, entuziast, extrem de fin, artist și „gentelmen“. Toate aceste calități remarcabile, și starea actuală de lucruri, erau fatale pentru determinarea unui sfârșit al Camorrei care poate fi de azi înainte, privită ca ceva anacronic, cât va mai perzista, și ca un regretabil accident social, de lungă durată, când va dispărea cu totul.

N. F.

## PE VIATĂ ȘI PE MOARTE! ISPRAVILE UNOR EROI

— Roman de aventuri războinice de L. BOUSSENARD —

— U r m a r e —

De o dată auzi o șuerătură ascuțită, și simți o sguduitură puternică. Un glonte îl lovide în epoletul stâng.

Nu mai câți-va centimetri mai jos, și împăratul ar fi primit glonțul drept în inimă.

Napoleon al III-lea, cu cel mai mare sângerece, își aprinse o țigară, și se întoarse spre dreapta. Acolo îi atrase îndată atenția o grupă cu mișcările desordonate. Două oameni se luptau cu frenetism. I se păru că distinge un zuav și un grenadir francez.

Zuavul ataca cu baioneta și celalt țara cu multă greutate. După ce-și doborî adversarul la pământ, zuavul se repezi, îl buzunări, și dispăru apoi, repede de tot.

Această mică dramă nu durase nici 30 de secunde. Împăratul, al cărui sângerece nu se desmințea, își zise:

— Oare unul dintre soldații mei a voit să mă asasineze?

„Asta nu e cu puțință!“

„Și totuși, când îmi aduc aminte...”

„Dar ce-a însemnat lupta aceea sălbatică a doi francezi? Grenadirul care a fost ucis, zuavul care a fugit...”

Glonțele care trecuse prin epoletul împăratului, se zdrobise de o piatră, puțin mai încolo; Napoleon al III-lea se apropie, și recunoscu îndată glonțele unei carabine tiroliene.

În momentul acela călăreții se întorceau, înjumătățiți, dar victorioși.

Linia austriacilor fusese ruptă.

În același timp sosi și un ofițer, în galopul unui cal spumegând.

Era mareșalul Canrobert; în urmă venea escorta sa.

Văzându-l, împăratul îi strigă cu un ton de imputare:

— Ce târziu sosești, mareșale!

Dar Canrobert, care făcuse tot ce putuse pentru a sosi mai repede, răspunse:

— Dacă maestatea voastră mi-ar fi îngăduit să plec de azi dimineață, cum v'am rugat, de multă vreme aș fi fost aici cu corpul meu de armată.

• Apoi salută, și se îndepărtă în galop spre Ponte-Vechio, unde lupta era în toiul ei.

Și pe când se silea să adune restul regimentelor împrăștiate, se pomeni cu un regiment de austriaci, care-l atacă escorta.

Mareșalul abia putu scăpa, în galopul calului.

Patru ofițeri de stat-major fură răniți de moarte.

Din fericire, peste un moment, lucrurile se schimbă; regimentul austriac fu prins între două focuri.

Totuși, situația era așa de critică, în cât pe la orele 5, împăratul ordonă retragerea.



Era o retragere care semăna așa de mult cu o fugă, în cât generalul Froissard fu indignat.

Calul suveranului plecase în trap, apoi în galop, și acum împăratul cu întregul său stat-major alergau de-a binelea.

Grupul trecu prin fața drapelului zuavilor de gardă, o zdreanță glorioasă de stofă înegrită.

Sease ofițeri bătrâni, decorați și medaliați stăteau în picioare lângă purtătorul drapelului.

Priviau mirați această plecare, care n'avea nimic glorios, și privirea lor mări și mai mult încă roșiata care năvălise în fața generalului Froissard.

Ne mai putându-se stăpâni, furios, gata să arunce vre-unul din acele cuvinte crude care îi erau particulare, generalul se apropie de împărat și-l rugă să meargă la pas.

În momentul acela coloana lui Niel se apropiase de pod.

Erau exact orele cinci și jumătate; drumul până la Novara era peste tot acoperit de trupe.

Împăratul, care era acum un om cu totul lipsit de voință și devenise jucăria evenimentelor, avea prin urmare norocul să poată ține piept dușmanului până la înopțat.

Tunurile începuseră să bubue spre Nord. Dar acum nu mai era la Bufalova, ci mai departe, în mijlocul câmpiei.

Să fi fost oare, în sfârșit, Mac-Mahon?

## CAP. II

Generalul Mac-Mahon primise de la împărat ordinul să înainteze până la Magenta.

Era o sarcină grea și periculoasă. Armata trebuia să treacă două cursuri de apă, și comandantul n'avea știri lămurite nici despre situația locurilor, nici despre poziția, nici despre numărul dușmanului.

Statul-major era prost organizat, și această lipsă a fost bine simțită în tot timpul campaniei.

Dar cine îl cunoștea pe Mac-Mahon, știa bine că, cu toate acestea, ordinul împăratului va fi executat.

Strategist mult mai bun de cât împăratul, Mac-Mahon se feri de la început de îngrămădirea trupelor pe drumuri prea strâmte. De aceia detașă de la început diviziunea Espinarse, care plecă la orele cinci dimineața, și căută să aibă o distanță bună înainte.

De alt-fel, și pe aici, ca și în cartierul general al lui Napoleon al III-lea, nimica nu te putea face să bănuiești că bătălia era așa de apropiată.

Mac-Mahon credea că se va putea întâlni cu trupele împăratului fără să fi avut de înregistrat în timpul acesta vre-o ciocnire cu dușmanul.

Era, după credința generală, o simplă preumblare militară.

Până la orele șase nici un ordin de plecare nu fusese dat încă restului trupelor.

Mulți dintre soldați se puseră să pescuiescă în canal.

Abia pe la orele opt se dădu ordinul de plecare.

Generalul mergea în fruntea diviziei comandate de Motterouge, după care veneau regimentele lui Calmou.

La Casate fu prima ciocnire cu austriacii.

Puțin după aceea se auziră tunurile dincolo de Bufalova.

Împăratul se angajase în luptă, și prin urmare Mac-Mahon trebuia să ajungă cât mai repede acolo.

Capul coloanei ajunse la Bemate; dar acolo rezistența trupelor austriace fu eroică, și aceste prime detunături fuseseră auzite de împărat și grenadirii săi, atunci când strigaseră:

— Vine Mac-Mahon!

Generalul francez nu uitase de loc amănuntele pe care i le dăduse de cu seară caporalul Franc. Fără îndoială, dădea acestor informații o mare importanță, dar de oare-ce nu primise încă nici o știre de statul-major, era cât se poate de încurcat.

Mac-Mahon puse însă ipoteza cea mai rea, adică presimți o primejdie mare.

Atunci, fără să mai întârzie, dădu lui Espinars ordinul să înainteze cu orice preț.

După aceea plecă el însuși în recunoaștere ajutat de calul său admirabil, Mac-Mahon reuși să ajungă pe o înălțime și de acolo aruncă o privire scrutătoare asupra întregului ținut.

— Zuavul nu s'a înșelat! murmură dinsul. Am în fața mea mai bine de patru-zeci de mii de austriaci.

Fără să mai piardă timp trimise regelui Victor Emanuel un ofițer pentru a cere ajutorul său imediat.

După aceea luă toate măsurile pentru apropiata luptă.

Dar trupele sarde trecuseră Tessigul și fuseseră nevoite să se oprească din pricina prea marelui îngrămădirii de oameni pe un teren strîmt.

Mac-Mahon fu dezolat când i se aduse această știre, dar luă dintr-o dată hotărîrea d'a nu amâna lupta.

„Orî ce s'ar întâmpla, înainte până la moarte, pentru Franța și pentru împărat!...“

Prevederile sale fură pe deplin îndreptățite de eveniment. Dacă ar fi întrerupt atacul și ar fi așteptat armata piemonteză, împăratul ar fi fost zdrobit la Bufalova, lupta ar fi fost pierdută, independența Italiei întârziată, Germania ar fi năvălit în Franța, pentru că germanii se înarmau mereu, îngrămădind forțele la marginea Rinului, și așteptau cel dintâi moment potrivit.

Espinarse ajunse în sfârșit, de și cu foarte multă întârziere. Dreapta sa, compusă din al doilea regiment de zuavi, ocupă poziția dela Rocclo. În același timp își făcu apariția o puternică coloană austriacă, care căută să împartă în două cele două divizii de Espinarse.

Dar generalul pricepu această tactică, și lăsă să treacă, recomandând zuavilor cea mai deplină plăcere.

Nu mai după ce austriacii înaintaseră destul de mult, dădu zuavilor ordinul de atac.

Nu se trase nici un glonț. Fu un măcel cu sabia.

Unul dintre cei mai întreprinzători ofițeri ai armatei din Africa, căpitanul Vincendou, sări cu calul său arab o barieră de 2 metri, și se opri în fața căpitanului austriac Aubatecheck, strigându-i:

— Predă-te colonele!

Dar acesta îi răspunse în franțuzește: — Domnule, dumneata ai o îndrăzneală nebună.

În același timp voi să-i aplice o lovitură puternică cu sabia. Dar francezul pară lovitura, și austriacul, străpuns în inimă, căzu de pe cal.

În cinci momente coloana austriacă fu redusă la tăcere; zuavii nu pierduseră nici un singur om.

În timp ce Espinarse îndeplinea aceste fapte de necrezut, divizia Motterouge pătrundea în Bufalova unde fu primită de un foc violent.

Generalul avu un cal ucis sub el, și fu silit să-l ia pe acela al unui vânător.

Mac-Mahon, care găsea mijlocul de a fi pretutindeni, se apropie de generalul Calmou, vechiul său prieten, și îi zise:

— Lasă-ți batalioanele desfășurate așa cum sunt, și mergi drept spre clopotnița din Magenta.

Cel zece mii de soldați ai gardei plecară ca un singur om. Muzicele atacară *Marselieza*.

Din când în când se auzea vocea de tunet a generalului Calmou:

— Halt!... Aliniați-vă rândurile!...

Se apropiau de Magenta. Impușcăturile porneau de pretutindeni.

Un fum des acoperea regimentele.

Toți sunt coprinși de frenezia omorului. Masacru era la Bufalova. Masacru era și la Magenta pe care generalul Augero fulgera acum cu cele patru-zeci de tunuri ale sale; masacrau peste tot, cu o înverșunare sălbatică.

Nu se mai gândea nimeni în acele momente la libertatea Italiei. Hainele albastre se luptau cu hainele albe, corp la corp: era ura, de la om la om.

Cu toate acestea, Mac-Mahon vrea cu orice preț să zdrobească rezistența înverșunată pe care o întâlnește la Magenta.

— E un nou Malakoff!... murmură dinsul; afurisiți soldați mai sunt și austriacii aceștia.

Generalul Espinarse primi ordinul de a da lovitura de grație.

În timpul acesta, Mac-Mahon, care era din ce în ce tot mai neliniștit în privința soartei împăratului, voi să aibă știri de la dinsul.

Ar fi voit să-i trimită un ofițer de ordonanță, pentru a-i aduce știri.

„Dar cum să fac? Nici unul dintre



ofițeri nu cunoștea topografia ținutului.  
„Ah!... își aminti de o dată, zuavul meu de erî ar putea servi de călăuză unui ofițer.

— Locotenente Calvo....

— Domnule general!...

— Printre oamenii colonelului Lause se află un zuav.... Du-te de-l găsește...

„Știu că-ți cer un lucru aproape imposibil...

— Se va face, domnule general!

— Veî da un cal zuavului, care e un bun călăreț; el te va călăuzi, și veî face cum veî ști pentru a ajunge la cartierul împăratului.

— Da, domnule general.

— Veî transmite Majestății Sale mesagiul verbal cu care te însărcinez.

„Ascultă-mă bine.

Și în timp ce șeful său îi rezuma în câte-va cuvinte situația, dînsul își grava bine cuvintele în memorie.

— Imî voi aminti cuvînt cu cuvînt, domnule general.

— Perfect! Acum, la drum, și noroc bun!...

Locotenentul plecă.

Dar regimentul lui Lauve era împrăștiat pretutindeni, și găsirea zuavului devenia o adevărată problemă.

În mijlocul gloanțelor cărî șuerau, locotenentul striga cu voce puternică:

— Zuavul!... Unde este zuavul?

Fie-care îl văzuse, dar nimeni nu știa să spuie lămurit unde se afla.

De-odată, locotenentul îl zări la o mică distanță.

Franc înțelese dintr-o dată ordinul, și fără să discute, se aruncă pe calul ce i se oferia. Plecară amândoi în galop, de-a curmezișul câmpului de orez.

În câte-va cuvinte repezi, ofițerul explică caporalului ceea ce marele șef aștepta de la dînsul.

Franc, încântat de această misiune periculoasă, răspunse cu modestie:

— Voi face cum voi putea mai bine, domnule locotenent.

Caporalul recunoscî îndată configurația locurilor pe cărî le străbătuse cu o zi mai înainte și adăugă:

— Dacă totul merge bine, peste zece momente vom fi la drumul de fier.

După ce mai străbătura vre-o cinci sute de metri, zăriră trupele întunecate ale grenadirilor.

Dincolo de clădirile duanei era în spațiu liber.

— Garda! exclamă de odată ofițerul; acolo trebuie să fie și împăratul.

Dădură pîtenii cailor.

Mai aveau de străbătut numai vre-o două sute de metri, când de o dată Franc, zări un grup de austriaci.

— Domnule locotenent...

O salvă de împușcături îi tăia vorba. Locotenentul, ciuruit de gloanțe, se rostogoli de pe cal. Ceî doi cai căzură de asemena, și Franc țîșni ca un diavol în mijlocul unui stufig.

Contra orî-cărei așteptări, și contra

orî-cărei speranțe, zuavul nu avea nici o rană.

Cu toate că-și dădea seamă că situația era cât se poate de periculoasă, Franc nu făcu prostia de a alerga, ci se țîri pe brînci, cu agilitatea particulară tuturor soldaților cărî și-au făcut stagiul în Africa.

În curînd se văzu scăpat de primejdie, sau cel puțin de primejdia imediată.

Înainte spre o căruță închisă cu transparentele verzi, în fața căreia se preumbla în lung și în lat un ofițer general, a căruia înfățișare îi era bine cunoscută.

— Dar, s'ar zice că este chiar împăratul.

În acelaș timp observă un grenadir din gardă, care se furișă spre casă, cu multă băgare de seamă; omul acela îi făcea impresia unui vîntător la pîndă.

Caporalul cugeta:

— E bizar de tot grenadirul acesta care părăsește lupta, și se strecoară ca un tâlhar spre împărat.

„Da, ca un tâlhar sau ca un asasin.

Făcînd un pas înainte, dădu cu piciorul peste o pușcă care fusese părăsită în erburî.

Suspînă ușurat, cum suspînă orî-ce luptător dezarmat cînd se vede în sfîrșit din nou cu arma în mînă.

Apoi, împîns de o teribilă presimțire, începu să alerge.

De odată, se înfioră de indignare și de groază.

Grenadirul puse un genunchi la pămînt și cu pușca la umăr, ochia acum spre Napoleon al III-lea. Ochi lung, cu cea mai deplină, cu cea mai încordată atenție.

Franc scoase un strigăt teribil, și făcu o săritură de tîgru.

Ca un fulger se năpusti asupra asasinului tocmai în clipa cînd glontecele pornise.

Dar gestul zuavului făcu să devieze proiectilul, și așa se făcu că împăratul se alese numai cu epoletul rupt.

Asasinul se întoarse cu un urlat de furie.

Franc avea în fața sa un om înalt, cu trăsăturile energice, dar pe care îl recunoscî dintr-o dată că nu era soldat.

— Tu, banditul, exclamă zuavul, n'ai fost nici odată soldat.

Și-l atacă furios cu baioneta.

Lupta fu scurtă; asasinul căzu la pămînt.

După aceia, Franc îi răscoli repede buzunarele și luă toate hîrțile pe cărî le găsi. Pe piept erau tatuate cu roșu trei litere: T. G. B.

— Bănuiam eu! exclamă zuavul. E un membru al asociației blestemată... E unul din indivizii cărî m'au ținut în subterană.

„Dar acuma, ce naiba să mă fac?

„Să înaintezi spre împărat, și să-î povestesc niște lucruri, pe cărî desigur nu le va crede?

„Va râde de mine, și ar putea să mi se întîmple lucruri rele.

„Mai bine s'o șterg!...”

În timp ce se petrecea această mică dramă, din care istoria n'a înregistrat oficial de cît un singur episod: epoletul rupt de un glonte,—în timp ce împăratul, foarte îngrijit, nu știa cum va putea eși din încurcătură,—să vedem ce se petrece la Magenta.

Generalul Espinarse era gata să execute ordinul lui Mac-Mahon.

Plecă în fruntea zuavilor și a legiunei străine, și nimic nu se putu împotrivi acestor trupe de elită.

Tunarii austriaci nu mai avură vreme să arunce măcar o singură ghiulea.

Vîntătorii tirolieni fură strînși de aproape, tăindu-li-se orî-ce retragere.

Generalul Espinarse, cu capul gol, cu tunică descheiată, comandă: Înainte!...

Zuavi și legionarii se repeziră din nou înainte.

Dar de astă dată austriacii erau ascunși după întărituri și lupta devenia mult mai grea.

Era mai cu seamă o căsuță pătrată, foarte solidă, din interiorul căreia austriacii revărsaui valuri de foc.

Espinarse era în fruntea tuturor, și curajul acesta nebun îi aduse moartea.

Căpitanul Ormand și locotenentul Froidefoud avură aceiaș soartă.

Generalul era adorat de oamenii săi, și cu toții jurară să-l răzbune.

Ceî o sută cîinci-zece de tirolieni, cărî se închiseseră acolo, fură masacrați pînă la cel de pe urmă. Nici unul nu voi să se predea.

Eraî orele opt. Soarele se coborăse pe orizont, și dispărea acum îndărătul unui nor de praf.

Mac-Mahon contempla în roșul crepusculului sfîrșitul acestei lupte ucigătoare.

Tunul își încetase acum bubuitutul; se mai auzeaî din cînd în cînd împușcături izolate, dar se vedea bine că lupta nu mai era în toi.

În timpul acesta, împăratul trăia de câte-va ore într-o neliniște de moarte, nu avea nici o știre despre această importantă victorie.

Comandantul Smitz, unul dintre ajutoarele sale de câmp, care fusese trimis după vești, nu se întorsese încă.

În sfîrșit, comandantul reuși să dea peste Mac-Mahon.

— Ah!... domnule general, dacă ai ști cît de fericit va fi împăratul!...

„Situația era proastă de tot!...

— Du-te de spune Majestății Sale că sunt stăpîn absolut al câmpului de bătăe. Nu știu cu ce preț e victoria aceasta, dar fără îndoială că ne costă mult.

„De abia mâine voi putea spune cu siguranță cărî sunt pierderile noastre.”

În curînd inopță. Soldații dormiră unii peste alții, cum putură.

Abia a doua zi dimineața se putu în-tîlni împăratul cu Mac-Mahon.



Napoleon întinse mâna învingătorului și-i zise:

— Ai salvat Franța și imperiul.

„Te numesc duce de Magenta și mareșal de Franța!”

### CAP. III

Franc era un soldat teribil. Nevoind să se prezinte împăratului, alerga acum în pas gimnastic, cu pușca într-o mână și în cealaltă mână cu hârtiile asasinului.

N-avea timp acum să examineze aceste hârtii; mai târziu va vedea.

Pentru moment principalul era să le ascundă cum putea mai bine; ceea ce și făcu.

— Acuma trebuie să-mi găsesc cu orice preț regimentul.

„Naiba să mă ia dacă știu încotro să mă îndreptez.

Pretutindenți întrebați unde sunt zuații dar nimeni nu-l putea îndrepta.

În sfârșit, dădu și peste zuații, dar nu peste corpul său ci peste zuații de gardă.

Un sergent îl zări și veni drept la el.

— Ce faci aici?

— Domnule sergent, mi-am pierdut regimentul, și acum caut să îmi fac un rost.

— Ești un târâe brău!

— Pardon!.. Am fost trimis într'un serviciu special... Și apoi, când cineva a fost decorat la Palestro de către rege, cu propria-i mână...

— Așa dar ai pretenția să te angajezi în gardă?

— Sunt caporalul Franc din compania

— Am auzit despre tine; te iau în secția mea.

— Mulțumesc domnule sergent; îmi dau bine seama de onoarea ce-mi faci; vei vedea îndată că sunt demn de această onoare.

— Baionetele la armă! Se auzi vocea răsunătoare a colonelului, — și comanda repetată de toți maiorii și căpitanii.

— Iată nu te poți plânga că nu vei avea de lucru! zise sergentul, pregătindu-și arma.

În seara acelei zile, după bătălie, caporalul Franc era citit în ordinul de zi pentru vitejia sa.

Căpitanul îi strânse mâna, și tovarășii săi de o oră, îl priveau cu admirație.

— Mă numesc Pariset, îi zise sergentul strângându-i mâna la rândul său; vei spune locotenentului tău, cu care am fost prieten bun odinioară, că am rămas foarte mulțumit de tine; și apoi, să mai știi, că ori de câte ori îți va veni gust să stai o zi în mijlocul nostru, vei fi primit ca la tine acasă.

Franc, mișcat de atâtea cinste, cu tot obișnuitul său sânge rece, nu putu răspunde nimic.

Părăsi garda și căută să se călăuzească în noapte după sunetul gorniştilor.

După înfrigurarea unei zile întregi de lupte grozave, zuații erau cuprinși acum de o mare oboseală. În același timp o milă adâncă îl cuprinsese; simțea că în

curând avea să cadă printre cadavrele care umpleau pretutindenți solul.

La fiecare pas dedea peste dărâmaturi, amestecate într-o neorânduială strașnică.

Tunuri demontate, cai mutilați, puști și baionete rupte, corpuri zdrobite, unele lungite pe burtă, altele cu fața în sus; chiar și un demon s'ar fi îngrozit în mijlocul acestui peisaj.

— Sărmanii mei camarazi! murmură zuații cu ochii umezi.

Din când în când, plângeri disperate se ridicau din câmpul de măcel, și vibrau lugubru. Unele din aceste plângeri

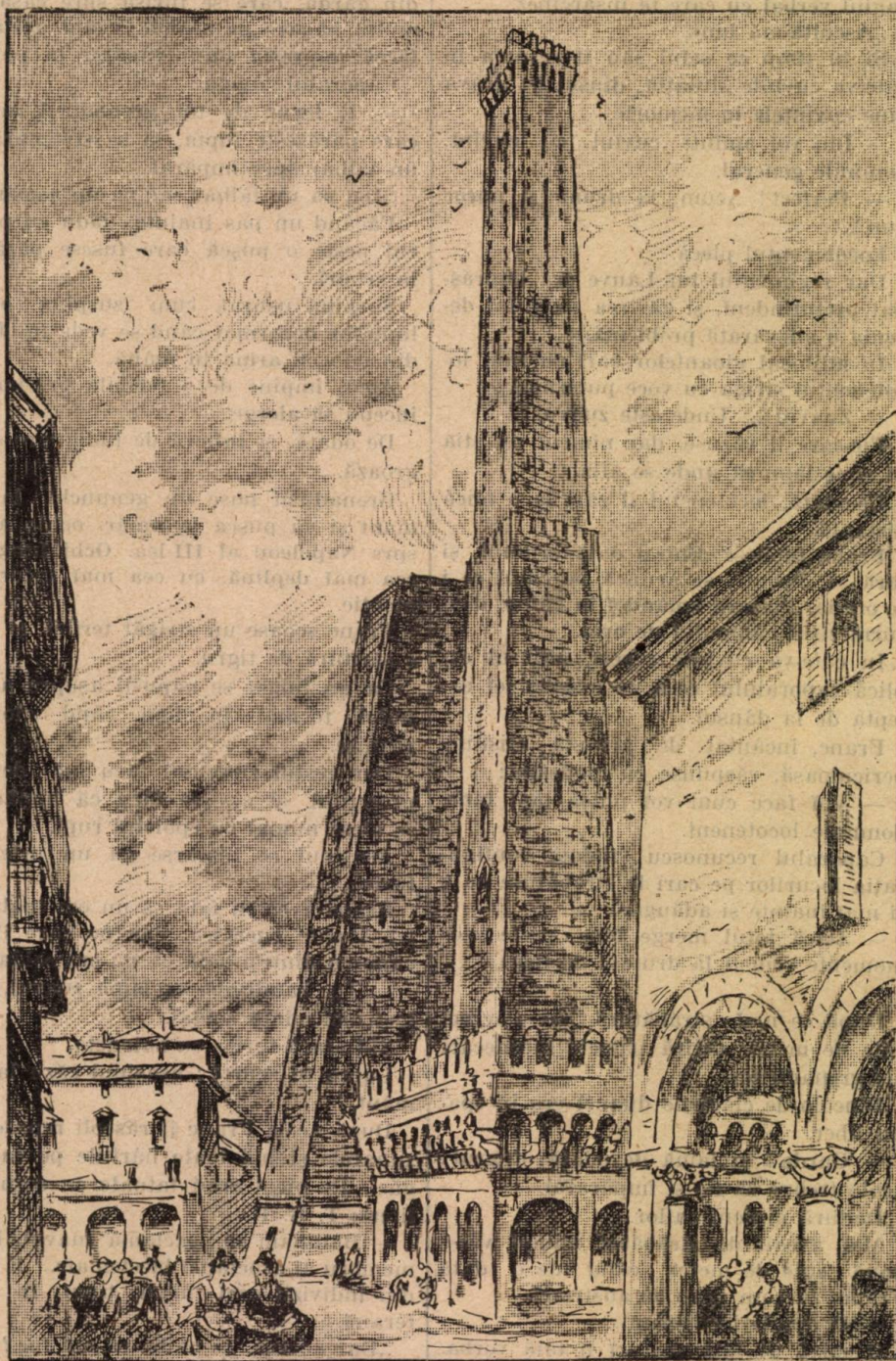
erau violente, însoțite de cele mai sinistre blesteme; altele, resemnate ca ale unor copii, îi sfășiau inima.

Niște umbre se furișau prin această câmpie a morții, aplecându-se d'asupra corpurilor zdrobite. Erau prădătorii de cadavre, monștrii care furați epoletii de aur, decorațiile, banii, ceasurile, — canibalii care smulgeau inelele cu degete cu tot.

Câte odată isbucneau câte o detunătură. Câte o santinelă trage asupra vampirilor, fără a reuși să-i îndepărteze.

(Va urma).

## Turnurile înclinate din Bologna



În centrul orașului Bologna din Italia, cele două turnuri, «Asinello» și «Gori-sendo», se înalță deasupra palatelor-fortărețe ale familiilor patriciene din oraș, —

înclinate — unul într-o parte, iar celălalt în alta.

«Asinello», care e mai puțin înclinat, are 97 metri înălțime, pe când vecinul



său «Gorisendo» nu se ridică de cât până la 50 metri de la bază, într-o linie verticală care îl depărtează vârful cu 5 metri în lături.

Așa inclinate cum sunt, ele au străbătut însă deja mai multe secole; Dante

chiar, vorbește de ele în «Infernul» său. Și nu e cu neputință — ca o urmare a solicitărilor municipiului, de care se bucură, să mai dureze încă — poate chiar veacuri înainte.

## MASCA NEAGRA

— Urmare și sfârșit —

### IV

D. Martinet era foarte nenorocit de întorsătura pe care o luau evenimentele, cari, cu toate măsurile luate împotriva lor, se urmau cu o regularitate aproape deplină. Timp de șase ani de zile luptase cu o forță îndârjită și tocmai când părea că poate să fie liniștit iată că intră în scenă... o simplă heliogravură. Probabil însă că acel desen îl amintea lucruri de cari nu voia să-și amintească de loc și totdeodată se ferea ca ele să fie cunoscute de cineva.

Fiecare om are în viața sa puncte necunoscute și d. Jac Martinet își avea probabil pe al său.

Intrat în camera sa, se asigură că obloanele ferestrelor sunt lăsate în jos și că nici o ușă sau deschizătură în ziduri nu permite trecerea unei priviri. Mobilele fură și ele minuțios examinate și rezultatul fu acel dorit de el: era singur.

Ca un om care ar vrea să comită o faptă nepermisă, el se târî pînă la biroul său, de unde scoase șase scrisori pe cari le ascunse repede sub haină, privind îngrozit în toate părțile. În cele din urmă văzu că se arată excesiv de fricos și, tremurând totuși, înșiră pe marginea mesei cele șase scrisori, cari nu erau decât una și aceeași, purtând șase date diferite, însă la interval de câte un an, începând cu 1891 și terminând cu 1896, data când se petrec evenimentele noastre. Toate aveau drept iscălitură capul mascat. Iată ce conținea fiecare din ele:

«Stimate d-le Martinet,

«Cred că ai aceiași părere ca mine că un om care ridică viața altuia, iscălește o poliță, obligându-se s'o achite cu a lui proprie, mai curând sau mai târziu. În vechia și laudabilă legislație antică plata datoriei se făcea către justiție, dacă lipseau moștenitorii creditorului mort, sau lor înșile dacă aveau norocul să nu moară sau să nu fie suprimați de debitor.

«Fără ca eu să fiu vinovat cu nimic, am o poliță de încasat de la un om care acum optsprezece ani mi-a ucis pe tatăl meu într-o cunoscută întâmplare. S'ar fi convenit ca imediat să-mi încasez polița, însă dacă datornicul s'a purtat ca un bandit, nu însemnează că și copilul creditorului să sufere urmările nelegiuitei fapte.

«Te rog deci să pui în vedere criminalului, fiindcă îl cunoști mai bine ca mine, că trebuie să caute ca «nesilit» să facă onoare semnăturii sale pînă în ziua de 6 Iulie, 1896.

«Am hotărît această dată dintr'un sentiment de ordine personală pe care îl nutrește pentru fca asasinului. Vreau adică ca ea să fie în stare de a trăi fără ajutorul tatălui ei și de aceea îl las s'o crească fără teamă.

«Dacă însă pînă în acea zi nu va arăta intențiunea achitării datoriei, voi fi silit să aduc faptul la cunoștința ficei lui și să anunț justiția de crima necunoscută la care am fost martori amândoi».

Nu putem ști din ce pricină aceste scrisori se aflau în mâinile d-lui Martinet și nici de ce «masca neagră» se adresa tocmai lui și nu altuia.

Nu tot același lucru putea să-l mărturisască și el, care contempla scrisorile cu teamă crescândă, pînă când începu să tremure. Deodată ascultă atent, rămânând cu scrisorile în mână: se auzeau pași cari se opriră în fața ușei. Apoi, pe când trăsese sertarul unde își ținea revolverul, auzi glasul lui Goscow Dyck:

— D-le Martinet!

Nici odată pînă acum polițistul nu l'turburase la această oră și mintea-i, plină de frigurile groazei, se gândi imediat la Francina.

— Dumnezeule! — zise el ascunzând hârtiile în sertarul de unde le scosese și învărtind manivela care deschidea automatic ușa.

Intorcându-se însă nu-și putu opri un strigăt:

— Maska! Maska!

În adevăr, în loc de Goscow, avea în față un tinăr ca de 25 de ani, cu fața acoperită de o mască neagră. În loc de a vorbi ceva, tânărul ridică mîna și arătă calendarul din perete. Involuntar, Martinet își aruncă ochii și văzu, îngrozit, data fatală cu litere mari:

6 IULIE

Câte odată însă, în fața primejdiei, omul își regăsește tot sângele rece și Martinet își făcu îndată reflecția că avea în mână pe dușmanul său și că chiar în ziua pentru plata datoriei putea, dacă

avea interesul, să suprima pe creditorul care se afla în fața lui. De aceea scoase revolverul.

— Fiica ta moare! zise necunoscutul.

Un rîget eși din gâtul nenorocitului tată.

— Moare—continuă călăul—dacă faci uz de armă și dacă nu ești eu imediat de aci, cum am intrat. Pe masa domnișoarei Francina se află o băutură răcoritoare care poate să-ți servească peste două minute...

— Mizerabile! strigă Martinet.

— Nu mai puțin mizerabil ca acela care mi-a ucis pe tata și sora mea, furându-i banii.

— Da ce vrei? Spune ce vrei?

— Vreau să spun asasinului să-și acleite d-toria pînă nu se termină ziua de azi. Acum știți ce ai de făcut. Dacă încerci ori-ce violență nu voi mai putea scăpa pe fiica d-tale de la moarte.

— Te voi uide și o voi scăpa eu!

— D-șoara Francina a înghițit băutura „răcoritoare“!

— Ah!

— ... Și numai eu am contra otravă și mai ales numai eu știu cum să i-o dau. Veți lăsa arma în sertar și veți aștepta liniștit cinci minute. În urmă te poți pregăti... Am venit numai să-ți amintesc data... Bună ziua!

Necunoscutul ajungând în dreptul ușei văzu că era încuiată, de aceea se întoarse și zise zăbind:

— Timpul fuge domnule Martinet.

E îngrozitor să faci o acțiune sub teama cea mai teribilă, cu toate acestea pârghia fu apăsată și necunoscutul plecă.

Cinci minute par une-ori cinci secole. Martinet le observa cum observă condamnatul când urcă la eșafod, cu ochii dilatați și creierii chinuți. Încă câte-va secunde... au trecut... apoi trântind ceasornicul se repezi pe ușă în camera Francinei care nu părea de loc să fi primit vre-o vizită de oare-ce dormea și răsuflea foarte comod și liniștit.

Tensiunea nervilor bietului Martinet trebuie să fi fost maximă așa că apucă brațul Francinei și o scutură ca pe un pom cu mere.

— Ai băut? Ai băut?

Francina răspunse cu totul mirată de această nouă demonstrație a tatălui său și nepricepând pentru ce este scuturată.

— N'am băut nimic!

Metinet își lăsă disperat brațele în jos apoi căzu pe scaun ca o piatră:

— M'a înșelat și mi-a scăpat!... M'a înșelat...

Apoi se ridică și zise privind-o drept în față:

— Tu nu știi... tu nu știi.

Era singurul lucru adevărat: ea nu știa încă nimic...

### V

La uzină era o mare activitate.

Se primise o mare comandă de parfumi, din orient și Goscow avea mult



de lucru în dubla funcțiune pe care o ocupa și pe care, spre marea lui laudă, trebuie, să mărturisim, că și-o îndeplinea cu deplină conștiințiozitate. De aceea când intră Martinet în biurul său îl întâmpină cu surâsul pe buze :

— D-le Martinet, ziua de azi se încheie foarte fericit. S'a primit o importantă comandă de parfumuri din Rusia și în curând cred că și Austria va recunoaște calitatea lor. O casă din Viena vrea să intre în tratative cu noi.

— Oh! Gloscow! Gloscow! Mă vezi în stare de a mă ocupa de afaceri comerciale când toate îmi amenință bietul meu cap pe care mi-e frică să nu mi-l pierd?

— Dar ce s'a întâmplat, d-le Martinet? Cred că cea-laltă afacere merge destul de bine și nu ai nimic de temut.

«Dacă te-a amenințat cine-va nu trebuie să ai grije, din moment ce și noi din partea noastră suntem destul de tari. D-șoara Francina este în deplină siguranță, grație numeroaselor noastre precauțiuni. Noi nu trebuie să facem altă de cât să așteptăm să treacă data fatală care după cum vezi e chiar astăzi și până acum nu s'a întâmplat nimic care să ne îngrijească.

— Dragul meu Gloscow, constat că dai dovadă de o inconsecvență uimitoare.

Adineauri mi-ai spus că dușmanul meu trebuie să fie foarte puternic, reușind să pătrundă cu toate pazele noastre în camera fiicei mele, și acum...

Dă-mi voce, d-le Martinet,—întrerupse Gloscow serios. — Când ți-am spus eu d-tale că dușmanul e puternic și că a pătruns în camera d-șoarei Francina?

— Drace! Acum o oră! Când am vizitat împreună camera și am examinat comutatorul care avea placa de cauciuc.

— ... De cauciuc? exclamă Gloscow profund mirat. Dar eu habar n'am că există vre o placă de cauciuc unde-va!

— Ce tot vorbești Gloscow? Nu te-am întâlnit la poarta locuinței mele și nu am examinat împreună camera, prezentându-te fiicei mele?

Figura lui Gloscow-Dyck luă o seriozitate rece și vorbele lui sună îngrozitor în urechile lui Martinet :

— D-le Martinet, eu nu am onoare să cunosc încă de fiica d-v.

Acest răspuns făcu pe distilator să sară ca o minge elastică.

— N'ai vorbit d-ta cu mine?

— De la orele două, fac totalul incasărilor uzinei în ultima zi.

— Dar atunci — gemu nenorocitul — atunci eu sunt nebun.

— Să restabilem faptele domnule Martinet.

— La orele 6 cineva a introdus în camera fiicei mele câteva numere din o revistă, punând între ele o heliogramă reprezentând pe omul mascat cu care am vorbit adineauri...

— Dă-mi voce, te rog. Sunt câte-va puncte asupra cărora nu am lămuriri,

puncte pe care le presupun eu. Zici că m'ai întâlnit pe mine la intrarea locuinței și că împreună am examinat camera domnișoarei Francina?

— Da.

— Apoi că ai vorbit cu «masca neagră»?

— Da.

— În ce împrejurări?

D. Martinet istorisi cele cunoscute, având ciudata grijă de a-î ascunde partea privitoare la scrisori.

— Imi vorbești de fixarea unei date, zise polițistul, când termină distilatorul, și până acum mi-ai spus că n'ai văzut încă nici odată pe vizitator?

— Da.

— Așa dar, acea dată neputând să-ți fie fixată prin grai, trebuie să-ți fie comunicată printr-o scrisoare.

— Nu... îngână distilatorul.

— Ba da d-le Martinet printr-o scrisoare, sau prin mai multe scrisori, pe cari eu nu le-am văzut. Nu nega! Sunt sigur de ce spun! Omul acesta, care te joacă așa de frumos, e mai puternic decât mine fiind că nu-mi dai tot ce trebuie ca să pot lupta.

Imi ascunzi ceva d-le Martinet...

— Nu, nu, băgui distilatorul.

— Imi ascunzi un secret pe care l'voi afla cu ori ce preț.

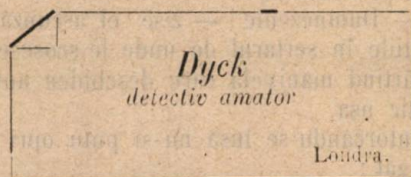
— Nici odată!

— A, vezi! strigă Gloscow, așa dar este unul pe care nu mi l'ai spus și poate acelaș pe care nu-l știe nici d-ra Francina! Grație acestui secret, care trebuie să fie îngrozitor pentru dumneata, un altul ți s'a înfățișat dumitale cu numele și înfățișarea mea...

Un servitor veni în acest moment cu o carte de vizită anunțând că un domn dorea să vorbească cu domnul Gloscow. Martinet privi cartea de vizită cu o deopotrivă stupeoare ca și Gloscow care exclamă furios.

— Asta e colossal!

Cartea de vizită era foarte laconică :



Englezii sunt dotați cu multă răceală de caracter, de aceea Gloscow zise liniștit :

— Probabil că un alt eu dorește să vorbească cu eu mine.

D. Martinet își privea asociatul cu figura descompusă. S'ar fi zis că nu mai auzea nici nu vedea nimic.

— Poate că voi auzi din gura acestui al doilea eu ceea ce nu vrei să-mi spui dumneata. De sigur că eu și cu mine vom reuși să pătrundem misterul. Aordă-mi un minut, te rog.

Martinet eși, îngrozitor la vedere, impleticindu-se pe picioare...

Credem că s'a petrecut lucruri importante în timpul acestei convorbiri la sfârșitul căreia unul dintre ei eși taciturn și urcându-se într-o trăsură dădu birjarului adresa gărei după ce pusese într'un plic pe care îl lăsase pe masă, următoarele rânduri :

„Cunosc adevărul și nu pot lupta contra lui“.

Dyck.

Dar care era Dyck dintre ei doi?

Peste câte-va momente eși și Gloscow care se duse în căutarea lui Martinet. În acelaș timp acesta care se ascunsese întră nevăzut pe altă ușă și luă scrisoarea...

A doua zi ziarele consacraseră coloane întregi meritelor defunctului Jac Martinet, sinucis din cauza unei boli incurabile tocmai când afacerile comerciale îi mergeau perfect de bine.

## VI

Peste două ani doamna Francina Gloscow nu dobândise încă deplina lămurire asupra celor șase ani misterioși din viața ei și nu odată întrebă pe bărbatul ei despre acele evenimente și mai ales despre acel misterios personaj cu mască neagră pe care îl înțelegea în sfârșit că avusese ceva cu tatăl său, de oare ce o dată cu moartea lui dispăruse și el.

Cu toate acestea o izbea un lucru : de când Gloscow își răsese barba aducea foarte bine cu heliogravura.

Într-o zi îi veni poftă să-î pue o mască pe față, însă Gloscow sări în lături strigând...

— Nu! Nu!

Francina însă era prea fericită de recăpătarea doritei sale libertăți, o dată cu un soț iubitor, pentru a se mai preocupa de toate nimicurile așa că, având pe Gloscow lângă ea, uită cu totul de „masca neagră“ și toată povestea trecută.

Într-o zi totuși, îndrăzni să-l întrebe pe bărbatul său, destul de indiferent de alt-fel ca de tot ce nu mai era în viața ei prezentă :

— De ce boală suferea tata când s'a împușcat?

— De inimă! răspunse Gloscow tare.

În gândul lui însă zicea alt-fel :—de „lăcomie“.

Em. Riegler.

## CURIZOITĂȚI NATURALE

### Un liliac monstruos

În toate vremile liliacii, nocturnii zburători, au avut țesute în jurul vieții lor o mulțime de legende și de credințe absurde ; acest lucru a fost pricinuit de sigur de viața lor nocturnă și de igno-